

Ülkemizin idari sistemi temel olarak merkezi idare ve mahalli idare olarak iki temel eksene oturmaktadır. Anayasamızın ortaya koyduğu esaslara göre idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olup kamu hizmetlerinin görülmesinde merkezi ve mahalli idareler uyum ve koordinasyon içinde hareket etmektedir. Ülkemizde son yıllarda Mahalli İdareler alanında esaslı dönüşüm süreci yaşanmakta ve bu süreç, Bakanlığımızca yakından izlenmekte ve yönlendirilmektedir. Halkımızın her geçen gün artan hızlı ve kaliteli yerel hizmet beklentisinin karşılanabilmesi idari, mali ve teknik kapasitesi güçlü, saydam ve hesap verebilen mahalli idarelerin varlığını zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede, mahalli müşterek nitelikli kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında halka hesap veren, demokratik, şeffaf, öngörülebilir ve iyi yönetim ilkelerinin egemen olduğu bir mahalli idare yapısının kurulması Bakanlığımızın vazgeçilmez önceliğidir. Bu amaçla; mahalli idarelerde yeniden yapılanma çalışmaları başlatılmış ve bu idarelerin, sorumluluk, görev ve hizmet alanında birçok temel düzenleme gerçekleştirilmiştir. Mahalli idareleri düzenleyen temel kanunlar yeniden ele alınarak günün şartlarına uygun, çağdaş yönetim ilkelerini esas alan, idari süreçlerde sivil katılıma önem veren bir yerel yönetim anlayışı hayata geçirilmiştir.

Yapılan reform uygulamaları çerçevesinde; Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Hakkında Kanun, İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Ayrılması Hakkında Kanun uygulamaya konulmuştur.

Yapılan bu çalışmaların son halkasını, 2012 yılı sonunda yürürlüğe koyduğumuz 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teşkil etmektedir. Bu kanun ile ölçek ekonomilerinin avantajından yeterince yararlanılabilmesi için idari, mali ve teknik açıdan güçlü yerel yönetim yapılarının oluşturulması, aynı alanda birden fazla idare arasındaki görev, yetki ve sorumluluk çatışmasına son verilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede il nüfusu 750.000'in üzerinde olan 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuş, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırı il ve ilçe mülki sınırı olarak belirlenerek büyükşehir belediyesi bulunan illerde il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Ayrıca yapılan bu reformlar ile mahalli idareler için esnek bir organizasyon sistemi getirilerek birimlerin kurulması, kadroların ihdas ve iptali konusundaki yetkiler bu idarelerin kendi karar organlarına bırakılmıştır. Daha şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı çerçevesinde mahalli idarelerin almış olduğu kararlar ve yapmış olduğu işlemler kamuoyu denetimine açılmış, yerel halkın yönetime daha etkin katılmasını sağlayacak mekanizmalar geliştirilerek belediye meclisleri güçlendirilmiştir. Etkin mali yönetimin sağlanabilmesi amacıyla mahalli idarelerin borç ve alacakları yeniden yapılandırılmış, merkezi yönetim bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere ayrılan paylar hem arttırılmış hem de pay dağıtım sistemine yeni kriterler getirilerek daha adil bir dağıtım sistemi kurulmuştur. Yapılan bu düzenlemelerle Avrupa Mahalli idareler Özerklik Şartı'nda belirtilen kriterlerin tamamına yakını karşılanabilir hale gelmiştir.

Hükümetimiz dünya ile entegre olmuş; itibarlı, güçlü, bölgesinde ve dünyada sözü geçen bir Türkiye'yi inşa etmek için gerekli reformları yapma ve politikaları hayata geçirme konusundaki kararlılığını sürdürmektedir. İçişleri Bakanlığı, mahalli idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin gereği olarak, bu idarelerin yürüttüğü hizmetlerin en iyi şekilde yapılmasını titizlikle izlemekte, hizmetlerin kalitesinin arttırılması ve geliştirilmesini öncelikle ele almaktadır. Bu kapsamda, mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasının gözetilmesi, mahalli idarelerin geliştirilmesi amacıyla çeşitli araştırmalar yapılması, verilerin toplanması ve yayınlanması, mahalli idare personelinin eğitilmesi ve bu idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarının tespit edilmesi gibi görevler titizlikle yerine getirilmeye çalışılmaktadır.

Genel olarak kamu yönetimi özel olarak da mahalli idareler alanında yapılan reform uygulamalarının amaçlarından olan saydamlık ve hesap verilebilirliğe hizmet edecek mahiyette 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri çerçevesinde hazırlanan 2014 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi hususunda faydalı olacağını umuyor, raporun hazırlanmasında emeği geçen bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sebahattin ÖZTÜRK
İçişleri Bakanı

Mahalli idareler, karar organları halk tarafından seçilerek oluşturulan, mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçların karşılanmasına yönelik hizmetler üreten, yerinden yönetim ilkelerine göre faaliyet gösteren ve katılımcı demokrasiyi güçlendiren kurumlardır. Mahalli idareler tarafından sunulan kamu hizmetleri, özellikleri itibariyle vatandaşlarımızın günlük yaşantısını ve hayat kalitesini doğrudan etkileyen bir nitelik arz etmektedir. 2002 yılından itibaren başlayan kamu yönetimi reform süreci içinde halkımıza sunulacak kamu hizmetlerinin nitelik ve kalitesini artırmak amacıyla, mahalli idarelere özel bir önem verilmiştir.

Mahalli idareler halkımızın demokratik hayata katılımını sağlamak bakımından da çok önemli bir fonksiyon ifa etmektedirler. Mahalli idarelerle ilgili temel kanunlar yenilenirken, idarelerin daha demokratik ve etkin bir işleyişe kavuşturulması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, sivil katılıma imkan sağlanmış, şeffaf idari uygulamalar zorunlu hale getirilmiş, idarenin hesap verebilir, vatandaş odaklı, katılımcı bir yapıya kavuşturulması sağlanmıştır.

2002 yılından beri yürütülen reform çalışmaları ile kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması, merkezi idare tarafından yürütülmesi zorunlu olmayan hizmetlerin kaynaklarıyla birlikte mahalli idarelere devredilmesi ve merkezi idarenin denetiminin hukuka uygunluk denetimi ile sınırlanması temel ilkeler olarak benimsenmiştir. Bu çerçevede, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde, merkezi idare ve mahalli idareler arasındaki görev ve yetki paylaşımı yeniden düzenlenerek mahalli idarelerimizin görev, yetki ve kaynak yönünden güçlenmesi sağlanmıştır. Diğer taraftan, kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanımı, saydamlık ilkesi ve hesap verme sorumluluğunun gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemeler kapsamında; mahalli idarelerin faaliyetlerinin, bütçe ve kaynak kullanımına yönelik bilgiler faaliyet raporları ile kamuoyunun kullanımına sunulmuştur.

Faaliyet raporları kamu yönetiminde yeniden yapılanmanın temel ilkeleri olan saydamlık, denetlenebilir olma ve hesap verme ilkelerinin en önemli aracıdır. Kurumların faaliyet raporlarının hazırlanması, ilgili idarelere gönderilmesi, kamuoyuna açıklanması konularındaki usul ve esaslar, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi ve Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik hükümleri ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu kanun mahallî idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarını esas alarak kendi değerlendirmelerimizi de içeren Mahallî İdareler Genel Faaliyet Raporunu hazırlama ve kamuoyuna açıklama görevini Bakanlığımıza vermiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri çerçevesinde, Bakanlığımızca hazırlanan 2014 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve mahalli idarelere ilişkin politikaların belirlenmesi bakımından faydalı olacağını ve açıklık, şeffaflık, hesap verebilirlik ve yönetim gibi modern yönetim ilkelerinin mahalli idarelerde hayata geçirilmesinde olumlu katkı sağlayacağını umuyorum.

Mükerrem ÜNLÜER
Müsteşar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
00. Bakan Sunuşu.....	I
01. Müsteşar Sunuşu.....	III
02. İçindekiler.....	V
03. Tablolar Listesi.....	IX
04. Şekiller Listesi.....	XI
05. Kısaltmalar Listesi.....	XII
GİRİŞ.....	1
I. GENEL BİLGİLER.....	3
I.1. Verilerin Toplanması Yöntemi.....	4
II. MAHALLİ İDARELER.....	5
II.1. Mahalli İdarelerin Tarihçesi.....	5
II.1.1. İl Özel İdarelerinin Tarihsel Gelişimi.....	5
II.1.2. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi.....	6
II.2. Mahalli İdarelerin Hukuki Durumları.....	8
II.3. İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle İlgili Yürüttüğü İş ve İşlemleri	9
II.4. Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler.....	13
II.4.1. Türlerine Göre Mahalli İdare Sayıları.....	13
II.4.2. Türlerine Göre Belediye Sayıları.....	13
II.4.3. Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı.....	14
II.4.4. Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı.....	15
II.4.5. Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları.....	15
II.4.6. Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler.....	16
III. MAHALLİ İDARELERİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI.....	18
III.1. İl Özel İdareleri.....	18
III.2. Belediyeler.....	20
III.2.1. Büyükşehir Belediyeleri.....	23
III.2.2. Bağlı İdareler	26
III.3. Mahalli İdare Birlikleri.....	28
IV. AVRUPA YEREL YÖNETİMLER ÖZERKLİK ŞARTI.....	29
IV.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.....	29
IV.2. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi.....	32
IV.3. Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi.....	33
IV.4. Avrupa Kentsel Şartı.....	34
IV.5. Yerel Gündem 21.....	35
IV.6. Habitat.....	38

V.	KAMU YÖNETİMİNDE YENİDEN YAPILANMA SÜRECİ ve BU KAPSAMDA MAHALLİ İDARELERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	40
VI.	MAHALLİ İDARELERİN İNSAN KAYNAKLARI.....	46
VI.1.	Mahalli İdarelerin Personel Sayıları.....	46
VI.1.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdarelerde Çalışan Memur Sayıları.....	47
VI.1.2.	Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları.....	47
VI.1.3.	Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları.....	48
VI.1.4.	Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Durumu.....	48
VI.1.5.	Toplam Kamu Personeli Sayısı ve Mahalli İdarelerin Personel Durumu	49
VI.2.	İl Özel İdarelerinin İnsan Kaynakları.....	50
VI.2.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları.....	50
VI.3.	Belediyelerin İnsan Kaynakları.....	51
VI.3.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları.....	52
VI.3.2.	Belediye Türlerine Göre İnsan Kaynakları.....	52
VI.3.3.	Belediye Bağlı İdarelerinin İnsan Kaynakları.....	53
VI.4.	Mahalli İdare Birliklerinin İnsan Kaynakları.....	53
VI.4.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları....	54
VII.	MAHALLİ İDARELERİN FİZİKİ KAYNAKLARI.....	55
VII.1.	Mahalli İdarelerin Maddi Duran Varlıkları.....	55
VII.1.1.	Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları	56
VII.1.2.	İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları	56
VII.1.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları	57
VIII.	MAHALLİ İDARE BÜTÇELERİ	59
VIII.1.	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri.....	59
VIII.1.1.	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	59
VIII.1.2.	Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	59
VIII.1.3.	Belediye Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	60
VIII.1.4.	İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler...	60
VIII.1.5.	Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	61
VIII.2.	Mahalli İdarelerin Harcamaları.....	62
VIII.2.1.	Mahalli İdarelerin Harcamalarına İlişkin Genel Göstergeler.....	65
VIII.2.2.	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları.....	65
VIII.2.2.1.	Personel Harcamaları.....	66
VIII.2.2.1.1.	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları.....	67
VIII.2.2.2.	Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Harcamaları.....	68
VIII.2.2.2.1.	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi.....	69
VIII.2.2.3.	Mal ve Hizmet Alımları.....	70
VIII.2.2.3.1.	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları.....	71
VIII.2.2.4.	Faiz arcamaları.....	72

VIII.2.2.4.1.	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları.....	73
VIII.2.2.5	Cari Transferler.....	74
VIII.2.2.5.1.	Belediye Türlerine Göre Cari Transferler.....	75
VIII.2.2.6.	Sermaye Harcamaları.....	76
VIII.2.2.6.1.	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları.....	77
VIII.2.2.7.	Sermaye Transferleri.....	78
VIII.2.2.7.1.	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri.....	79
VIII.2.2.8.	Borç Verme.....	80
VIII.2.2.8.1.	Belediye Türlerine Göre Borç Verme.....	81
VIII.2.3.	Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri.....	81
VIII.2.3.1.	Belediyelerin Faaliyet Giderleri	84
VIII.2.3.2.	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri.....	87
VIII.2.3.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri	89
VIII.2.4.	Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	91
VIII.2.4.1.	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	93
VIII.2.4.2.	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	95
VIII.2.5.	Mahalli İdarelerin Yardımları.....	97
VIII.2.5.1.	Belediyelerin Yardımları.....	100
VIII.2.5.2.	Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları.....	103
VIII.2.5.3.	İl Özel İdarelerinin Yardımları.....	106
VIII.2.5.4.	Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları.....	109
VIII.3.	Mahalli İdarelerin Gelirleri.....	113
VIII.3.1.	Mahalli İdarelerin Gelirlerine İlişkin Genel Göstergeler.....	115
VIII.3.2.	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	116
VIII.3.2.1.	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	116
VIII.3.3.	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri.....	117
VIII.3.3.1.	Vergi Gelirleri.....	118
VIII.3.3.1.1.	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri.....	119
VIII.3.3.2.	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....	120
VIII.3.3.2.1.	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....	121
VIII.3.3.3.	Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler.....	122
VIII.3.3.3.1.	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler.....	123
VIII.3.3.4.	Faizler, Paylar ve Cezalar.....	123
VIII.3.3.4.1.	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar.....	124
VIII.3.3.5	Sermaye Gelirleri.....	125
VIII.3.3.5.1	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri.....	126
VIII.3.3.6.	Alacaklardan Tahsilatlar.....	127
VIII.3.3.6.1.	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatlar.....	128
VIII.3.3.7.	Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Ödenekler.....	128
VIII.3.3.7.1.	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar...	130
VIII.4.	Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri.....	131
VIII.4.1.	Belediyelerin Faaliyet Gelirleri	133
VIII.4.2.	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri	134
VIII.4.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri	135
VIII.5.	Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları.....	136
VIII.5.1.	Belediyelerin Borç Dağılımları.....	137
VIII.5.2.	İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları.....	137
VIII.5.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları.....	138
VIII.6.	Mahalli İdarelerin Mizanı.....	138
VIII.6.1.	Belediyelerin Mizanı	141
VIII.6.2.	İl Özel İdarelerinin Mizanı	143

VIII.6.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı	144
VIII.7.	Mahalli İdarelerin Bilançosu.....	146
VIII.7.1.	Belediyelerin Bilançosu	148
VIII.7.2.	İl Özel İdarelerinin Bilançosu	149
VIII.7.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu	150
VIII.8.	Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri.....	151
VIII.8.1.	Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	153
VIII.8.2.	İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	155
VIII.8.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	157
IX.	MAHALLİ İDARELERİN DENETİMİ	159
IX.1.	İç Denetim.....	159
IX.2.	Dış Denetim.....	160
IX.3.	İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetim.....	161
IX.3.1.	Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetim.....	164
IX.3.2	Mahalli İdareler Kontrolörlerince Gerçekleştirilen Denetim	165
X	KÖYLERİN ALTYAPISININ DESTEKLENMESİ PROJESİ (KÖYDES)	168
X.1.	2014 Yılı Proje Uygulama Sonuçları.....	169
X.1.1.	Yol Çalışmaları.....	169
X.1.2.	İçmesuyu Çalışmaları	170
X.1.3.	Küçük Ölçekli Sulama Çalışmaları.....	170
X.2.	2005-2014 Yılları Proje Ödenekleri.....	171
X.3.	Yıllar İtibarıyla İller Bazında Dağıtılan Proje Ödenekleri.....	171
X.4.	Proje Uygulama Sonuçları (2005-2014).....	175
X.4.1.	İçmesuyu Çalışmaları.....	175
X.4.2.	Yol Çalışmaları.....	175
X.5.	İllerin Köy Yol Envanteri.....	176
X.6.	İllerin İçmesuyu Envanteri	178
XI.	GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	181

03.Tablolara Listesi

<u>Tablo</u> <u>Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları.....	8
2	6360 Sayılı Kanundan Sonra Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Sayısı.....	13
3	6360 Sayılı Kanundan Sonra Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı.....	13
4	Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı	14
5	Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı	15
6	Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları	15
7	2009 Yılı Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler	17
8	2014 Yılı Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler	17
9	Mevzuat Düzenlemeleri.....	42
10	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları	46
11	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdareler Memur Sayıları.....	47
12	Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları	47
13	Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları	48
14	Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Sayıları.....	48
15	Mahalli İdareler Personelinin Toplam Kamu Personeli İçindeki Oranı	49
16	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları.....	50
17	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları	52
18	Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları	52
19	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları.....	53
20	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları.....	54
21	Mahalli İdareleri Maddi Duran Varlıkları	55
22	Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları	56
23	İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları.....	57
24	Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları.....	58
25	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri	59
26	Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmeleri.....	59
27	Belediye Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri	60
28	İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri	60
29	Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri	61
30	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları	65
31	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları	65
32	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamaları.....	66
33	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamalar	67
34	Mahalli İdare Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar	69
35	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar.....	70
36	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar....	71
37	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar.....	72
38	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar	73
39	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar	74
40	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar.	75
41	Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar	76
42	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar	77
43	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar	78
44	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar	79
45	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar.....	79
46	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar.....	80

47	Belediye Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar	81
48	Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri.....	82
49	Belediyelerin Faaliyet Giderleri.....	84
50	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri.....	87
51	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri.....	89
52	Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	92
53	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	94
54	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması.....	96
55	Mahalli İdarelerin Yardımları.....	98
56	Belediyelerin Yardımları	101
57	Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları	104
58	İl Özel İdarelerinin Yardımları	107
59	Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları	110
60	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri	115
61	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	116
62	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	117
63	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri	117
64	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	119
65	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	119
66	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler	120
67	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	121
68	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler	122
69	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler.....	123
70	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler	124
71	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler.....	125
72	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	126
73	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler.....	126
74	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler.....	127
75	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler.....	128
76	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler	130
77	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler	131
78	Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri	132
79	Belediyelerin Faaliyet Gelirleri	133
80	İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri	134
81	Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri	135
82	Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları.....	137
83	Belediyelerin Borç Dağılımları	137
84	İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları	138
85	Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları	138
86	Mahalli İdarelerin Mizanı	139
87	Belediyelerin Mizanı	141
88	İl Özel İdarelerinin Mizanı	143
89	Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı	145
90	Mahalli İdarelerin Bilançosu	147
91	Belediyelerin Bilançosu	148
92	İl Özel İdarelerinin Bilançosu	149

93	Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu.....	150
94	Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri.....	151
95	Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	153
96	İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	155
97	Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri	157
98	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre İç Denetçi Sayıları.....	160
99	Sayıştay Denetim Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler.....	161
100	Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri ile İl Genel Meclis Üyeleri Hakkında Alınan Onaylar (Ön İnceleme, Araştırma/Ön İnceleme, Araştırma, İşleme Konulmama).....	163
101	Görevden Uzaklaştırma İşlemleri.....	164
102	Mülkiye Müfettişleri Tarafından Düzenlenen Raporlar.....	165
103	Mahalli İdareler Kontrolörlerince Denetlenen Mahalli İdare Türleri	166
104	Mahalli İdareler Kontrolörleri Tarafından Düzenlenen Raporlar.....	167
105	KÖYDES Yol Çalışmaları.....	169
106	KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları.....	170
107	İller Bazında Dağıtılan KÖYDES Proje Ödenekleri	172
108	KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları.....	175
109	KÖYDES Yol Çalışmaları	176
110	İllerin Köy Yol Envanteri.....	177
111	İllerin İçme Suyu Envanteri.....	179

04.Şekiller Listesi

<u>Şekil Nr.</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	5018 sayılı Kanun Açısından Mahalli İdareler.....	3
2.	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması.....	12

06.Kısaltmalar Listesi

ADNKS	:	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BKH	:	Binyıl Kalkınma Hedefleri
BM	:	Birleşmiş Milletler
DPB	:	Devlet Personel Başkanlığı
EGO	:	Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü
ESHOT	:	İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü
UCLG-MEWA:		Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
İETT	:	İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
KHGB	:	Köylere Hizmet Götürme Birliği
KÖYDES	:	Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
MİGM	:	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TOBB	:	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	:	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YG-21	:	Yerel Gündem 21
YPK	:	Yüksek Planlama Kurulu
YSK	:	Yüksek Seçim Kurulu
YERELBİLGİ:		Yerel Yönetimler Bilgi Tabanı Projesi

Mahalli idareler; il, belediye ve köy halkına yönelik mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerini yerine getirmeleri nedeniyle kamu yönetim sisteminin aynası konumunda olan ve katılımcı demokrasi ilkelerinin somut olarak yaşama geçtiği, idari ve mali bakımdan özerk, demokratik yönetim birimleridir. Bu idarelerde; hizmetlerin yürütülmesi sırasında, demokratik ilkelere uygun, hesap verebilir, kamu kaynaklarının etkin, verimli ve yerinde kullanılmasını sağlayan bir yönetim yapısının oluşturulması Bakanlığımızın vazgeçilmez bir önceliğidir. Bu çerçevede; mahalli idarelerin görev alanında son yıllarda birçok temel düzenleme yapılmış ve karar alma süreçlerinde halkın katılımına önem veren bir yerel yönetim anlayışı hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Mahalli idarelerin vatandaşlarımızın yerel nitelikteki ihtiyaçlarına zamanında ve etkin olarak cevap verecek ve kamu kaynaklarını etkin kullanacak nitelikte bir ölçüğe kavuşturulması amacıyla yasal düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

Bu bağlamda 2002 yılından bu yana 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun çıkarılarak yürürlüğe konmuştur.

Son olarak, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sayısı artırılarak yerel yönetimler önemli bir yapısal ve işlevsel dönüşüme tabi tutulmuştur.

Böylelikle kamu hizmetlerinin yürütülmesinde, mahalli idarelerimizin görev, yetki ve kaynak yönünden güçlenmesi sağlanmıştır. Ayrıca bugüne kadar merkezi idare tarafından yürütülen, ancak niteliği bakımından mahalli idarelerce daha süratli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilecek hizmetler mahalli idarelere devredilmiştir. Ayrıca kadroların ihdas ve iptali konusundaki yetkiler de bu idarelerin kendi karar organlarına bırakılmıştır. Bir başka deyişle, mahalli idarelerin yetki ve görevleri artırılarak bu idareler güçlendirilmiştir. Böylece mahalli idarelerin vatandaş odaklı, kaliteli, etkili ve hızlı hizmet sunabilen; esnek, katılımcı, hesap verme sorumluluğu bulunan bir yapıya kavuşturulması hedeflenmiştir.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanarak kamuoyuna açıklanması görevi ise 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi hükmüyle Bakanlığımıza verilmiştir. Bu çerçevede hazırlanan raporda; mahalli idarelerin gelir ve gider hedefleri ile gerçekleştirmelerine, bu idarelerle bağlı kuruluş ve işletmelerin borçlarına, insan kaynaklarıyla fiziki kaynaklarına, yardım ve sosyal hizmet harcamalarına, iç ve dış denetim faaliyetleriyle yatırımlarına ilişkin bilgi ve değerlendirmeler yer almaktadır.

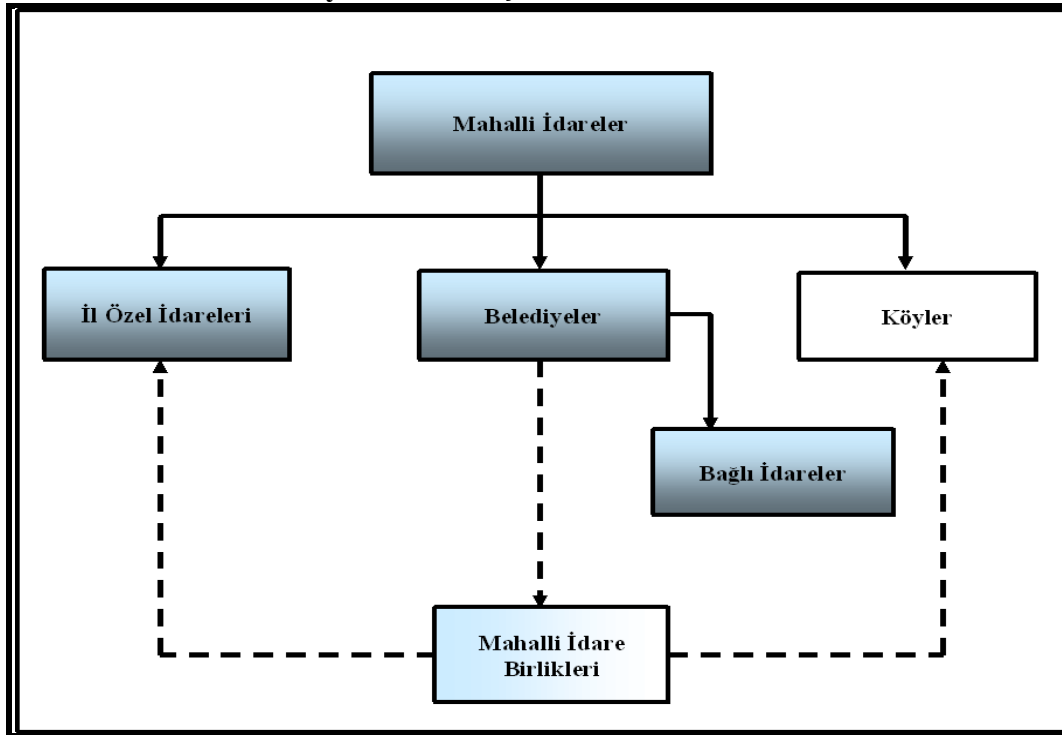
2014 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun kamuoyunu doğru bilgilendirmesi hususunda yararlı olacağını umuyorum.

Ömer DOĞANAY
Genel Müdür

Ülkemizde üç tür mahalli idare bulunmaktadır. Bunlar; il özel idaresi, belediye ve köydür. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi gereğince mahalli idare kapsamına giren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler faaliyet raporu hazırlamak zorundadır. Köyler ve üyeleri sadece köylerden oluşan mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kanun kapsamı dışında kaldıklarından bu idarelerin faaliyet raporu hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Hazırlanan mahalli idare faaliyet raporlarının birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı, bu raporları esas alarak kendi değerlendirmelerini de içeren Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunu hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Raporun birer örneği Sayıştay'a ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

Şekil:1

5018 sayılı Kanun Açısından Mahalli İdareler

- 5018 sayılı Kanuna tabi olup faaliyet raporu hazırlayan idareler.
- 5018 sayılı Kanuna tabi olmayan ve faaliyet raporu hazırlamayan idareler.
- Üyeleri arasında il özel idaresi ve belediye bulunan mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kanuna tabi olup faaliyet raporu hazırlamakla yükümlüdür. Ancak, üyelerinin tamamı köylerden oluşan mahalli idare birliklerinde faaliyet raporu hazırlanması zorunlu değildir.

I.1. Verilerin Toplanması Yöntemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa istinaden; il özel idareleri, belediyeler, bu idarelerin bağlı kuruluşları ve mahalli idare birlikleri tarafından hazırlanan faaliyet raporları ve kesin hesaplar İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne gönderilmektedir.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanmasında esas olarak mahalli idarelerin faaliyet raporları ve kesin hesaplarında yer alan veriler ile bu idarelere ait bilgilerin düzenli olarak toplandığı YERELBİLGİ Projesi kapsamında toplanan bilgilerden yararlanılmıştır. Raporda yer alan; il özel idareleri, belediyeler, bağlı idareler ve mahalli idare birliklerine ait istatistikî bilgiler ve denetim bilgileri başta olmak üzere bir kısım veriler Genel Müdürlüğümüz ile Bakanlığımızın diğer birimlerinden temin edilmiştir.

Mahalli idarelerle ilgili bütçe ve kesin hesap bilgileri ile diğer mali veriler Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü say2000i otomasyon sistemine dayalı olarak elde edilmiştir. Ayrıca TÜİK, YSK, Kalkınma Bakanlığı ve DPB gibi diğer kamu kuruluşlarının mahalli idarelerle ilgili veri ve istatistikî bilgilerinden de yararlanılmıştır.

II.1. Mahalli İdarelerin Tarihçesi

II.1.1. İl Özel İdarelerinin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat dönemini müteakip, önce Muhassıllık Meclisleri ve daha sonra da Memleket Meclisleri olarak ortaya çıkan mahallî oluşumların ülkemizdeki ilk yerel yönetim fikrine temel oluşturduğu bilinmektedir. Böylece halkın idareye fiili iştirakinin sağlanmasına dönük bir gelenek oluşmaya başlamış ve bu uygulamalar mahallî idare yapılarının temelini teşkil etmiştir. Gerek Muhassıllık gerekse Memleket meclislerinin geleneksel temeli ise 18. Yüzyıldan sonra fonksiyonel hale gelen Meşveret Meclislerine dayanmaktadır.

İl özel idarelerinin biçimlenmesi bakımından, 1864 tarihli Tuna Vilayeti Nizamnamesi belirleyici bir tarihi adım olmuştur. Bu Nizamnameyle; mahallinde belli işlerden sorumlu olan bir il idaresi oluşturulmuş ve ilde yaşayan halkın bazı mahalli külfetlere katılımı amaçlanmıştır. 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ilk defa pilot uygulama olarak Mithat Paşa döneminde Tuna Vilayetinde uygulanmış ve müteakiben 1865 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer bölgelerinde de uygulamaya başlanmıştır. Bu uygulamalarda, Nizamnamenin uygulandığı yerlerin sosyal yapısı da gözeticilerle kapsamlı olmayan bazı değişiklikler yapılmıştır. 1864 tarihli Nizamname, bütün Osmanlı İmparatorluğunda uygulanabilecek bir biçim verilerek 1867 yılında "Vilayet-i Umumiye Nizamnamesi" adıyla uygulamaya konulmuştur. Bunu izleyen temel düzenleme ise, 1871 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Nizamnamesidir. Bu Nizamname ile vilayet umumi meclisine bazı yetkiler verilmiş ve nahiye idareleri daha geniş ve etraflı bir düzenlemeye konu edilmiştir.

Bu düzenlemeler çerçevesinde ortaya çıkan ve daha çok istişari bir statüye sahip olan vilayet umumi meclisleri, değişik statü ve süreçleri izleyerek 1913 yılında çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilâyat Kanun-u Muvakkatı ile il özel idarelerinin karar organı durumuna gelmiştir. 1913 tarihli Kanun, il yönetimini genel ve özel yönetim olarak ikiye ayırarak bugünkü yönetim sisteminin de temelini atmıştır. Kanunla vilayetler, hem merkezi idarenin bir parçası hem de hükmi şahsiyeti haiz bir mahalli idare olarak kabul edilmiştir. Söz konusu Kanun, il özel

idarelerini düzenleyen temel metin olarak İmparatorluktan Cumhuriyet'e tevarüs etmiştir. Bu Kanun muhtelif değişiklikler geçirmiş olup en kapsamlı değişikliklerden birisi de 1987 yılında yapılmış ve 1913 tarihli bu Kanunun adı 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu olarak değiştirilmiştir. 2005 yılına kadar yürürlükte kalan 1913 tarihli bu Kanun, 2005 yılında yerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa bırakmıştır. 6360 sayılı Kanunla 30 Mart 2014 mahalli idareler genel seçiminden itibaren 30 ilde il özel idareleri kaldırılmış bu idarelerin mahalli müşterek nitelikteki görev, yetki ve sorumlulukları belediyelere devredilmiştir.

II.1.2. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi

Gerek Selçuklu gerekse Osmanlı İmparatorluğunda, başta vakıflar ve esnaf teşkilatı gibi sivil oluşumların birçok belediye hizmetini yerine getirdiği bilinmektedir. 1826 yılına kadar kadıların; maiyetindeki subaşı, ihtisap ağası ve mimarbaşı gibi görevlilerle, mahallî, yargısal ve idari görev yaptıkları görülmektedir. Kadılar, aynı zamanda esnafın mahallî meselelerinin çözümünde de görev almıştır. Kadıların yürüttüğü başlıca mahalli hizmetler arasında; şehrin temizliği, ticaretin sağlıklı yürütülmesi, esnafın denetim ve kontrolü, fiyatların denetimi ve imar düzeninin gözetilmesi gibi bazı temel hizmetleri sayabiliriz.

Belediye hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla 1826 yılında, İhtisap Nazırlığının kurulduğunu görüyoruz. İhtisap Nazırlığı genel olarak kadıların yürüttüğü belediye hizmetlerinin zabıtaya ait görevlerini üstlenmiştir. İhtisap Nazırlığının teşkili ile İhtisap Ağalığı da kaldırılmıştır. İhtisap Nezareti'nin belediye görevlerinin yanında Devletin vergisini toplamak gibi görevleri de vardı.

İstanbul'da modern anlamda ilk belediye idaresi ise, "İstanbul Şehremaneti" adıyla 1854 yılında çıkarılan bir Nizamname ile kurulmuştur. Bu Nizamname ile aynı zamanda İhtisap Nazırlığı da ilga edilmiştir. İstanbul Şehremanetinin; vergi tarh ve tahsili konusunda Maliye Nezareti, kaldırım yapım ve onarımı için Umur-u Nafia Nezareti, asayişle ilgili sorunlar için Zabtiye Nezareti ve Esnaf işleri için de Ticaret Nezareti ile devamlı ilişki içinde olması da öngörülmüştür. Kurulan bu belediye idaresinin başında merkezi hükümet tarafından tayin edilen bir yüksek memur bulunuyordu. Bu belediyede, ileri gelen memurlardan ve esnaf temsilcilerinden oluşan, daha çok istişari/danışma görevleri olan bir şehremaneti meclisi de vardı. Yeni kurulan bu belediye idaresi için 1855 yılında 14 maddelik bir nizamname

çıkartılmıştır. Bu nizamnamenin ikinci maddesinde; Dersaadet'te bulunanların zaruri ihtiyaçlarının teminini kolaylaştırmak, esnafın düzenini sağlamak, çarşı ve pazarın denetimini yapmak, şehir olmanın gerektirdiği intizam ve temizliği temin etmek, yol ve kaldırımların yapım ve onarımını sağlamak, daha önce İhtisap Nazırlığınca toplanan vergileri toplayıp maliyeye teslim etmek gibi görevler şehremanetine verilmiştir. Zorunlu ihtiyaç maddelerinin karşılanması konusundaki görevler de şehremanetine tevdi edilmiştir.

Osmanlı döneminde ilk belediye uygulamalarının, Altıncı Daire-i Belediye adıyla İstanbul'un, Beyoğlu ve Galata semtlerinde yapıldığını görmekteyiz. Altıncı Daire-i Belediyenin teşkili konusundaki tebliğde; İstanbul'un genel olarak 14 belediye dairesine ayrıldığı belirtilmekte; ancak Beyoğlu ve Galata semtlerinin gelir itibarıyla iyi durumda olduğu, buralarda iyi nitelikte binaların yer aldığı, bu yörelerde yaşayan halkın diğer ülkelerdeki belediye uygulamalarını da gördüğü ve faydasını idrak ettiği ifade edilerek ilk belediye uygulamalarının burada yapılmasının münasip olacağı belirtiliyordu.

Altıncı Daire-i Belediye uygulamasından sonra, İstanbul'da belediye sayıları bazen artırılmış bazen de azaltılmıştır. Daha sonra, münhasıran İstanbul'da uygulanmak üzere 1877 tarihli "Dersaadet Belediye Kanunu", İstanbul dışındaki vilayetlerde uygulanmak için ise "Vilayet Belediye Kanunu" çıkarılmıştır. Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul için yirmi adet belediye idaresi kurulması hüküm altına alınmıştır. Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu savaş şartları ve gelir yetersizlikleri İstanbul'da kurulması öngörülen belediyelerin hemen kurulup faaliyete geçmesine imkân vermemiştir. İstanbul dışındaki vilayetlerde kurulan belediyeler ise daha çok, liman kentlerinde kurulup faaliyete geçmiştir.

Cumhuriyet döneminde ilk yasal düzenlemelerden birisi belediyeler için yapılmıştır. Bu çerçevede Cumhuriyet İdaresinin yasalaştırdığı ilk önemli kanunlardan olan, 1580 sayılı Belediye Kanunu 1930 yılında yürürlüğe girmiştir. 1580 sayılı Kanun, 74 yıl yürürlükte kalarak insanımızın hayatında en etkili kanunlardan birisi olma başarısını da göstermiştir. Bu Kanun, dönemin şartlarına göre belediye yönetimine, medeni hayatın bütün gereklerini yerine getirecek önemli bir misyon yüklemiştir. Bilindiği gibi, 1580 sayılı Belediye Kanunu 24.12.2004 tarihinde yerini 5272 sayılı Belediye Kanununa bırakmıştır. 5272 sayılı Kanun, TBMM'deki oylama yönteminden kaynaklanan Meclis İç Tüzüğüne aykırılık nedeniyle Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş ve bunun yerine şu anda yürürlükte bulunan 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 13.07.2005 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze belediye sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:1
Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları

Yılı	Belediye Sayıları
1923	421
1950	628
1970	1.303
1980	1.727
1990	2.061
2000	3.215
2010	2.950
2013	2.950
2014	1.396
2015	1.397

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Türkiye'deki belediye sayısında 1950'lerden itibaren önemli bir artış yaşanmıştır. 1980'lerde artış daha da hızlanmıştır. 2008 yılı itibarıyla belediye sayısı 3.225 olmuştur. Bu sayı, 5393 sayılı Kanunun 8 ve 11 inci maddelerine göre yapılan düzenlemeler ve 6/3/2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun uygulanması neticesinde 2013 yılı sonu itibarıyla 2.950 olup 6360 sayılı Kanun ile 1.554 belediyenin tüzel kişiliği kaldırılarak belediye sayısında % 53 azalmaya gidilmiş, 2014 yıl sonu itibarıyla 1.396 olan belediye sayısı şu anda 1.397'dir.

II.2. Mahalli İdarelerin Hukuki Durumları

Mahalli idareler, Anayasanın 123 ve 127 nci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 123 üncü maddesinde; idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 127 nci maddesinde mahalli idareler; "il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir." şeklinde tanımlanmıştır.

Mahalli idarelerin görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ile merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilişkilerinin kanunla düzenlenmesi anayasal bir zorunluluktur. Mahalli idarelerle ilgili bu alanların, kanun dışında kalan tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge gibi düzenleyici işlemlerle düzenlenmesine imkân bulunmamaktadır.

Mahalli idareler belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurabilirler. Mahalli idarelerle ilgili olarak Anayasa'da yer alan bir diğer ilke de bu idarelere görevleri ile orantılı gelir sağlanması ilkesidir. Bu çerçevede, yerel yönetimlerin görev alanlarının genişlemesiyle paralel olarak, kullandığı kaynak miktarı da sürekli artmaktadır.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde; hizmetlerin koordinasyon içinde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip bulunmaktadır. Diğer taraftan İçişleri Bakanı, vesayet yetkisi kapsamında görevleriyle ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırabilmektedir.

II.3. İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle İlgili Yürüttüğü İş ve İşlemler

İçişleri Bakanlığı ile mahalli idareler arasındaki ilişki Anayasanın 127 nci maddesi ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci ve 11 inci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 127 nci maddesine göre, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyeleri, İçişleri Bakanı tarafından kesin hükme kadar geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılabilmektedir. 3152 sayılı Kanununun 2 nci maddesine göre İçişleri Bakanlığı; idari bölümlerin oluşturulması, il, ilçe ve belediyelerin kurulması ve mahalli idarelerin merkezi idare ile münasebetlerini düzenlemekle görevlidir.

İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle ilgili yürüttüğü başlıca iş ve işlemler;

- a) Mahalli idareler ile bunlara bağlı kuruluş ve işletmelerin denetimini yapmak ve rehberlik etmek,
- b) Mahalli idarelerin seçilmiş ve atanmış görevlileri hakkında 4483 sayılı Kanun gereği yapılacak işleri yürütmek,

- c) Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının (başkan, ve meclis üyeleri) görevden uzaklaştırma iş ve işlemlerini yapmak,
- ç) Büyükşehir belediyelerinin genel sekreterleri ile su ve kanalizasyon idarelerinin genel müdür ve yönetim kurulu üyelerini atamak,
- d) Belediyelerin özel kalem müdürlerinin atamalarına izin vermek,
- e) Belediyelerin ilave personel istihdam taleplerine onay vermek,
- f) Mahalli idarelerin norm kadro ilke ve standartlarını belirlemek,
- g) Mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimlerini koordine etmek, görevde yükselme eğitim ve sınavlarını takip etmek ve uygulamak,
- ğ) Belediye meclislerinin feshine ilişkin işlemleri yapmak,
- h) Belde adının değiştirilmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak,
- ı) Belediyelerin bütçe içi işletme kurmasına onay vermek,
- i) Belediyelerin şirket kurmasına ilişkin işlemleri yürütmek,
- j) Mezarlıklardan yol geçirilmesine onay vermek,
- k) Toprak Koruma Kanununa göre kamu yararı onayı almak,
- l) Belediyelerce yapılan acele kamulaştırma işlemlerini yürütmek,
- m) Mahalli idarelerce yapılan yap-işlet-devret modeline göre işlemleri yürütmek,
- n) Belediyelerin arsa tahsisi işlemlerine onay vermek,
- o) Mahalli idarelerin ihalelerle ilgili yasaklama kararını vermek ve işlemleri yürütmek,
- ö) Belediyelerin borçlanmalarına izin vermek,
- p) Belediyelerin bazı hizmetlerinin imtiyaz devri yoluyla gördürülmesine ilişkin işlemleri yürütmek,
- r) Belediye başkanlarının mal bildirimlerine ilişkin işlemleri yürütmek,
- s) Büyükşehir bağlı idarelerinin İSKİ Kanunu çerçevesinde kamu yararı kararı onayı ve faaliyet alanının genişletilmesi işlemlerini yürütmek,
- ş) Belediyelerin yabancı ülke belediyeleri ile kardeş kent ilişkisi kurulmasına onay vermek.

25 Şubat 2015 tarihinde Bakanlık Makamınca onaylanan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Çalışma Yönergesine göre Genel Müdürlüğe bağlı Daire Başkanlıkları görev ve yapılanmaları yeniden düzenlenmiştir.

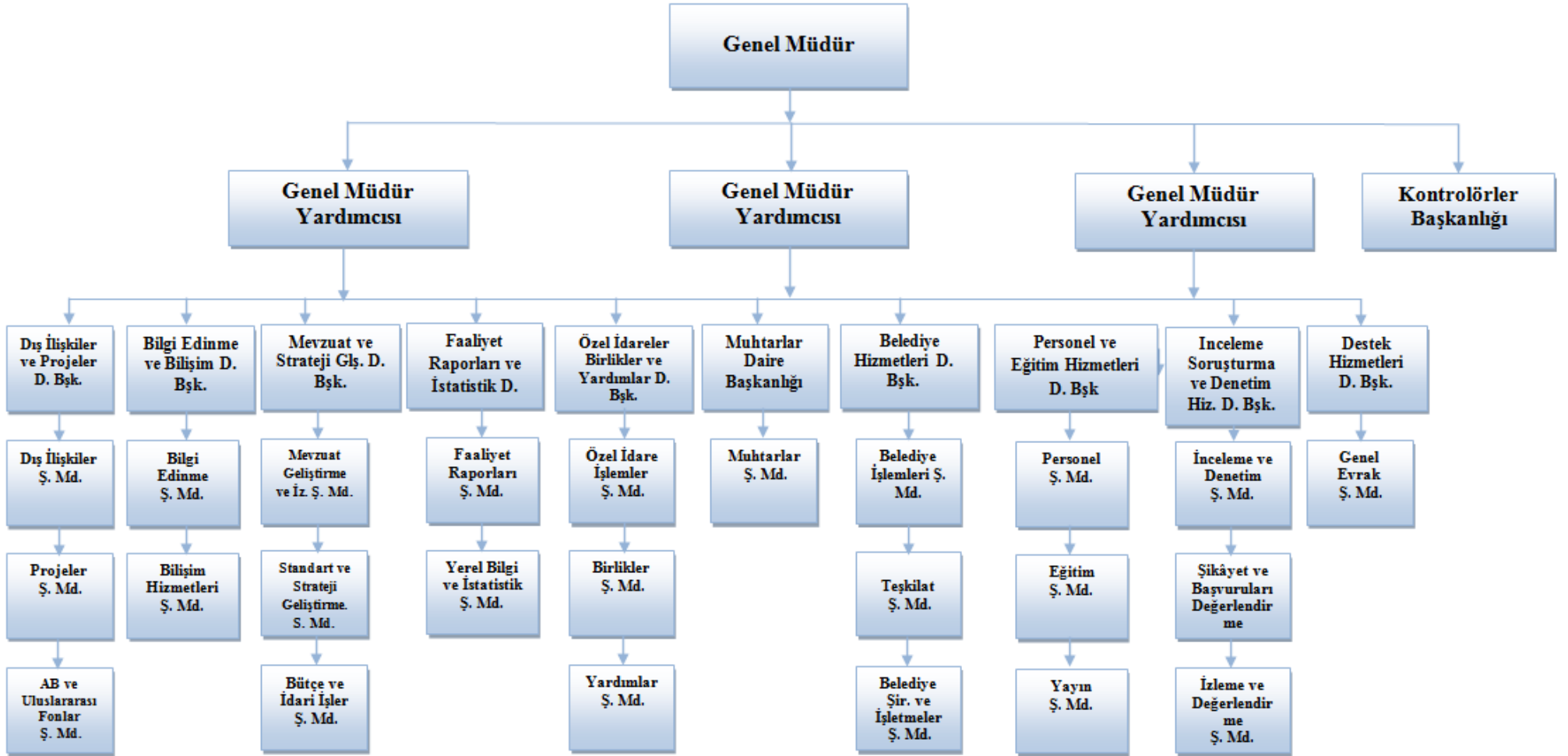
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 10 Daire Başkanlığı ve 24 Şube Müdürlüğü şeklinde teşkilatlanmıştır. Genel Müdürlük bünyesindeki Daire Başkanlıkları şunlardır:

- 1- Belediye Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 2- Bilgi Edinme ve Bilişim Daire Başkanlığı
- 3- Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 4- Dış İlişkiler ve Projeler Daire Başkanlığı
- 5- Faaliyet Raporları ve İstatistik Daire Başkanlığı
- 6- İnceleme, Soruşturma ve Denetim Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 7- Özel İdareler, Birlikler ve Yardımlar Daire Başkanlığı
- 8- Muhtarlar Daire Başkanlığı
- 9- Mevzuat ve Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı
- 10- Personel ve Eğitim Hizmetleri Daire Başkanlığı

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü teşkilat şeması aşağıda gösterilmiştir.

Şekil: 2

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması

II.4.Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler

II.4.1.Türlerine Göre Mahalli İdare Sayıları

6360 sayılı Kanundan sonra türlerine göre mahalli idare sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:2

6360 Sayılı Kanundan Sonra Türlerine Göre Mahalli İdarelerin Sayısı

Türü	İl Özel İdaresi*	Belediye	Köy
Eski Durum	81	2.950	34.283
Yeni Durum	51	1.397	18.143

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

*Gökçeada ve Bozcaada mahalli idareleri hariç

Türkiye’de 51 il özel idaresi, 1.397 belediye, 18.143 köy bulunmaktadır. Diğer taraftan, 1151 sayılı Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanunun ilgili hükümlerine göre Gökçeada ve Bozcaada yönetimleri de birer mahalli idare birimi olarak kurulmuştur. 6360 sayılı Kanun ile 1.554 belediyenin tüzel kişiliği kaldırılarak belediye sayısında % 53 azalmaya gidilmiştir.

Belediyeler, nüfus büyüklüklerine ve il, ilçe ve belde belediyesi olmalarına bakılmaksızın 5393 sayılı Belediye Kanununa göre yönetilmekle birlikte; nüfusu, fiziki yerleşim durumu ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş yerlerdeki büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir sınırları içindeki ilçe belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümlerine göre yönetilmektedir.

II.4.2.Türlerine Göre Belediye Sayıları

6360 sayılı Kanundan sonra türlerine göre belediye sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:3

6360 Sayılı Kanundan Sonra Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı

Türü	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Toplam
Eski Durum	16	143	65	749	1.977	2.950
Yeni Durum	30	519	51	400	397	1.397

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

1.397 belediyenin 30'u büyükşehir belediyesi, 51'i il belediyesi, 519'u büyükşehir ilçe belediyesi, 400'ü ilçe belediyesi (büyükşehir belediye sınırları dışında kalan ilçeler) ve 397'si ise belde belediyesidir.

II.4.3.Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı

Türlerine ve nüfus aralıklarına göre belediyelerin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:4

Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı

	Büyükşehir	İl Merkezi	Büyükşehir İlçe	İlçe Merkezi	Belde	Toplam	Nüfus
0-2.000			1	40	46	87	143.435
2.001-5.000			12	126	316	454	1.352.110
5.001-10.000			37	98	33	168	1.158.454
10.001-20.000		1	77	68	2	148	2.140.602
20.001-50.000		6	146	51		203	6.400.916
50.001-75.000		5	49	11		65	3.977.744
75.001-100.000		10	28	3		41	3.546.463
100.001-250.000		26	91	3		120	18.422.275
250.001-500.000		3	58			61	21.805.837
500.001-750.000	1		14			15	9.314.764
750.001-1.000.000	9		6			15	12.591.994
1.000.001-2.000.000	13					13	18.705.953
2.000.001-3.000.000	4					4	9.284.504
3.000.001-5.000.000	1					1	4.113.072
5.000.001+	2					2	19.527.090
TOPLAM	30	51	519	400	397	1.397	

Kaynak: TÜİK ADNKS 2014 nüfus sayımı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Nüfusu 2.000'in altında 87, 5.000'in altında 541, 10.000'in altında 709 belediye bulunmaktadır. Nüfusu 10.000'in altındaki belediyelerin toplam belediye sayısına oranı % 51'dir. Nüfusu 100.000'in üzerinde 231 belediye bulunmaktadır.

Ülkemizdeki nüfusun % 77,18'i büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde, % 16,14'ü diğer belediye sınırları içerisinde, % 6,68'i köy sınırları içerisinde yaşamaktadır.

II.4.4.Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı

6360 sayılı Kanundan sonra mahalli idare birlikleri ve belediye bağlı idareleri sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:5

6360 Sayılı Kanundan Sonra Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı

Türü	Belediye Bağlı İdareleri	Mahalli İdare Birlikleri
Eski Durum	19	1.411
Yeni Durum	33	783

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Mahalli idare birliklerinin sayısındaki azalma 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte bazı mahalli idare birliklerinin amaçlarının ortadan kalkması ya da üyesiz kalması nedeniyle tüzel kişiliklerinin kaldırılmasından kaynaklanmaktadır.

II.4.5.Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

Türlerine göre birlik sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:6

Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

S.No	Türü	Eski Durum	Yeni Durum
1	Ülke Düzeyinde Birlikler	2	2
2	Belediye Hizmet Birliği	68	56
3	Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	14	11
4	Kalkınma Birliği	13	11
5	Çevre Altyapı Hizmet Birliği	135	98
6	Turizm Birliği	71	53
7	İçmesuyu Birliği	177	93
8	Köylere Hizmet Götürme Birliği	911	444
9	Diğer	20	15
Toplam		1.411	783

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Ülkemizde; 444'ü köylere hizmet götürme birliği (KHGB), 93'si içmesuyu birliği, 56'sı belediye hizmet birliği, 53'ü turizm birliği, 98'i çevre altyapı hizmet birliği, 11'i özel idare-belediye hizmet birliği, 2'si ülke düzeyinde birlik, 11'i kalkınma birliği ve 15'i diğer birlikler olmak üzere toplam birlik sayısı 783'tür. 08/03/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birlikleri, mahalli idare birlikleri kapsamında çıkarılmıştır. 6360 sayılı Kanun kapsamına giren büyükşehirlerdeki köylere hizmet götürme birlikleri tasfiye olmuştur.

Mahalli idare birliği kurulabilmesi için en az iki mahalli idarenin bir araya gelerek bir tüzük üzerinde anlaşmaları gerekmektedir. İlgili Valiliğin ya da İçişleri Bakanlığının tüzüğü onaylamasından sonra Bakanlar Kurulu kararı ile mahalli idare birliği kurulabilmektedir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 20 nci maddesine göre ülke düzeyinde, belediyeleri temsil etmek üzere Türkiye Belediyeler Birliği ve il özel idarelerini temsil etmek üzere Vilayetler Hizmet Birliği kurulmuştur.

II.4.6.Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler

Anayasamız, mahalli idarelerin karar organlarının seçimle oluşturulacağı temel kuralını getirmiştir.

Mahalli idarelerde seçimler beş yılda bir, serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı ve muhtar seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanmaktadır.

18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir. 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11. maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak şartıyla 25 yaşını dolduran her Türk vatandaşı belediye başkanlığına, muhtarlığa, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliğine seçilebilmektedir.

2009 yılı mahalli idareler genel seçimi ile seçilen mahalli idare görevlilerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:7

Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler (2009)

Türü	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)	Toplam
Büyükşehir Belediye Başkanı	16	100,00	0	0,00	16
Büyükşehir İlçe Belediye Başkanı	142	99,30	1	0,70	143
Belediye Meclis Üyesi	30.450	95,78	1.340	4,22	31.790
İl Belediye Başkanı	63	96,92	2	3,08	65
İlçe ve Belde Belediye Başkanı	2.702	99,12	24	0,88	2.726
İl Genel Meclis Üyesi	3.269	96,74	110	3,26	3.379
Köy Muhtarı	34.210	99,81	65	0,19	34.275
Mahalle Muhtarı	18.178	97,69	429	2,31	18.607
Köy İhtiyar Meclis Üyesi	137.848	99,76	329	0,24	138.177
Mahalle İhtiyar Heyeti Üyesi	71.174	98,06	1.409	1,94	72.583

Kaynak:2009 mahalli idareler genel seçim sonuç verilerine dayanılarak hazırlanmıştır.

2014 yılı mahalli idareler genel seçimi ile seçilen mahalli idare görevlilerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:8

Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler (2014)

Türü	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)	Toplam
Büyükşehir Belediye Başkanı	27	90,00	3	10,00	30
Büyükşehir İlçe Belediye Başkanı	496	95,57	23	4,43	519
Belediye Meclis Üyesi	18.300	89,28	2.198	10,72	20.498
İl Belediye Başkanı	50	98,04	1	1,96	51
İlçe ve Belde Belediye Başkanı	784	98,37	13	1,63	797
İl Genel Meclis Üyesi	1.191	95,20	60	4,80	1.251
Köy Muhtarı	18.085	99,68	58	0,32	18.143
Mahalle Muhtarı	31.013	98,03	622	1,97	31.635
Köy İhtiyar Meclis Üyesi	79.689	98,75	1.007	1,25	80.696
Mahalle İhtiyar Heyeti Üyesi	134.362	97,52	3.419	2,48	137.781

Kaynak: YSK 2014 mahalli idareler genel seçim sonuç verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2009 yılı mahalli idareler genel seçiminde kadın büyükşehir belediye başkanı seçilmez iken 1 kadın büyükşehir ilçe belediye başkanı seçilmiş, 2014 yılında yapılan seçimde ise 3 kadın büyükşehir, 23 kadın büyükşehir ilçe belediye başkanı seçilmiştir.

III

MAHALLİ İDARELERİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyeleri, bağlı idareler ile mahalli idare birliklerine ilgili kanunlarla çeşitli görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir.

III.1.İl Özel İdareleri

İl özel idarelerinin görev ve sorumlulukları 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinde sıralanmıştır. Bu Kanunla, mülga 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunundan farklı olarak il özel idarelerine bazı yeni görevler verilmiştir.

İl Özel İdaresi Kanununda özel idarelerin görevleri, belediye sınırları dışındaki görevler ve il sınırları içindeki görevler olarak ikili bir ayırma tabi tutulmuştur.

1) İl sınırları içindeki görevler;

- Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret,
- Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı,
- Bayındırlık ve iskân,
- Toprağın korunması, erozyonun önlenmesi,
- Kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar,
- Yoksullara mikro kredi verilmesi,
- Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları,
- İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

2) Belediye sınırları dışındaki görevler;

- İmar,
- Yol,

- Su,
- Kanalizasyon,
- Katı atık,
- Çevre,
- Acil yardım ve kurtarma,
- Orman köylerinin desteklenmesi,
- Ağaçlandırma, park ve bahçe tesisidir.

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları; yapım, bakım ve onarım işleri, devlet ve il yolları, içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, enerji nakil hattı, sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlar ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilmektedirler. Aktarma işleminden sonra söz konusu işler il özel idaresinin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılmaktadır.

İl özel idarelerinin kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmesi ve yetkileri kullanabilmesi için 5302 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile bir kısım yetki ve imtiyazlar sağlanmıştır. İl özel idaresinin, Kanunda sayılan yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

- Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek,
- Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesis etmek,
- Borç almak ve bağış kabul etmek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmi beş bin Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,
- Özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak,

- Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek,
- İl özel idaresi hizmetleri ile ilgili olarak, halkın görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapmak.

III.2. Belediyeler

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14 üncü maddesinde belediyelerin görev ve sorumlulukları ikili bir tasnife tabi tutularak birinci bölümdeki hizmetler belediyelere görev olarak verilirken ikinci bölümdeki hizmetleri de yapabilme yetkisi tanınmaktadır.

Belediyelerin yapmakla yükümlü olduğu hizmetler şunlardır:

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı,
- Coğrafi ve kent bilgi sistemleri,
- Çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık,
- Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans,
- Şehir içi trafik,
- Defin ve mezarlıklar,
- Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar,
- Konut;
- Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor,
- Orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları,
- Sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma,
- Ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi,
- Kadın ve çocuklar için koruma evleri (Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyeler) açılması.

Belediyelere faaliyette bulunma yetkisi tanınan hizmetler ise şunlardır:

- Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapma ve her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılama,
- Sağlıkla ilgili her türlü tesisi açma ve işletme,

➤ Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlama, bu amaçla bakım ve onarımını sağlama, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etme,

➤ Amatör spor kulüplerine aynı ve nakdi yardım sağlama, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenleme,

➤ Yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verme,

➤ Gıda bankacılığı yapma,

➤ Mabedlerin yapım, bakım ve onarımını yapma.

5393 sayılı Kanununun 15 inci maddesinde belediyelerin yetkileri ve imtiyazları şu şekilde sayılmıştır:

➤ Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,

➤ Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,

➤ Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,

➤ özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak,

➤ Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek,

➤ Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek,

➤ Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,

➤ Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek,

➤ Borç almak, bağış kabul etmek,

➤ Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,

➤ Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,

➤ Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,

➤ Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek,

➤ Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,

➤ Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak,

➤ Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

➤ Belediyeler; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanması, atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılması, kaynak sularının işletilmesi; toplu taşıma yapılması, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerinin kurulması; katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceğı gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

➤ İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve

ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir.

➤ Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

III.2.1. Büyükşehir Belediyeleri

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesine göre büyükşehir belediyesi sınırlarındaki yetkiler büyükşehir belediyesi ile büyükşehir ilçe belediyesi arasında dağıtılmıştır. 6360 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyelerinin görev alanı il mülki sınırlarına genişletilmiştir.

Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

➤ İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak,

➤ Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak,

➤ Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

➤ Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine, büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek,

➤ Belediye Kanunundaki; arsa ve konut üretimiyle kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarına ilişkin belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

➤ Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek,

➤ Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek,

➤ Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak,

➤ Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbi atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,

➤ Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhi müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek,

➤ Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek,

➤ Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek,

➤ Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek,

➤ Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak,

➤ Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek,

➤ Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek,

➤ Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak,

➤ Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek,

➤ Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar planında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek,

➤ İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek,

➤ Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak,

- Merkezi ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek,
- Büyükşehir içindeki altyapı ve ulaşım hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak.

Büyükşehir ilçe belediyesinin görev ve yetkileri ise şunlardır:

- Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrası dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak,
  - Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak,
  - Sıhhi işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhhi müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
  - Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımını yapmak, kültür ve tabiat varlıkları ve tarihi dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak,
    - Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.
    - Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları yıkmak, binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak.

5216 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde ise yetki ve imtiyazlarla ilgili olarak “büyükşehir, ilçe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu Kanunla birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir” hükmü yer almaktadır.

III.2.2. Bağlı İdareler

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile büyükşehir belediyelerine bağlı ve içme suyu, kanalizasyon ve yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili görevleri ifa etmek üzere ayrı bütçe ve kamu tüzel kişiliğine

haiz su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur. Kanunun ek 5 inci maddesi ile bu Kanunun diğer büyükşehir belediyeleri için de uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Su ve Kanalizasyon İdarelerinin görevleri Kanunun 2 nci maddesinde şu şekilde sayılmıştır;

➤ İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

➤ Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

➤ Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

➤ Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

➤ Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

➤ Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek.

Su ve kanalizasyon idarelerine ilave olarak İstanbul'da İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT), Ankara'da Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü (EGO) ve İzmir'de İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) bağlı idareleri mevcuttur.

III.3. Mahalli İdare Birlikleri

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 3 üncü maddesinin (b) bendinde mahalli idare birliği; birden fazla mahalli idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi, olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanununun 4 üncü maddesinde birliklerin, birlik tüzüğüne kesinleşmesinden sonra Bakanlar Kurulunun izni ile kurulacağı ve tüzel kişilik kazanacağı belirtilmektedir.

Kurulmuş bir birliğe üyelik ise üye olmak isteyen mahalli idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvurusu üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olmaktadır. Bu durumda Bakanlar Kurulunun izni aranmamaktadır. Birlik üyeliğinden ayrılmada, ilgili mahalli idare meclisinin kararı yeterlidir.

Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda; Bakanlar Kurulu, ilgili mahalli idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilmektedir. Bu şekilde üye olunan birliklerden ayrılma da Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Mahalli idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamamaktadır.

Mahalli idare birlikleri, tüzüklerinde birliğe devredilmesi öngörülen mahalli müşterek nitelikli hizmetlere ilişkin olarak üye mahalli idarelerin hak ve yetkilerine sahip bulunmaktadır.

IV.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 15.10.1985 tarihinde İsveç'in başkenti Stockholm'de Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansında hazırlanarak Yerel Yönetimlerden Sorumlu Bakanlar Konferansında kabul edilmiştir. Özerklik Şartı üç ana bölümden oluşmaktadır.

Şartın giriş bölümünde; yerel makamların demokratik rejimin temellerinden birisi olduğundan bahisle, halkın kamu hizmetlerine katılma hakkının tüm üye devletlerin paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğuna değinilmiştir. Katılım hakkının doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde, gerçek yetkilerle donatılmış, vatandaşlara yakın bir yönetimle yerel makamlarca sağlanacağı; özerk yerel yönetimlerin korunmasının demokratik ve yerinden yönetime dayalı bir Avrupa oluşturulmasına katkı sağlayacağı; bu hususların gerçekleştirilmesinin, demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumlulukların kullanılmasındaki olanak ve yöntemler ile gerekli kaynaklar bakımından geniş bir özerkliğe sahip yerel makamları gerektirdiği teyit edilmiştir.

Birinci bölümde; özerk yerel yönetim kurumu için var olması gereken anayasal ve yasal zeminden bahsedilmektedir. Böyle bir zeminin oluşması için devletin rolünün azaltılması, devletin yerel yönetimler üzerindeki denetiminin en az seviyeye indirilmesi, yerel yönetimlerin görev ve yetki alanındaki kriterlerin belirlenerek görevin önemiyle orantılı gelir kaynakları sağlanmasının önemi vurgulanmaktadır.

İkinci bölümde; Şartı onaylayan ülkelerin yükümlülükleri ve sorumluluklar ile Şartın kapsadığı makamların neler olduğu açıklanmaktadır. Bu yükümlülük ve sorumluluğun, 10 tanesi Şartın 12 nci maddesinde sayılanlardan olmak üzere en az 20 paragraf hükümleri ile kendini bağlı kabul etme taahhüdünü içerdiği belirtilmektedir. Ayrıca, Şarta taraf olan devletlerin Şartın ilkelerini yaşama geçirmek için yaptıkları mevzuat düzenlemeleri ve aldığı önlemleri konusunda Konseye bilgi vermesi zorunlu kılınmaktadır.

Üçüncü bölümde ise, uygulama ve yürürlükle ilgili hususlar yer almaktadır.

Şart'ta "Özerk Yerel Yönetim" in kapsamı şu şekilde açıklanmaktadır:

➤ Yerel yönetimlerin temel yetki ve sorumlulukları anayasa ya da kanun ile belirlenecektir. Bununla beraber, bu hüküm yerel yönetimlere kanuna uygun olarak belirli amaçlar için yetki ve sorumluluklar verilmesine engel teşkil etmez.

➤ Yerel yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanlarının dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaktır.

➤ Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından yerine getirilecektir. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile kapasite ve ekonomik gerekler göz önünde bulundurulmalıdır.

➤ Yerel makamlara verilen yetkiler normal olarak tam ve münhasırdır. Kanunda öngörülen durumların dışında, bu yetkiler merkezi idare veya bölgesel makamlar tarafından zayıflatılamaz veya sınırlandırılmaz.

➤ Yerel makamların merkezi veya bölgesel bir makam tarafından yetkilendirildiği durumlarda, bu yetkilerin yerel koşullarla uyumlu olarak kullanılabilmesinde yerel makamlara olanaklar ölçüsünde takdir hakkı tanınacaktır.

➤ Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendilerine olanaklar ölçüsünde, zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır.

Yerel özerklik ilkesi; yerel yönetimlere, kendi yerel kaynaklarının yaratabilme, merkezi hükümetin müdahalesi olmadan yerel topluluk üyelerinin genel refah ve mutluluğuna katkıda bulunabilme gibi alanlarda yerel yönetimleri yetkilendirme ve güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye ve dünyada yaşanan hızlı kentleşme, sürekli toplumsal ve teknolojik gelişmeler, değişimler, demokratikleşme, merkezi yapıdan uzaklaşma ve yerellik gibi olgular yerel yönetimler üzerinde yeni anlayış ve arayışlara yol açmıştır. Bu bağlamda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi konusunda ortak bir anlayış oluşmuştur. Bu anlayışa göre;

- Merkezi denetim azaltılmalıdır,
- Yerel yönetimlere ağırlık veren bir yetki ve görev bölüşümü oluşturulmalıdır,
- Yerel temsil ve katılım özendirilmelidir,
- Yerel kaynaklar artırılmalıdır.(Aydemir, 2001,s.2-10)

Avrupa ülkelerinde halkın yönetime katılmasını sağlayan, halka en yakın birimler olan yerel yönetimler, geliştirilmesi ve daha özerk hale getirilmesi gereken kuruluşlar olarak görülmektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı da, temelde yerel yönetimleri özerk kılmayı amaçlayan ülkemizin de imzaladığı bir sözleşme olarak, yerel yönetimlerimizi doğrudan ilgilendirmektedir. (İnaç& Ünal, 2007, s.2)

Türkiye Şart'ı sözleşme olarak 21 Kasım 1988 tarihinde imzalamış, 1991 yılında 3723 sayılı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanuna istinaden 92/3398 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylayarak 1 Nisan 1993 tarihinden itibaren de yürürlüğe koymuştur.

Avrupa Konseyi, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi vasıtasıyla Şartı imzalayan devletlerde periyodik olarak Şarta uygunluk değerlendirmesi yapmakta ve ülke raporları hazırlamaktadır.

Ülkemiz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının;

- Yerel makamları doğrudan ilgilendiren planlama ve karar süreçlerinde kendilerine danışılmasını içeren 4 üncü maddesinin 6 ncı fıkrasını,
- Yerel yönetimlerin iç örgütlenmelerinin kendilerince belirlenmesini içeren 6 ncı maddesinin birinci fıkrasını,
- Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetlerinin kanun ve temel hukuk ilkelerine göre belirlenmesini içeren 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını,
- Vesayet denetiminin, denetleyen makamın müdahalesinin korunmak istenen yararın önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmasını içeren 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasını,
- 9 uncu maddesinin; yerel yönetimlere kaynak sağlanmasında hizmet maliyetlerindeki artışların mümkün olduğunca hesaba katılmasını içeren dördüncü, yeniden dağıtılacak mali kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda yerel yönetimlere önceden danışılmasını içeren altıncı ve yapılacak mali yardımların yerel yönetimlerin kendi politikalarını uygulama konusundaki temel özgürlüklerinin mümkün olduğu ölçüde ortadan kaldırmamasını içeren yedinci fıkralarını,
- 10 uncu maddesinin; yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını koruma ve geliştirme için uluslararası yerel yönetim birliklerine üye olma ve diğer devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilmeleri içeren ikinci ve üçüncü fıkralarını,

➤ Yerel yönetimlerin, iç hukukta kendilerine tanınmış olan yetkilerin serbestçe kullanımı ve özerk yerel yönetim ilkelerine riayetinin sağlanması için yargı yoluna başvurabilmelerini içeren 11 inci maddesini kabul etmemiştir.

Ancak; kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, mahalli idarelerle ilgili olarak son yıllarda yürürlüğe konulan mevzuat, Şart'ta yer alan temel ilkeler ve standartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve bu şekilde Türkiye'deki yerel yönetim mevzuatının Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na uyumu büyük ölçüde sağlanmıştır.

IV.2. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan, Avrupa'nın doğal ve kültürel peyzajlarının bir bütün olarak korunması, yönetilmesi ve planlanması konusunda bir çerçeve sözleşme olan Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, ülkemiz tarafından 2000 yılında imzalanmış, 10 Haziran 2003 tarih ve 4881 sayılı Kanun ile kabul edilerek 01.03.2004 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesinde peyzajın; kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal ihtiyaç alanlarında halk ilgisinin oluşumunda önemli role sahip olduğu, ekonomik faaliyetler için önemli bir kaynak oluşturduğu, kültürel ve doğal mirasın önemli bir parçası olduğu, yerel kültürlerin oluşumuna katkıda bulunduğu, herkes için yaşam kalitesini etkileyen bir unsur olduğu vurgulanmış ve peyzajın planlanması, korunması ve yönetiminin toplumdaki herkesin hak ve sorumluluğu altında olduğu belirtilmiştir.

Sözleşmenin genel amacı, peyzajın korunması, yönetimi, planlamasını geliştirmek ve bu konularda Avrupa'da işbirliğini oluşturmaktır. Sözleşme, taraf ülkelerin tüm bölge ve alanları ile doğal, kırsal, kentsel ve yarı-kentsel alanlarını kapsamaktadır.

Sözleşmeyi imzalayan ülkeler, peyzajı yasa çerçevesinde insan çevresi için gerekli bir unsur olarak tanımak; peyzaj politikaları belirlemek, uygulamak ve buna uygun prosedürleri oluşturmak, bu politikaları bölgesel, şehirsal, kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomi politikalarıyla bütünleştirmek; peyzaj konusunda bilinç düzeyini artırmak, eğitim programları düzenlemek; ülkesindeki peyzajı tanımlama ve değerlendirmeye tabi tutmak; peyzaj kalite hedeflerini belirlemek; peyzajı korumak, yönetmek veya planlamak amacıyla bazı uygulamaları hayata geçirmekle yükümlü kılınmıştır.

Sözleşmeye taraf devletlere, Sözleşmeyi imza sırasında veya onaylama, kabul ve katılma yöntemlerini belirlerken Sözleşmeyi uygulayacağı bölge veya bölgeleri belirleme ve bunları daha sonra genişletme imkânı verilmektedir. Sözleşmenin uygulanmasını izleme görevi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından atanan Yetkili Uzmanlar Komitesine verilmiştir.

IV.3. Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi

1980 yılında Avrupa Konseyi'nde kabul edilen, Yerel Yönetimler ve Yerel Topluluklar Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi (21 Mayıs 1980), komşu yerel yönetim birimleri arasında işbirliği projelerinin geliştirilmesinin önündeki her türlü yönetsel, tüzel, siyasal ve psikolojik engelleri ortadan kaldırmak ve işbirliğini geliştirme amacı ile, yerel yönetimler arasında işbirliği olanaklarının geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşılmasında; sınırlardaki yerel ve bölgesel topluluk veya yönetimler arasında, bölgesel, kentsel ve kırsal kalkınma, çevrenin korunması, kamu tesis ve hizmetlerinin geliştirilmesi ve acil durumlarda karşılıklı yardım gibi alanlardaki işbirliğinin önemli olduğu, bu işbirliğinin söz konusu yönetimlerin görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerini kolaylaştırdığı ve özellikle sınır bölgelerinin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunduğu, bu nedenle bu tür bir işbirliğini mümkün olduğu kadar ileriye götürme ve böylece sınır bölgelerinin ekonomik ve sosyal gelişimine ve Avrupa halklarını birleştiren beraberlik ruhuna katkıda bulunmanın önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Sözleşmeye taraf olan devletler, yerel yönetimlerin ve yerel toplulukların, başka ülkelerdeki benzerleriyle işbirliği anlaşması yapma hakkını tanımayı ve bu hakka saygı göstermeyi kabul etmektedirler. Uluslararası yükümlülük altına girmiş olan devletlerin yerel yönetimleri, bu türlü işbirliğini birbirlerinininkine denk düşen sorumluluk alanlarında (kültür, çevre, altyapı, turizm vb.), kendi statülerinde belirtilen yöntemlere uygun olarak ve yasalar çerçevesinde yerine getireceklerdir. Sözleşme tarafı devletler, sınır ötesi işbirliğinin gelişmesini ve sorunsuz bir şekilde işleyişini engelleyebilecek hukuki, idari ve teknik zorlukları gidermek için çaba gösterecek ve diğer taraf veya taraflara, durumun gerektirdiği ölçüde danışacaktır. Akit Taraflar, Bu Sözleşmenin hükümlerine uygun bir şekilde sınır ötesi işbirliği içerisinde olan tüm yerel topluluk veya yönetimlere, ulusal düzeyde işbirliği yapılmıyormuşçasına aynı olanakları sağlamanın önemini göz önünde bulunduracaklardır.

Türkiye bu sözleşmeyi 04.02.1998 tarihinde imzalamıştır. 01.02.2000 tarih ve 4517 sayılı Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla ve "İşbu Sözleşme, Türkiye'nin diplomatik ilişkisi bulunan ülkelerin yerel yönetimleri ile kurulacak işbirliği bakımından ve sadece Türkiye'deki özel idareler, belediyeler, köyler ve bu amaçla kurulmuş mahallî idare birliklerinde geçerli olmak kaydıyla hüküm ifade edecektir." şeklinde bir bildirimde bulunulmak suretiyle sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur. Bu türlü bir işbirliğinin esaslarını belirlemek amacıyla, ülkemizde Avrupa Konseyi'nin de katkılarıyla, komşu devletlerle (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya) hazırlık toplantıları düzenlenmiştir.

IV.4. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu politikalar 1980-1982 yılları arasında Konseyce düzenlenen "Kentsel Rönesans için Avrupa Kampanyası" kapsamında geliştirilmiştir. Yerleşimlerde yaşamın iyileştirilmesini amaçlayan kampanya başlıca şu dört temel konuya ağırlık vermiştir. Bunlar:

- Kente fiziksel çevre ve konut stokunun iyileştirilmesi,
- Yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması,
- Toplumsal kalkınmanın özendirilmesi,
- Halk katılımının özendirilmesi'dir.

Avrupa Kentsel Şartının benimsediği temel ilkeler işbirliği ve dayanışmadır. Şart; şiddetten, her tür kirlilikten, bozuk ve çarpık kent çevrelerinden arınma hakkı; yaşadığı kent çevresini demokratik koşullarda kontrol edebilme; insanca konut edinme, sağlık ve kültür hizmetlerinden yararlanma ile dolaşım özgürlüğü gibi temel kentli haklarının olduğu inancını esas kabul etmektedir. Ayrıca söz konusu hakların yaş, cinsiyet, ırk ve inanç ayrımı yapmadan tüm insanlara eşit koşullarda tanınmasını savunur (Yener&Arapkirlioğlu, 1996).

Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul ve ilan edilen Avrupa Kentsel Şartı, 20 maddelik bir deklarasyondan oluşmaktadır.

Avrupa Konseyi'nin 27-29 Mayıs 2008'de Strazburg'da yaptığı 15. Genel Oturumu'nda, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından "Avrupa Kentsel Şartı-2" kabul edilmiştir. Yayımlanan deklarasyonda, ilk kabul edilen Şart'taki bazı ilkeler yeniden tanımlanmış ve kentsel yaşama yeni bir yaklaşım getirilmesi amaçlanmıştır. Şart ile yerel yönetimlerden, Avrupa

değerlerini esas alarak kamu politikalarında etik yönetim, sürdürülebilir kalkınma ve dayanışma ilkelerini daha ileri düzeyde uygulamaları istenmektedir. Ayrıca; Avrupa kentsel müktesebatının önemi, kentliler ile kasaba halklarının aktif katılımı ve bilinçlendirilmesi, etkin ve düzenli denetim mekanizmaları içeren bir yönetim anlayışının hayata geçirilmesi, kentsel ekolojinin korunması ve geliştirilmesi, kentsel alanlarda yaşayanlar arasındaki ciddi mekânsal farklılıkların giderilerek sosyal uyumun sağlanması, kentler ve kasabalar arasında “kent diplomasisi” kurulması, yerel alanların kültür ve kimliklerinin korunması, iletişim imkânını artıran akıllı ve dijital kentler oluşturulması konuları üzerinde durulmuştur.

IV.5. Yerel Gündem 21

1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi'nde "*sürdürülebilir kalkınma*", tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiştir. Bu doğrultuda, 21. yüzyılda çevre ve kalkınma sorunlarıyla başa çıkılmasına ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasına yönelik ilkeleri ve eylem alanlarını ortaya koyan "Gündem 21" başlıklı Eylem Planı, Zirve'nin temel çıktısı olarak, BM üyesi ülkelerce kabul edilmiştir.

Eylem Planında; insanlığın temel ihtiyaçlarının karşılanması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, ekosistemlerin korunması ve yönetilmesi, ayrıca gelecekte insanlara yaşanılabilir bir dünya bırakılması da temel hedefler olarak ortaya konulmaktadır. (Duru, 2003, s.130)

Gündem 21, hedeflenen amaçların gerçekleştirilmesi ile ilgili sorunların neler olduğu, ne şekilde çözülebilecekleri, hangi alanlarda kimlere ne kadar sorumluluk düştüğünü belirten üç ana, bir de tamamlayıcı kısımdan oluşan toplam 40 bölümlük bir metindir. (Kayan, 2005, s.2)

Gündem 21, kendi içerisinde eşitsizliklere, yoksulluğa, açlığa, hastalıklara, cehalet ve eko-sistemlerdeki var olan ve süre giden kötüleşmeye dikkat çekmekle birlikte söz konusu sorunların giderilmesi için de uluslararası ortaklık kavramını da gündeme getirmektedir.

Gündem 21'in 28. Bölümünde; yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer paydaşların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. yüzyılın yerel gündemi" ni oluşturmaları karara bağlanmıştır. Yerel düzeyde "sürdürülebilir kalkınma" ya yönelik katılımcı eylem planlaması süreci niteliğindeki Yerel Gündem 21, dünyada ve

Türkiye'de sergilediği özellikleriyle, 21. yüzyılın demokratik "yerel yönetim" anlayışını ifade etmektedir.

Rio Zirvesi'nden bu yana dünya ölçeğinde YG-21 uygulamalarının sonuçları, en iyi ifadesini, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterliği'nin değerlendirmesinde bulmaktadır: "YG-21 girişimleri, yerel düzeyde katılımın en başarılı şemsiyesi olmuştur".

Eylül 2000'de, "yeni binyılın başlangıcında", New York'ta yapılan Binyıl Zirvesi'nde dünya liderleri, yüksek beklentili bir gündem üzerinde uzlaşmışlardır. Zirve'de kabul edilen Binyıl Bildirgesi'nde, yirmi birinci yüzyılın uluslararası ilişkileri açısından zorunlu görülen temel değerler, "özgürlük, eşitlik, dayanışma, hoşgörü, doğaya saygı ve ortak sorumluluk" olarak tanımlanmıştır. Liderler, "küreselleşmenin tüm insanlık için olumlu bir güce dönüştürülmesi" ve bu ortak değerlerin yaşama geçirilmesine yönelik sekiz hedef ("Binyıl Kalkınma Hedefleri") (BKH) belirlemişlerdir. Bu kalkınma hedefleri; mutlak yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak, herkesin temel eğitim almasını sağlamak, kadınların durumunu güçlendirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, çocuk ölümlerini azaltmak, anne sağlığını iyileştirmek, İnsan Bağışıklık Yetmezlik Virüsü (HIV)/Edinsel Bağışıklık Yetmezliği Sendromu (AIDS), sıtma ve diğer salgın hastalıkların yayılımını durdurmak, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve kalkınma için küresel ortaklıklar geliştirmek olarak belirtilmiştir. Bildirge'de, bu hedeflere ulaşmadaki başarının her ülkede " kendi iradelerine dayalı demokratik ve katılımcı yönetim" olarak tanımlanan "iyi yönetim" e bağlı olduğu belirtilmekte ve Gündem 21'de belirtilen "sürdürülebilir kalkınma" ilkelerine verilen destek vurgulanmaktadır.

YG-21, kentlerin *sürdürülebilir kalkınma politikalarını* kendilerinin gerçekleştirmesini, bunu yaparken de o kentte yaşayan halkın bu ideale katılımının sağlanmasını amaçlayan bir eylem planıdır. Ana düşünce; kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları ile tüm kent halkının bir araya gelerek kenti yönetmeleridir.

Türkiye'deki YG-21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nın desteğiyle, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)'nın koordinatörlüğünde yürütülen "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi ile başlamıştır. Bu projenin başarısı üzerine, Ocak 2000'de "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlığını taşıyan ikinci aşama projesi başlatılmıştır. Bu dönemde çeşitli alt-projelerin başlatılması ve yeni katılımlarla proje

ortağı yerel yönetimlerin sayısının 50'yi aşması sonrasında, YG-21 uygulamaları "proje" çerçevesinden çıkarılarak, "Türkiye YG-21 Programı"na dönüştürülmüştür. Program'ın, "Türkiye YG-21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi" başlıklı üçüncü aşama projesi, Mayıs 2004'de başlamış ve Kasım 2006'da sona ermiştir.

Türkiye YG-21 Programı'nın yeni (dördüncü) aşama projesi, "Türkiye'de YG-21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi" başlığını taşımaktadır. Önceki aşamaların birikimi üzerine temellenen bu Proje, yerel düzeyde BM BKH'ne en yüksek önceliğin verilmesinin teşviki yoluyla merkezi yönetimin BKH konusundaki taahhütlerinin yerelleştirilmesini amaçlamaktadır.

Yeni aşama projesinin temel hedefleri şunlardır: Ulusal ve yerel düzeylerde BKH yerelleştirilmesi ve bu hedeflere ulaşılmasının temel ve vazgeçilmez yöntemi olarak "yerel yönetim" in teşviki amacıyla, "Kentimiz BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanya başlatılması; Yerel yönetimlerin ve Kent Konseyleri'nin, BKH'nin gerçekleştirilmesini izleme ve destekleme konusundaki kapasitelerinin, yerel yönetim uygulamalarının geliştirilmesi ve içselleştirilmesi yoluyla güçlendirilmesi; BKH'nin yerelleştirilmesine yönelik destek, izleme ve değerlendirme mekanizmaları geliştirilmesi; ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve bünyesindeki yerel odalar ve borsalar ile kurumsal ortaklık ve işbirliği içerisinde, "en iyi uygulama" örneği oluşturacak ortaklıklar geliştirilmesinin teşviki Dördüncü aşama Proje Dokümanı, T.C. Bakanlar Kurulu tarafından onaylandıktan sonra, "Milletlerarası Antlaşma" olarak, 24 Nisan 2007 tarih ve 26502 sayılı T.C. Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Böylelikle, ulusal ve yerel düzeylerdeki uygulamalar açısından güçlü bir yasal dayanak sağlanmıştır.

Kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması, katı, sıvı ve gaz atıkların çevreyi tahrip etmelerinin önlenmesi, estetik değerlere önem verilmesi, akarsular, yeraltı suları ve kaynak sularının kirlenmesinin önlenmesi, işsizliğin ve yoksulluğun önlenmesi, enerji, su ve diğer doğal kaynakların gereğinden fazla tüketilmemesi, tarihi ve kültürel mirasların en iyi şekilde korunması, kıyılar, göller ve sulak alanların korunması, insanların sağlıklı olabilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi, çocuklar, gençler ve yetişkinlerin çevre ile ilgili konularda eğitilmeleri, nüfus planlamasına yönelik önlemlerin alınması YG-21'in ilgi alanlarından bazıları olarak dikkat çekmektedir.

YG-21 uygulamasının hedef yararlanıcıları genel anlamda yerel topluluklardır. Bu bağlamda, kadının kentsel yaşama etkin katılımının artırılması, gençler, yaşlılar, çocuklar ve engelliler gibi özel ilgi gerektiren gruplara da daha fazla fırsat yaratmayı hedefleyen politikalara ve uygulamalara özel önem verilmektedir..

Gündem 21' in 28 inci bölümünde, YG-21 kavramının getirilmesinin yanında yerel yönetimlerin halka en yakın yönetim kademesi olduğu da belirtilerek, yerel yönetimlerin kendi halkları için katılımcı bir süreci başlatmaları, kendi YG-21'lerini oluşturmaları, yerel yönetimler arasında işbirliğini sağlama, yerel yönetimler arasında bilgi alışverişini artırma, yerel yönetimlerdeki karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine toplumun tüm kesimlerini dâhil edebilme temel hedef olarak dikkati çekmektedir.

YG-21 gönüllülük ilkesine dayandığı için sivil toplum hareketi niteliği de taşımaktadır. Bu sürecin amaçlarından biri tanesi yerel demokrasiyi gerçekleştirmek olduğu için, çalışmalar herkese açıktır (GÖYMEN, 1999, s,32).

YG-21 uygulamaları yerel demokrasi bilincinin gelişmesine ve yerel halkta, yaşadığı kentin sorunlarını sahiplenebilme duygusunun oluşmasına neden olduğu gibi, YG-21 bünyesinde çalışanlar gönüllü ve belli bir kısmı da kendi alanında uzman olduğu için, belediyelere kendi personelini, malzemesini ve parasını kullanmadan da yerel sorunları çözebilme modelini sunmaktadır (Kayan, 2005, s.12-16; Kayan, 2006, s.32-35).

Ülkemizde, YG-21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetim mekanizmaları; kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi grupları kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler platformlarından oluşmaktadır.

IV.6. Habitat

Latince kökenli bir kavram olan Habitat'ın en kısa tanımı; bir canlının doğal yaşama ortamı, gelişmesini tamamladığı her zaman tanımlanabilen ve fiziki sınırları belli olan bir bölgedir.

1976 yılında Kanada'nın Vancouver kentinde BM İnsan Yerleşimleri Konferansı – Habitat-I toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda özellikle kalkınma yolundaki ülkelerin

karşılaştıkları kentleşme ve konut sorunlarının çözümüne katkıda bulunabilmek ve iskân konularında uluslararası çapta işbirliğini sağlayabilmek amacıyla BM Örgütünün içerisinde uzmanlaşacak bir merkez oluşturulması fikri yaygın kabul görmüş ve hemen akabinde BM Genel Kurulunun 19 Aralık 1977 tarih ve 32/167 sayılı kararı ile BM İnsan Yerleşimleri Merkezi (Habitat) ve BM İnsan Yerleşimleri Komisyonu kurulmuştur.

Dünya nüfusu kontrolsüz bir biçimde hızla artmakta, buna mukabil kısıtlı olan doğal kaynaklar ise tükenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki kentsel ve kırsal yerleşimlerin kalitesi hızla kötüleşmekte ve insanın dünya üzerindeki yaşamı giderek büyük bir çıkmaza doğru yol almaktadır. Bu olumsuzluğun farkında olan uluslararası toplum, 1990'lı yıllardan başlayarak bir dizi BM toplantıları gerçekleştirmiş ve alınabilecek önlemleri belirlemeye çalışmıştır. 1990'lı yıllardan başlayarak yapılan bu toplantılar sırası ile; 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1993 Viyana İnsan Hakları Dünya Konferansı, 1995 Kopenhag Sosyal Kalkınma Konferansı ve 1996 Habitat II-İnsan Yerleşimleri Dünya Konferansıdır. Habitat II İnsan Yerleşimleri Dünya Konferansını diğer konferanslardan ayıran özellik, Konferansın devletlerarası niteliğinin değişmiş olması ve sivil toplum kuruluşları, platformlar ve sivil inisiyatiflerin konferansta etkin rol almış ve katkıda bulunmuş olmalarıdır.

Habitat II Konferansının mesajı; devletlerin, insan yerleşimleri yönetimine ilişkin var olan sorumluluklarının bir kısmının, kabul edilir ölçüler içinde farklı düzeylere devredilmesi gerektiği olmuştur. Bu konferansla, ülkeler ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından, sadece hükümetlerin aldığı kararlar ve uygulamalarla çözümlere ulaşılamadığı tespiti yapılmış ve böylelikle yeni prensipler ve politikalar doğmuştur.

Habitat II Konferansı, kentsel ve kırsal yerleşimlerin sürdürülebilirliğini ve yeterli barınak ve konut sorunlarını küresel düzeyde sorgulamış, ülkelerin bu sorunlarla baş edebilmesi için yönetsel, toplumsal ve ekonomik bir dizi çağdaş politika ve reforma işaret ederek herkese yeterli konut ve sürdürülebilir insan yerleşimleri oluşturulmasını temel amaç edinmiştir. Bu amaçlara ulaşmak için ise Habitat felsefesi olarak Kentine Sahip Çıkmak, Çözümde Ortaklık ve Aktif Katılım kabul edilmiştir.

Konferansın uluslararası düzeyde kabul gören Karar Belgeleri olan İstanbul Deklarasyonu ve Habitat Gündemi uluslararası bir müzakere ortamında hazırlanmış ve ilk beş yıl için eylem planları ortaya koymuştur.

Kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, mahalli idareler ile ilgili yasalar yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede; başta 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun olmak üzere mahalli idare alanını düzenleyen temel yasalar uygulamaya konulmuştur.

Mahalli idareler alanında uygulamaya giren yeni yasaların ortaya koyduğu temel düzenlemelerde, insanımızın hayatını kolaylaştıran, daha etkin ve kaliteli hizmet sunumunu esas alan, kaynakların ekonomik ve verimli kullanılmasıyla hizmet arzını artıran ve çağdaş hizmet uygulamalarını hedefleyen bir yaklaşım benimsenmiştir. Yeni yasalarda ortaya konulan temel ilkeleri şu şekilde özetlemek mümkündür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile katılımcı, şeffaf, hesap verebilir, daha demokratik ve vatandaş odaklı bir idari yapılanma amaçlanmıştır. Özel idarede valinin konumu yeniden düzenlenerek, valinin il genel meclisine başkanlık yapmasına son verilmiş, il genel meclisinin kendi başkanını seçmesine imkân tanınmış ve özel idarede profesyonel bir idari yapılanma öngörülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde; belediye kuruluşu için yeni esaslar benimsenerek belediye kurulmasındaki nüfus eşiği 5.000'e yükseltilmiş, belirli hallerde belediye ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına ve bunların hizmet sunum kapasitesi daha elverişli olan belediyeye katılmasına imkân verilmiştir. Belediye ve mücavir alan sınırlarında bütün işyerlerinin ruhsatlandırma yetkisi belediyelere devredilmiş, belediye meclislerinin her ay toplanması ve belli bir nüfusun üstündeki belediyelerde meclislerin denetim komisyonu kurması hüküm altına alınarak çok daha fonksiyonel bir meclis yapısı ihdas edilmiştir. Belediyelerin kendi kararlarını kendi yetkili organları vasıtasıyla alması ve uygulaması genel kural haline

getirilmiş, gereksiz vesayet uygulamaları kaldırılmış ve belediye meclis kararlarının mülki idare amirleri tarafından onaylanması işlemine son verilmiştir. Belediye teşkilatının norm kadro ilke ve standartlarına göre oluşturulması hüküm altına alınarak kadro ihdas, iptal ve değişiklikleri belediye meclislerinin yetkisine bırakılmıştır. Belediyelerin arsa ve konut üretmesi hususunda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve ortak proje yürütmesine imkân tanınmış ve karar süreçlerinde sivil katılımı arttırmak amacıyla kent konseyleri oluşturulmuş ve vatandaşların belediye hizmetlerine gönüllü katılımına ilişkin esaslar getirilmiştir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çıkarılarak mahalli idare birlikleri müstakil bir yasada düzenlenmiştir. Bu Kanundaki düzenlemelerle; su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda Bakanlar Kurulu kararı ile ilgili mahallî idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe üyeliği zorunlu hale getirilmiş; birliklerde norm kadro esasını benimsenmiş, ilçelerde tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliklerinin kurulması öngörülmüş, köylere götürülecek merkezi idare hizmetlerine ait ödeneklerin bu birliklere aktarılması suretiyle hizmetlerin görülmesine imkân sağlanmıştır. Köylere hizmet götürme birlikleri fonksiyonel hale getirilmiş, mahallî idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahallî idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amacıyla il özel idarelerini ve belediyeleri temsil etmek üzere ülke düzeyinde sadece birer birlik kurulması hükme bağlanmıştır. Kültür ve turizmi koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde, alanın bütüncül bir anlayışla korunması, geliştirilmesi, tanıtımı, kültür ve turizme ilişkin sosyal ve teknik altyapının gerçekleştirilmesi ve işletilmesi amacıyla alandaki bütün mahalli idarelerin katılımı ile turizm altyapı hizmet birliklerinin kurulması ve bu birliklerde, alandaki turizm belgeli konaklama tesislerinin ve deniz turizmi tesislerinin temsiline imkân tanınmıştır.

Öte yandan, genel bütçe vergi gelirlerinden il özel idareleri ve belediyelere aktarılan paylar konusunda yeni ilke ve esaslar ihdas eden bir yasal düzenleme yapılmıştır. Mahalli idarelerin gelirlerinde önemli artışlar sağlayan bu Kanunla diğer bazı önemli esaslar da ortaya konulmuştur. 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun ile pay dağıtımına ilişkin yeni ilkeler ortaya konulmuştur.

Böylece; il özel idarelerinin hizmet alanına göre; yüzölçümleri, köy sayıları, kırsal alan nüfusları ve gelişmişlik endeksi gibi birçok unsur da pay dağıtım sistemine dâhil edilerek hizmet alanı ve ihtiyacı yüksek yörelere daha fazla kaynak aktarılması mümkün hale gelmiştir.

Diğer taraftan, belediye pay dağıtım sisteminde de yeni esaslar getirilmiştir. Bu kapsamda, belediyelere ayrılan payın yüzde 80'lik kısmı nüfusa ve yüzde 20'lik kısmının ise gelişmişlik endeksine göre dağıtılması esası getirilmiştir.

Ülkemizdeki belediye sayısındaki sürekli artış eğilimi, çok düşük nüfuslu ve hizmet üretemeyen belediyelerin oluşmasına yol açmıştır. Bu sakıncaların giderilmesi amacıyla, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile büyükşehirler dâhilindeki ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliğine son verilmiştir. Ayrıca 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belde belediyeleri kapatılmış ve belediye sayısında önemli bir düşüş meydana gelmiştir.

2014 yılında Mahalli İdareler alanında yapılan mevzuat düzenlemeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:9

Mevzuat Düzenlemeleri

Sıra No	Adı	Amacı	Resmi Gazete Tarih ve Sayısı
1	6525 Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda yapılan değişiklik ile üyelerinin tamamı il özel idarelerinden oluşan ulusal düzeydeki birlik için Birlik Başkanı, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı olarak belirlenmiştir.	27/02/2014-28926
2	6525 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	Orman köyleri ve orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazların, belde iken sakinleri orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlardan yararlanan ve mahalleye dönüştürülen beldeler için de geçerli olması yönünde düzenleme yapılmıştır.	27/02/2014-28926
3	6525 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	Bakanlıklar ve merkezi idare kuruluşları tarafından il özel idarelerine kaynak aktarılmış olan işlerden, özel idarelerin tüzel kişiliğinin kalkacağı tarihe kadar tamamlanamayacak olanlar yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına devredilmiş, mevzuattan kaynaklanan tüm hak, alacak, borç ve diğer ilişkilerde muhatap, devrin yapıldığı yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları olarak belirlenmiştir.	27/02/2014-28926

4	6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	Belediyelerce tahsil edilmesi gereken bazı maktu vergi ve harçlara ilişkin tarifelerin belediye meclislerinin önerisi, İçişleri Bakanlığının görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi ile Bakanlar Kurulunca tespit edileceği düzenlenmiştir. Ayrıca söz konusu tespit yapıncaya kadar belediye meclislerince yapılan tarifelerin uygulanması yönünde hüküm konulmuştur.	1/3/2014-28928
5	6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun	Belediyelerin orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları yapmasının önü açılmış ayrıca, belediyelerin sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebilmesi hususunda düzenleme yapılmıştır. Belediye borçlarına karşılık olarak belediyenin göstereceği mal üzerine icra işleminin uygulanması öngörülmüş ancak, on gün içinde yeterli mal beyan edilmediği durumlarda söz konusu alacak miktarını aşmayacak ve kamu hizmetlerini aksatmayacak biçimde bu işlemin yerine getirilmesi düzenlenmiştir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkul sahipleri ile anlaşma sağlanması ve bu gayrimenkullerin anlaşma sonucu belediye mülkiyetine geçmesi halinde haczedilememesi yönünde düzenleme yapılmıştır.	11/9/2014 – 29116
6	6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	Bu Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılan belde ve köylerde 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden istihdam edilen ebe ve hemşirelerin hâlen görev yaptıkları yerlerde görev yapmaya ve mevzuatta kendileri için öngörülen haklardan aynı şekilde yararlanmaya devam edecekleri ve bu yerler için ihtiyaç olması hâlinde aynı usulle vekil ebe ve hemşire istihdam edilebileceği yönünde düzenleme yapılmıştır.	26/11/2014 – 29187
7	Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik	Yönetmelikte, hukuki durumları ve hizmet özelliklerine göre gruplara ayrılan belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, TÜİK tarafından açıklanan 2013 yılı adrese dayalı nüfus sayımında belirlenen nüfuslara uygun olarak yeniden düzenlenerek Yönetmeliğe derç edilmiştir.	10/04/2014-28968
8	Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Ulaşım Koordinasyon Merkezlerinde hâlihazırda üye ve oy hakkı bulunmayan Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna, On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda öngörüldüğü üzere üye ve oy hakkı tanınmıştır. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Yönetmelikte yer alan birimler	25/04/2014-28982

		güncellenmiştir. Öte yandan, 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Yer Alan Engelli Bireylere Yönelik İbarelerin Değiştirilmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda yer alan düzenlemeler çerçevesinde Yönetmelikte yer alan “özürlüler” ifadesi “engelliler” olarak değiştirilmiştir.	
9	Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte yapılan değişikliklere istinaden Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte gerekli değişiklikler yapılmıştır.	07/05/2014-28993
10	Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Mahalli idareler seçimlerini müteakip yapılacak ilk toplantıya belediye başkanının katılmaması durumlarında en yaşlı üyenin toplantıya başkanlık etmesi, belediye başkanının meclisi olağanüstü toplantıya çağırması, ihtisas komisyonlarında görev alan üyenin, bağlı bulunduğu partiden istifa etmesi halinde komisyon üyeliğinin sona ermesi ve kalan süreyi tamamlamak üzere aynı partiden yeni üye seçimi yapılması yönünde düzenlemeye gidilmiş ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çerçevesinde tüzel kişilikleri sona eren ilk kademe belediyeleri ile ilgili Yönetmelikte geçen ifadeler çıkarılmıştır.	21/08/2014-29095
11	İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Ülkemiz genelinde açılacak ekmek fırınlarının ayrıık nizamda müstakil binada faaliyet göstermeleri esas alınmıştır. Ayrıca, yönetmelik değişikliğinin yapıldığı tarih itibarıyla yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi özel yapı şekline uygun olarak düzenlenen ve bu haliyle tapu kütüğüne tescil edilmiş yapılarda açılacak fırınlarda faaliyet yürütülmesinin önu açılacak şekilde geçiş süreci öngörölmüş ve bu yerlerin sahiplerinin mülkiyet haklarının korunması amaçlanmıştır.	26/11/2014-29187
12	Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Mahalli idareler seçimlerini takip eden ilk toplantıda encümene üye seçimi, il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde zorunlu olarak oluşturulması gereken plan ve bütçe ile imar komisyonunun yanı sıra büyükşehir belediyelerinde oluşturulması gereken zorunlu komisyonlar Yönetmeliğe ilave edilmiştir. Öte yandan meclisin olağanüstü toplantısı yapması, meclis başkanı ve üyelerin görüşmelere katılmayacağı durumlar, meclis üyeliğinin sona ermesi, meclisin feshi, meclis kararlarının yargıya taşınması ve ilçe belediye meclislerinin imara ilişkin kararlarının büyükşehir belediye meclisinde görüşülmesine ilişkin hususlar Yönetmeliğe derç edilmiştir.	27/11/2014-29188

13	İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	İl genel meclisi başkanının meclisi olağanüstü toplantıya çağırması, ihtisas komisyonlarında görev alan üyenin, bağlı bulunduğu partisinden istifa etmesi halinde komisyon üyeliğinin sona ermesi ve kalan süreyi tamamlamak üzere aynı partiden yeni üye seçimi yapılması yönünde düzenlemeye gidilmiştir. Öte yandan meclis başkanı ve üyelerin görüşmelere katılmayacağı durumlar, meclis üyeliğinin sona ermesi, meclisin feshi, meclis kararlarının mülki amire gönderilmesine ilişkin hususlar Yönetmeliğe derç edilmiştir.	27/11/2014-29188
14	İl Genel Meclisinin Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik		08/07/2014 - 29054
15	İl Özel İdareleri, Belediyeler ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerin Kurdukları Birlikler İle Bunlara Bağlı Döner Sermayeli Müessese ve İşletmelerde, İlk Defa Memuriyete Atanacaklara Ait Sınav Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik		26/07/2014-29072
16	Belediye Meclislerinin Çalışma Usulüne Dair Belediye Kanununun 59 uncu Maddesine Tevfikane Tanzim Edilen Talimatnamenin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik		30/09/2014-29135

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2014

2014 yılında Mahalli İdarelerde; dört kanun, yedi yönetmelik değişikliği yapılmış, üç yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Mahalli idarelerin insan kaynaklarını; memur, sözleşmeli personel ve işçi statüsünde çalışan personel oluşturmaktadır.

VI.1. Mahalli İdarelerin Personel Sayıları

2013 ve 2014 yıllarına ait, türleri itibarıyla mahalli idarelerin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:10

Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları

Mahalli İdare Türü	Memur		Sözleşmeli Personel		İşçi				Toplam	
	2013	2014	2013	2014	Sürekli		Geçici		2013	2014
					2013	2014	2013	2014		
İl Özel İdaresi	11.050	7.197	137	230	20.222	12.321	182	606	31.591	20.354
Belediyeler	102.672	104.974	1.302	3.620	83.567	86.207	7.238	5.999	194.779	200.800
Belediye Bağlı İdareleri	10.431	13.383	117	366	14.732	21.587	256	286	25.536	35.622
Mahalli İdare Birlikleri	1.560	707	154	422	3.116	396	2.316	723	7.146	2.248
Toplam	125.713	126.261	1.710	4.638	121.637	120.511	9.992	7.614	259.052	259.024

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde çalışan toplam 259.024 personelin; 200.800'ü belediyelerde, 20.354'ü il özel idarelerinde, 35.622'si belediye bağlı idarelerinde, 2.248'i mahalli idare birliklerinde (KHGB hariç) çalışmaktadır.

VI.1.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdarelerde Çalışan Memur Sayıları

Mahalli idarelerde çalışan memur sayıları hizmet grupları itibarıyla aşağıda gösterilmiştir:

Tablo:11

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdareler Memur Sayıları

Yıl	Yönetici ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı
2013	15.742	41.853	31.965	2.935	3.752	16.266	9.973	3.227	125.713
2014	15.623	40.137	33.766	3.085	3.429	16.818	10.124	3.278	126.261

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde çalışan toplam 126.261 memurun 15.623'ü yönetici ve nitelikli, 40.137'si idari, 33.766'sı teknik, 3.085'i sağlık, 3.429'u yardımcı hizmetler, 16.818'i zabıta, 10.124'ü itfaiye, 3.278'i diğer kadrolardaki personeldir.

VI.1.2. Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları

Mahalli idarelerde görev yapan sözleşmeli personel sayıları aşağıda belirtilmiştir:

Tablo:12

Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları

Mahalli İdare Türü	Tam Zamanlı Çalışan Personel Sayısı		Kısmi Zamanlı Çalışan Personel Sayısı		Toplam	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
İl Özel İdareleri	137	230	30	64	167	294
Belediyeler	1.302	3.620	479	571	1.781	4.191
Belediye Bağlı İdareleri	117	366	0	0	117	366
Mahalli İdare Birlikleri	154	422	702	84	856	506
Toplam	1.710	4.638	1.211	719	2.921	5.357

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde; 4.638'i tam zamanlı, 719'u kısmi zamanlı olmak üzere toplam 5.357 sözleşmeli personel çalışmaktadır. 2012 yılında 23.980 olan sözleşmeli personel sayısının 2013 yılında önemli ölçüde düşmesi 6495 sayılı Kanunla mahalli idarelerde çalışan sözleşmeli personelin memur kadrolarına atanmasından kaynaklanmaktadır.

VI.1.3. Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları

2013-2014 yıllarına ait mahalli idarelerin işçi sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:13

Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları

Mahalli İdare Türü	Sürekli İşçi Sayısı		Geçici İşçi Sayısı	
	2013	2014	2013	2014
İl Özel İdareleri	20.222	12.321	182	606
Belediyeler	83.567	86.207	7.238	5.999
Belediye Bağlı İdareleri	14.732	21.587	256	286
Mahalli İdare Birlikleri	3.116	396	2.316	723
Toplam	121.637	120.511	9.992	7.614

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde 120.511 sürekli işçi, 7.614 geçici işçi çalışmaktadır. İl özel idareleri ve mahalli idare birliklerindeki sürekli işçi sayısında azalma 6360 sayılı kanunla 30 ilde il özel idaresi ve 627 mahalli idare birliğinin tüzel kişiliğinin sona ermesinden kaynaklanmaktadır. Bu Kanun ile belediye bağlı idare sayısı 19'dan 33'e yükselmiştir. Bağlı idarelerin işçi sayısındaki artış; büyükşehir ve ilçe belediyelerinden devredilen personel ile tüzel kişiliği kaldırılan il özel idaresi, belde belediyesi ve mahalli idare birlik personelinin devredilmesinden kaynaklanmaktadır.

VI.1.4. Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Durumu

2013-2014 yıllarına ait mahalli idarelerin hizmet satın alma yöntemiyle çalıştırılan personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:14

Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Sayıları

Mahalli İdare Türü	Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Toplam Personel Sayısı	
	2013	2014
İl Özel İdareleri	3.036	1.850
Belediyeler	175.495	195.180
Belediye Bağlı İdareleri	28.087	25.872
Mahalli İdare Birlikleri	1.297	470
Toplam	207.915	223.372

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde; 223.372 personel hizmet satın alma yöntemiyle çalışmaktadır. Bunun 1.850'si il özel idarelerinde, 195.180'i belediyelerde, 25.872'si belediye bağlı idarelerinde ve 470'i mahalli idare birliklerindedir. Hizmet satın alma yöntemiyle personel çalıştırmada bir artış gözlemlenmektedir.

VI.1.5. Toplam Kamu Personeli Sayısı ve Mahalli İdarelerin Personel Durumu

2013 ve 2014 yıllarına ait toplam kamu personel sayıları ve mahalli idarelerdeki personel sayıları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:15

Mahalli İdareler Personelinin Toplam Kamu Personeli İçindeki Oranı

Personel Türü	2013			2014		
	Toplam Kamu Personeli	Toplam Mahalli İdareler Personeli	Mahalli İdareler Personeli/ Toplam Kamu Personeli (%)	Toplam Kamu Personeli	Toplam Mahalli İdareler Personeli	Mahalli İdareler Personeli/ Toplam Kamu Personeli (%)
Memur	2.289.011	125.713	5,49	2.425.177	126.261	5,21
Sözleşmeli Personel	129.601	1.710	1,32	97.595	4.638	4,75
Sürekli İşçi	279.232	121.637	43,56	274.390	120.511	43,92
Geçici İşçi	19.260	9.992	51,88	18.372	7.614	41,44
Toplam*	2.717.104	259.052	9,53	3.263.777	259.024	7,94

* Toplam kamu personeli sayısına kapsam dışı işçi sayısı (3.454) da dahildir.

Kaynak: DPB, <http://www.dpb.gov.tr> ve MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Türkiye’de kamuda istihdam edilen personel sayısı 3.263.777’dir. Bunun 259.024’ü mahalli idareler personelidir. Mahalli idarelerin kamu istihdamı içindeki payı % 7,94’e karşılık gelmektedir. Mahalli idarelerdeki memur sayısının kamuda çalışan toplam memur sayısı içindeki oranı % 5,21, mahalli idarelerdeki sözleşmeli personel sayısının kamuda çalışan toplam sözleşmeli personel sayısı içindeki oranı % 4,75, mahalli idarelerdeki sürekli işçi sayısının kamuda çalışan toplam sürekli işçi sayısı içindeki oranı % 43,92, mahalli idarelerdeki geçici işçi sayısının kamuda çalışan toplam geçici işçi sayısı içindeki oranı ise % 41,44’tür.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile getirilen sınırlama belediyeleri personel istihdamı konusunda daha dikkatli davranmaya yöneltmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa dayanılarak çıkartılan norm kadro yönetmelikleri ile mahalli idarelerde personel istihdamına belli bir disiplin getirilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi nitelikli personel istihdamını kolaylaştıran hükümler ihtiva etmektedir.

6360 sayılı Kanun kapsamında tüzel kişiliği sona eren mahalli idarelerden 48.131 memur, sözleşmeli personel ve daimi işçi belediyelere ve il özel idarelerine devredilmiş olmakla birlikte belediye ve il özel idarelerinde çalışan ihtiyaç fazlası 15.337 personelin kamu kurumlarına nakli yapılmıştır.

VI.2. İl Özel İdarelerinin İnsan Kaynakları

İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu birimler müdürlük şeklinde kurulur. İlçelerde, özel idare işlerini yürütmek amacıyla kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilâtı oluşturulabilir.

İl özel idarelerinin norm kadroları, 10.06.2007 tarihli ve 26548 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik” te belirtilen esaslar çerçevesinde il genel meclisi kararıyla belirlenir. İl özel idarelerinde sözleşmeli personel ile kısmi zamanlı sözleşmeli personel çalıştırılması hususunda Belediye Kanununun 49 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmekte olan memurlar, valinin talebi, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatiyle il özel idarelerinin birim müdürü ve üstü yönetici kadrolarında görevlendirilebilirler.

VI.2.1. Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları

2013 ve 2014 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla il özel idarelerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:16

Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları

Yıl	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
									Sürekli	Geçici	
2013	2.347	3.076	4.792	92	635	108	11.050	137	20.222	182	31.591
2014	1.374	2.450	2.341	34	433	566	7.197	230	12.321	606	20.354

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

İl özel idarelerinde; 7.197 memur, 230 sözleşmeli personel, 12.321 sürekli işçi, 606 geçici işçi olmak üzere toplam 20.354 personel istihdam edilmektedir. 30 ilde il özel idarelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılması nedeniyle il özel idareleri personeline % 35 azalma meydana gelmiştir.

VI.3. Belediyelerin İnsan Kaynakları

Belediye teşkilâtı norm kadroya uygun olarak; yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde, sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

Büyükşehir belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur.

Belediye ve Büyükşehir Belediyesi norm kadroları, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Standartlarına Dair Yönetmelik” çerçevesinde belediye veya büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir.

Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz.

Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamaz.

Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın

meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamaz.

VI.3.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları

2013 ve 2014 yıllarına ait, hizmet grupları itibarıyla belediyelerin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:17

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları

Yıl	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
2013	11.178	34.516	22.937	2.675	3.040	16.266	9.936	2.124	102.672	1.302	83.567	7.238	194.779
2014	11.998	32.594	26.287	2.860	2.893	16.597	9.924	1.820	104.974	3.620	86.207	5.999	200.800

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Belediyelerde 104.974 memur, 3.620 sözleşmeli personel, 86.207 sürekli işçi, 5.999 geçici işçi olmak üzere; toplam 200.800 personel istihdam edilmektedir.

VI.3.2. Belediye Türlerine Göre İnsan Kaynakları

2014 yılına ait belediyelerin türlerine göre personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:18

Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları

Belediye Türü	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
Büyükşehir Belediyeleri	2.481	9.218	9.443	1.200	568	3.354	6.080	401	32.744	755	19138	453	53.090
İl Belediyesi	1.074	2.322	2.296	149	194	1.247	1.031	92	8.405	346	8.090	320	17.161
Büyükşehir İlçe Belediyesi	7.036	16.934	12.864	1.347	1.548	10.325	1.430	950	52.433	1895	46582	3428	104.338
İlçe Belediyeleri	1.046	2.975	1.337	143	430	1.275	1.078	235	8.519	471	9.278	1.101	19.369
Belde Belediyeleri	361	1.145	347	22	153	396	305	144	2.873	153	3.119	697	6.842
Toplam	11.998	32.594	26.287	2.860	2.893	16.597	9.924	1.820	104.974	3.620	86.207	5.999	200.800

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Belediyelerde çalışan toplam 200.800 kişinin; 53.090'ı büyükşehir belediyelerinde, 17.161'i il belediyelerinde, 104.338'i büyükşehir ilçe belediyelerinde, 19.369'u ilçe belediyelerinde ve 6.842'si belde belediyelerinde çalışmaktadır.

VI.3.3.Belediye Bağlı İdarelerinin İnsan Kaynakları

2013 ve 2014 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:19

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları

Yılı	Yönetici ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
									Sürekli	Geçici	
2013	1.731	3.825	3.925	150	33	767	10.431	117	14.732	256	25.536
2014	2.048	4.897	4.989	179	73	1.196	13.383	366	21.587	286	35.622

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Bağlı idarelerde; 13.383 memur, 366 sözleşmeli personel, 21.587 sürekli işçi, 286 geçici işçi olmak üzere toplam 35.622 personel istihdam edilmektedir. Belediye bağlı idarelerinin personel sayısındaki artış 6360 sayılı Kanun kapsamında mevcut ve yeni kurulan bağlı idarelere yapılan personel devrinden kaynaklanmaktadır.

VI.4. Mahalli İdare Birliklerinin İnsan Kaynakları

Norm kadroya uygun olarak birlik teşkilâtı; birlik müdürü, yazı işleri, malî işler birimleriyle birliğin faaliyet alanına göre kurulacak teknik işler biriminden oluşur. Ülke düzeyinde kurulan birliklerle üye sayısı yüzden fazla olan birliklerde teşkilât, norm kadroya uygun olarak; genel sekreter, yazı işleri ve malî işler birimleriyle birliğin faaliyet alanında olmak ve sayısı üçü geçmemek üzere birlik meclisinin kararıyla kurulacak diğer birimlerden oluşur. Mahalli İdare Birlikleri norm kadroları, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Standartlarına Dair Yönetmelik" çerçevesinde birlik meclisi tarafından belirlenir. Kamu kurum

ve kuruluşlarında çalışan memurlar, Belediye Kanununda belirtilen esas ve usûllere göre birlik genel sekreteri veya diğer üst yönetici kadrolarında görevlendirilebilir.

VI.4.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları

2013 ve 2014 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla mahalli idare birliklerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:20

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları

Yılı	Yönetici Personel ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
										Sürekli İşçi	Geçici İşçi	
2013	486	436	311	18	44	37	228	1.560	154	3.116	2.316	7.146
2014	203	196	148	12	30	20	97	707	422	396	723	2.248

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Mahalli idare birliklerinde; 707 memur, 422 sözleşmeli personel, 396 sürekli işçi, 723 geçici işçi olmak üzere; toplam 2.248 personel istihdam edilmektedir. Köylere hizmet götürme birliklerinin personel sayıları bu sayılara dahil değildir.

Mahalli idare birliklerinin personel sayısındaki azalma 6360 sayılı Kanun kapsamında 627 mahalli idare birliğinin tüzel kişiliğinin sona ermesinden kaynaklanmaktadır.

VII

MAHALLİ İDARELERİN FİZİKİ KAYNAKLARI

VII.1. Mahalli İdarelerin Maddi Duran Varlıkları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:21

Mahalli İdarelerin Maddi Duran Varlıkları (1.000 TL)

Aktif (Varlıklar)	2013	2014
Arazi ve Arsalar	73.118.567,1	85.258.128,5
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	60.582.404,2	67.507.061,5
Binalar	47.312.637,2	33.453.037,8
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.803.984,0	2.736.462,6
Taşıtlar	5.078.948,6	5.761.517,6
Demirbaşlar	3.150.970,5	2.640.059,3
Diğer Maddi Duran Varlıklar	189.839,6	0,0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-21.018.309,9	-20.197.160,7
Yapılmakta Olan Yatırımlar	24.762.443,8	24.477.322,2
Yatırım Avansları	100.185,4	171.109,5
Toplam	196.081.670,3	201.807.538,3

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin en büyük varlıklarının % 42 ile arazi ve arsalar olduğu görülmektedir.

VII.1.1. Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediyelerin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:22

Belediyelerin Maddi Duran Varlıkları		(1.000 TL)
Aktif (Varlıklar)	2013	2014
Arazi ve Arsalar	67.859.169,3	84.538.939,4
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	57.796.420,6	66.578.364,8
Binalar	27.212.360,3	30.864.734,8
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.077.261,4	2.293.805,0
Taşıtlar	4.452.553,0	5.363.695,3
Demirbaşlar	2.717.179,8	2.397.703,3
Diğer Maddi Duran Varlıklar	189.340,1	0,0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-13.223.485,2	-19.369.960,0
Yapılmakta Olan Yatırımlar	17.657.016,5	20.866.134,8
Yatırım Avansları	99.759,4	170.416,0
Toplam	166.837.575,2	193.703.833,5

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin sahip olduğu maddi varlıkların % 78'inin arazi, arsa ve yer altı ve yer üstü düzenlerinden oluştuğu görülmektedir.

VII.1.2. İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla İl Özel İdarelerinin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:23**İl Özel İdarelerinin Maddi Duran Varlıkları (1.000 TL)**

Aktif (Varlıklar)	2013	2014
Arazi ve Arsalar	5.172.652,5	703.581,5
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	2.258.298,4	752.688,6
Binalar	19.645.555,5	2.447.924,5
Tesis, Makine ve Cihazlar	548.510,5	375.302,9
Taşıtlar	523.979,8	325.097,4
Demirbaşlar	369.636,4	183.784,8
Diğer Maddi Duran Varlıklar	34,4	0,0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-7.644.844,8	-508.107,2
Yapılmakta Olan Yatırımlar	5.975.394,1	3.298.758,9
Yatırım Avasları	-	189,0
Toplam	26.849.216,8	7.579.220,4

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin varlıklarının en büyük kısmının yapılmakta olan yatırımlar olduğu görülmektedir. Bunun toplam varlıklar içindeki payı % 44'tür.

VII.1.3. Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin maddi duran varlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:24**Mahalli İdare Birliklerinin Maddi Duran Varlıkları (1.000 TL)**

Aktif (Varlıklar)	2013	2014
Arazi ve Arsalar	83.518,2	13.710,4
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	527.685,2	176.008,1
Binalar	432.132,8	110.778,1
Tesis, Makine ve Cihazlar	177.399,0	66.472,3
Taşıtlar	100.245,5	69.802,4
Demirbaşlar	44.428,6	36.951,6
Diğer Maddi Duran Varlıklar	465,1	0,0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-129.846,4	-295.731,9
Yapılmakta Olan Yatırımlar	1.121.259,7	301.168,3
Yatırım Avansları	425,9	504,6
Toplam	2.357.713,7	479.663,9

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin varlıklarının en büyük kısmının yapılmakta olan yatırımlar olduğu görülmektedir. Bunun toplam varlıklar içindeki payı % 63'tür.

VIII.1. MAHALLİ İDARELERİN BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

VIII.1.1. Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:25

Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Yılı	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi
2013	87.589.594	83.376.231	-4.213.363
2014	84.172.983	87.170.755	2.997.772

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2013 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 95,2'sini, 2014 yılında % 103,6'sını karşıladığı görülmektedir.

VIII.1.2. Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediyelerin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:26

Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Yılı	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi
2013	59.964.440	53.931.284	-6.033.156
2014	63.266.220	62.544.796	-721.424

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

Belediyelerin bütçe gerçekleşmeleri incelendiğinde; 2013 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 89,9'unu, 2014 yılında % 98,9'unu karşıladığı görölmektedir.

VIII.1.3. Belediye Bağlı İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:27

Belediye Bağlı İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Yılı	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi
2013	11.537.832	11.527.223	-10.609
2014	13.635.014	16.510.393	2.875.379

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

Belediye bağlı idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri incelendiğinde; 2013 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 99,9'unu, 2014 yılında % 121,1'ini karşıladığı görölmektedir.

VIII.1.4. İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla özel idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:28

İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri 1.000 TL)

Yılı	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi
2013	14.973.608	15.835.022	861.414
2014	6.840.846	7.152.387	311.541

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2013 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin %105,8'ini, 2014 yılında % 104,6'sını karşıladığı görülmektedir. İl Özel idarelerinin bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde; bütçenin sürekli fazla verdiği gözlemlenmektedir.

VIII.1.5. Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:29

Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Yılı	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi
2013	3.225.444	2.569.811	-655.633
2014	1.670.483	1.600.773	-69.710

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

Mahalli idare birliklerinin bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin 2013 yılında % 79,7'sini, 2014 yılında % 95,8'sini karşıladığı görülmektedir.

VIII.2. MAHALLİ İDARELERİN HARCAMALARI

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve mahalli idare birlikleri harcamalarını oluşturan giderler genel olarak aşağıda belirtilmiştir:

a) İl Özel İdarelerinin Harcamaları

İl özel idarelerinin harcamaları aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır.

- İl özel idaresi binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- İl özel idaresinin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- İl genel meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar.
- İl özel idaresinin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı, üyelik aidatı giderleri.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Sosyo-kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Özel idare hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Doğal afet giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

b) Büyükşehir Belediyelerinin Harcamaları

Büyükşehir belediyelerinin harcamaları aşağıda sayılanlardan oluşmaktadır:

- Belediye hizmet binaları ve tesislerin temini, bakım ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediye personeline ve belediyenin seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim ile diğer giderler.
- İlçe belediyeleri ile bağlı kuruluşlara yapacakları yardımlar ve ortak proje giderleri.

- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı ile üyelik aidatı giderleri.
- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürllülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ödemeleri.
- Spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Büyükşehir belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

c) İl, İlçe ve Belde Belediyelerinin Harcamaları

İl, ilçe (büyükşehir ilçe belediyeleri için 5216 sayılı Kanun'da belirtilen görevlerle ilgili olmak üzere) ve belde belediyelerinin harcamaları şunlardır:

- Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.

- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.
- Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.
- Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar.
- İmar düzenleme giderleri.
- Her türlü proje giderleri.

d) Mahalli İdare Birliklerinin Harcamaları

Mahalli idare birliklerinin, görev alanlarıyla sınırlı olmak üzere harcamaları şunlardır:

- Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.
- Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Temsil, tören ve ağırlama giderleri.

VIII.2.1. Mahalli İdarelerin Harcamalarına İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:30

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları (1.000 TL)		
Türü	2013	2014
Belediyeler	59.964.440	63.266.220
Belediye Bağlı İdareleri	11.537.832	13.635.014
İl Özel İdareleri	14.973.608	6.840.846
Mahalli İdare Birlikleri	3.225.444	1.670.483
Konsolide Toplam*	87.589.594	84.172.983

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında belediyeler 63.266.220.000 TL, il özel idareleri 6.840.846.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.670.483.000 TL ve belediye bağlı idareleri 13.635.014.000 TL harcamada bulunmuştur. Mahalli idare harcamalarının % 91'ini belediyeler ve bağlı idareler tarafından gerçekleştirilmektedir. İl özel idareleri ve mahalli idare birliklerinin harcamalarındaki düşüş 6360 sayılı Kanunla 30 il özel idaresi ve 627 mahalli idare birliğinin kapanmasından kaynaklanmaktadır.

VIII.2.2. Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin gider kalemlerine göre harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:31

Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları (1.000 TL)		
Türü	2013	2014
Personel Giderleri	13.488.756	13.347.212
SGK Devlet Primi	2.173.496	2.171.516
Mal ve Hizmet Alımları	31.736.488	32.545.939
Faiz Harcamaları	1.412.107	1.764.867
Cari Transferler	2.956.872	2.983.122
Sermaye Giderleri	33.577.382	28.644.198
Sermaye Transferleri	524.213	676.401
Borç Verme	1.720.280	2.039.728
Konsolide Toplam*	87.589.594	84.172.983

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla; mahalli idarelerin personel harcamaları 13.347.212.000 TL, SGK devlet primi harcamaları 2.171.516.000 TL, mal ve hizmet alımları 32.545.939.000 TL, faiz harcamaları 1.764.867.000 TL, cari transferleri 2.983.122.000 TL, sermaye giderleri 28.644.198.000 TL, sermaye transferleri 676.401.000 TL, borç verme kalemi 2.039.728.000 TL'dir.

Mahalli idarelerin mal ve hizmet alımı ile sermaye giderleri toplam harcamanın % 72,7'sini oluşturmaktadır. Mahalli idarelerin giderlerinin büyük çoğunluğunun yatırımlarla ilgili olduğu, personel giderlerinin yasal sınırı aşmadığı gözlemlenmektedir.

VIII.2.2.1. Personel Harcamaları

Personel harcamaları, ilgili mahalli idarede çalışan memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personelin ücretlerini kapsamaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin personel harcamaları ve toplam harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:32

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamaları (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	(%)	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	(%)
Belediyeler	9.083.774	59.964.440	15,15	9.895.429	63.266.220	15,64
Belediye Bağlı İdareleri	1.474.520	11.537.832	12,78	1.917.952	13.635.014	14,07
İl Özel İdareleri	2.771.632	14.973.608	18,51	1.440.012	6.840.846	21,05
Mahalli İdare Birlikleri	158.830	3.225.444	4,92	93.819	1.670.483	5,62
Toplam*	13.488.756	87.589.594	15,40	13.347.212	84.172.983	15,86

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında personel harcamaları olarak; belediyeler 9.895.429.000 TL, il özel idareleri 1.440.012.000 TL, mahalli idare birlikleri 93.819.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.917.952.000 TL harcamıştır.

2014 yılı itibarıyla; mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki personel harcamalarının payı % 15,86'dır. Bu pay belediyelerde % 15,64, belediye bağlı idarelerinde % 14,07, mahalli idare birliklerinde % 5,62, il özel idarelerinde ise % 21,05'tir.

VIII.2.2.1.1.Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları

Belediye türlerine göre personel harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:33

Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.969.819	22.681.953	8,68	3.082.843	30.376.234	10,15
İl Belediyeleri	1.256.888	7.078.819	17,76	914.346	4.358.653	20,98
İlçe ve Belde Belediyeleri	5.857.067	30.480.918	19,22	5.898.240	28.971.669	20,36
Toplam*	9.083.774	59.964.440	15,15	9.895.429	63.266.220	15,64

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında personel giderleri olarak; büyükşehir belediyeleri 3.082.843.000 TL, il belediyeleri 914.346.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 5.898.240.000 TL harcamıştır.

2014 yılında personel harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 10,15, il belediyelerinde % 20,98, ilçe ve belde belediyelerinde % 20,36'dır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile belediyenin yıllık toplam personel harcamalarının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın % 30'unu aşamayacağı, nüfusu 10.000'in altında bulunan belediyeler için bu oranın % 40 olduğu, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel harcamalarının söz konusu oranları aşması durumunda cari yıl ve izleyen yıllarda personel harcamaları bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamayacağı, yeni personel alımı nedeniyle bu oranların aşılması sebebiyle oluşacak kamu zararının olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme personel harcamalarındaki artışı durdurmuş ve kısmen aşağıya çekmiştir.

Mahalli idarelerde personel harcamaları toplam harcamalar içerisinde azalan bir seyir izlemeye başlamıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa dayanılarak çıkartılan norm kadro yönetmelikleri ile mahalli idarelerde personel istihdamına yeni bir disiplin getirilmiştir. Belediyelerin personel istihdamına bir sınırlama getirilmiş, tahmini bütçedeki personel harcamaları yerine gerçekleşmiş bütçedeki miktarlar esas alınmak suretiyle baz alınan miktarın subjektif olmasının önüne geçilmiştir.

VIII.2.2.2.Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Harcamaları

Sosyal Güvenlik Kurumu primi, ilgili mahalli idarede çalışan memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personelin devletçe ödenen prim harcamalarından oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla sosyal güvenlik kurumu devlet primi ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:34**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.465.719	59.964.440	2,44	1.611.617	63.266.220	2,55
Belediye Bağlı İdareleri	273.562	11.537.832	2,37	350.914	13.635.014	2,57
İl Özel İdareleri	420.642	14.973.608	2,81	202.329	6.840.846	2,96
Mahalli İdare Birlikleri	13.573	3.225.444	0,42	6.656	1.670.483	0,40
Toplam*	2.173.496	87.589.594	2,48	2.171.516	84.172.983	2,58

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sosyal güvenlik kurumu devlet primi olarak; belediyeler 1.611.617.000 TL, il özel idareleri 202.329.000 TL, mahalli idare birlikleri 6.656.000 TL ve belediye bağlı idareleri 350.914.000 TL harcamıştır.

2014 yılı itibarıyla toplam harcamalar içindeki SGK harcamalarının payı % 2,58'dir. Bu pay belediyelerde % 2,55, belediye bağlı idarelerinde % 2,57, mahalli idare birliklerinde % 0,40, il özel idarelerinde ise % 2,96'dır.

VIII.2.2.2.1.Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sosyal güvenlik kurumu devlet primi ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:35**Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	308.463	22.681.953	1,36	483.625	30.376.234	1,59
İl Belediyeleri	218.461	7.078.819	3,09	156.457	4.358.653	3,59
İlçe ve Belde Belediyeleri	938.795	30.480.918	3,08	971.535	28.971.669	3,35
Toplam*	1.465.719	59.964.440	2,44	1.611.617	63.266.220	2,55

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sosyal güvenlik kurumu devlet primi olarak; büyükşehir belediyeleri 483.625.000 TL, il belediyeleri 156.457.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 971.535.000 TL harcamıştır.

2014 yılında SGK harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 1,59, il belediyelerinde % 3,59, ilçe ve belde belediyelerinde % 3,35'tir.

VIII.2.2.3. Mal ve Hizmet Alımları

Mal ve hizmet alımları, ilgili mahalli idarenin, üretime ve tüketime yönelik mal ve malzeme alımları, yolluklar, görev harcamaları, hizmet alımları, temsil ve tanıtma harcamaları, menkul mal, gayri maddi hak alım, bakım ve onarım harcamaları, gayrimenkul mal bakım ve onarım harcamaları, tedavi ve cenaze harcamalarından oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin mal ve hizmet alımları ve toplamı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:36**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar****(1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	22.969.162	59.964.440	38,30	24.852.967	63.266.220	39,28
Belediye Bağlı İdareleri	4.016.290	11.537.832	34,81	5.353.052	13.635.014	39,26
İl Özel İdareleri	3.577.110	14.973.608	23,89	1.669.614	6.840.846	24,41
Mahalli İdare Birlikleri	1.173.926	3.225.444	36,40	670.306	1.670.483	40,13
Toplam*	31.736.488	87.589.594	36,23	32.545.939	84.172.983	38,67

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

Mahalli idarelerin en büyük harcama kalemi mal ve hizmet alımları olup bu kapsamda 2014 yılında; belediyeler 24.852.967.000 TL, il özel idareleri 1.669.614.000 TL, mahalli idare birlikleri 670.306.000 TL ve belediye bağlı idareleri 5.353.052.000 TL harcama yapmıştır. Mal ve hizmet alımları genellikle yatırım amacıyla yapılmaktadır.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki mal ve hizmet alımlarının payı % 38,67'dir. Bu pay belediyelerde % 39,28, belediye bağlı idarelerinde % 39,26, mahalli idare birliklerinde % 40,13, il özel idarelerinde ise % 24,41'dir.

VIII.2.2.3.1.Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları

Belediye türlerine göre mal ve hizmet alım harcamaları ile toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:37**Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve
Toplam Harcamalar****(1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	6.097.047	22.681.953	26,88	8.691.878	30.376.234	28,61
İl Belediyeleri	3.049.785	7.078.819	43,08	1.987.198	4.358.653	45,59
İlçe ve Belde Belediyeleri	13.822.330	30.480.918	45,35	14.173.891	28.971.669	48,92
Toplam*	22.969.162	59.964.440	38,30	24.852.967	63.266.220	39,28

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında mal ve hizmet alım harcamaları olarak; büyükşehir belediyeleri 8.691.878.000 TL, il belediyeleri 1.987.198.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 14.173.891.000 TL harcama yapmıştır.

2014 yılında mal ve hizmet alımlarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 28,61, il belediyelerinde % 45,59, ilçe ve belde belediyelerinde % 48,92' dir.

VIII.2.2.4. Faiz Harcamaları

Faiz harcamaları, ilgili mahalli idarenin kamu kurumlarına ödenen iç borç faiz harcamalarını, diğer iç borç faiz harcamalarını, dış borç faiz harcamalarını ve iskonto harcamalarını kapsamaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin faiz harcamaları ve toplam harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:38**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamaları
ve Toplam Harcamalar****(1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.129.888	59.964.440	1,88	1.497.643	63.266.220	2,37
Belediye Bağlı İdareleri	257.324	11.537.832	2,23	249.481	13.635.014	1,83
İl Özel İdareleri	22.333	14.973.608	0,15	17.628	6.840.846	0,26
Mahalli İdare Birlikleri	2.562	3.225.444	0,08	115	1.670.483	0,01
Toplam*	1.412.107	87.589.594	1,61	1.764.867	84.172.983	2,10

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında faiz giderleri olarak; belediyeler 1.497.643.000 TL, il özel idareleri 17.628.000 TL, mahalli idare birlikleri 115.000 TL ve belediye bağlı idareleri 249.481.000 TL harcama yapmıştır.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki faiz harcamalarının payı % 2,10'dur. Bu pay belediyelerde % 2,37, belediye bağlı idarelerinde % 1,83, mahalli idare birliklerinde % 0,01, il özel idarelerinde ise % 0,26'dır.

VIII.2.2.4.1. Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:39**Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	593.749	22.681.953	2,62	889.864	30.376.234	2,93
İl Belediyeleri	149.661	7.078.819	2,11	141.133	4.358.653	3,24
İlçe ve Belde Belediyeleri	386.478	30.480.918	1,27	466.646	28.971.669	1,61
Toplam*	1.129.888	59.964.440	1,88	1.497.643	63.266.220	2,37

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında faiz giderleri olarak; büyükşehir belediyeleri 889.864.000 TL, il belediyeleri 141.133.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 466.646.000 TL harcama yapmıştır.

2014 yılında faiz harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 2,93, il belediyelerinde % 3,24, ilçe ve belde belediyelerinde % 1,61'dir.

VIII.2.2.5. Cari Transferler

Cari transferler, ilgili mahalli idarelerin görev zararları, mahalli idare yardımları, kâr amacı gütmeyen kurumlara yapılan transferler, hane halkına yapılan transferler, yurt dışına yapılan transferler ve gelirlere ayrılan paylardan oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin cari transfer harcamaları ve toplam harcamalar karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:40**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	2.269.259	59.964.440	3,78	2.650.298	63.266.220	4,19
Belediye Bağlı İdareleri	681.918	11.537.832	5,91	680.583	13.635.014	4,99
İl Özel İdareleri	621.964	14.973.608	4,15	228.589	6.840.846	3,34
Mahalli İdare Birlikleri	195.882	3.225.444	6,07	123.631	1.670.483	7,40
Toplam*	2.956.872	87.589.594	3,38	2.983.122	84.172.983	3,54

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında cari transferler olarak; belediyeler 2.650.298.000 TL, il özel idareleri 228.589.000 TL, mahalli idare birlikleri 123.631.000 TL ve belediye bağlı idareleri 680.583.000 TL harcamıştır.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki cari transfer harcamalarının payı % 3,54'tür. Bu oran belediyelerde % 4,19, belediye bağlı idarelerinde % 4,99, mahalli idare birliklerinde % 7,40 ve il özel idarelerinde % 3,34'tür.

VIII.2.2.5.1.Belediye Türlerine Göre Cari Transferler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre cari transfer harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:41**Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.270.381	22.681.953	5,60	1.606.878	30.376.234	5,29
İl Belediyeleri	190.224	7.078.819	2,69	119.990	4.358.653	2,75
İlçe ve Belde Belediyeleri	896.439	30.480.918	2,94	1.290.198	28.971.669	4,45
Toplam*	2.269.259	59.964.440	3,78	2.650.298	63.266.220	4,19

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında cari transferler olarak; büyükşehir belediyeleri 1.606.878.000 TL, il belediyeleri 119.990.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 1.290.198.000 TL harcamıştır.

2014 yılında cari transferlerin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 5,29, il belediyelerinde % 2,75, ilçe ve belde belediyelerinde % 4,45'tir.

VIII.2.2.6. Sermaye Harcamaları

Sermaye harcamaları; ilgili mahalli idarenin mamul mal alımları, menkul sermaye üretim harcamaları, gayri maddi hak alımları, gayrimenkul alımları ve kamulaştırılması, gayrimenkul sermaye üretim harcamaları, menkul malların büyük onarım harcamaları, gayrimenkul büyük onarım harcamaları, stok alımları ve diğer sermaye harcamalarından oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre sermaye harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:42**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	20.346.776	59.964.440	33,93	20.478.879	63.266.220	32,37
Belediye Bağlı İdareleri	4.421.855	11.537.832	38,32	4.463.618	13.635.014	32,74
İl Özel İdareleri	7.232.444	14.973.608	48,30	2.991.921	6.840.846	43,74
Mahalli İdare Birlikleri	1.576.307	3.225.444	48,87	709.780	1.670.483	42,49
Toplam*	33.577.382	87.589.594	38,33	28.644.198	84.172.983	34,03

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sermaye giderleri olarak; belediyeler 20.478.879.000 TL, il özel idareleri 2.991.921.000 TL, belediye bağlı idareleri 4.463.618.000 TL ve mahalli idare birlikleri 709.780.000 TL harcamıştır. Sermaye harcamaları tamamıyla yatırım amaçlı olup toplam harcamalar içindeki payı % 33'54'tür.

2014 yılı itibarıyla sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı belediyelerde % 32,37, belediye bağlı idarelerinde % 32,74, mahalli idare birliklerinde % 42,49 ve il özel idarelerinde % 43,74'tür.

VIII.2.2.6.1.Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:43**Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve
Toplam Harcamalar****(1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	9.715.562	22.681.953	42,83	13.586.856	30.376.234	44,73
İl Belediyeleri	2.182.838	7.078.819	30,84	1.012.800	4.358.653	23,24
İlçe ve Belde Belediyeleri	8.448.376	30.480.918	27,72	5.879.223	28.971.669	20,29
Toplam*	20.346.776	59.964.440	33,93	20.478.879	63.266.220	32,37

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sermaye harcamaları olarak; büyükşehir belediyeleri 13.586.856.000 TL, il belediyeleri 1.012.800.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 5.879.223.000 TL harcamıştır. Belediyelerde ölçek büyüdükçe yatırım harcamalarının arttığı görülmektedir.

2014 yılı itibarıyla sermaye harcamalarının toplam harcamalar içinde en yüksek paya sahip olduğu mahalli idare % 44,73 ile büyükşehir belediyeleridir. Bu pay il belediyelerinde % 23,24, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 20,29'dur.

VIII.2.2.7. Sermaye Transferleri

Sermaye transferleri, ilgili mahalli idarenin yurtiçi sermaye transferleri ile yurtdışı sermaye transferlerinden oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin sermaye transferleri ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:44

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve
Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	671.802	59.964.440	1,12	849.497	63.266.220	1,34
Belediye Bağlı İdareleri	250	11.537.832	0,00	21.714	13.635.014	0,16
İl Özel İdareleri	324.498	14.973.608	2,17	290.713	6.840.846	4,25
Mahalli İdare Birlikleri	93.276	3.225.444	2,89	54.078	1.670.483	3,24
Toplam*	524.213	87.589.594	0,60	676.401	84.172.983	0,80

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sermaye transfer harcamaları olarak; belediyeler 849.497.000 TL, il özel idareleri 290.713.000 TL, mahalli idare birlikleri 54.078.000 TL ve belediye bağlı idareleri 21.714.000 TL harcamıştır.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye transferlerinin toplam harcamalar içindeki payı % 0,80'dir. Bu pay belediyelerde % 1,34, belediye bağlı idarelerinde % 0,16, mahalli idare birliklerinde % 3,24 ve il özel idarelerinde % 4,25'tir.

VIII.2.2.7.1.Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye transferleri ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:45

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve
Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	722.447	22.681.953	3,19	672.174	30.376.234	2,21
İl Belediyeleri	19.521	7.078.819	0,28	17.780	4.358.653	0,41
İlçe ve Belde Belediyeleri	119.299	30.480.918	0,39	233.111	28.971.669	0,80
Toplam*	671.802	59.964.440	1,12	849.497	63.266.220	1,34

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sermaye transferleri olarak; büyükşehir belediyeleri 672.174.000 TL, il belediyeleri 17.780.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 233.111.000 TL harcamıştır.

2014 yılında sermaye transferlerinin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 2,21, il belediyelerinde % 0,41, ilçe ve belde belediyelerinde % 0,80'dir.

VIII.2.2.8. Borç Verme

Borç verme, ilgili mahalli idarenin yurtiçi borç verme harcamaları ile yurtdışı borç verme harcamalarından oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre borç verme ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:46

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Verme ve
Toplam Harcamalar (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	2.028.060	59.964.440	3,38	1.429.890	63.266.220	2,26
Belediye Bağlı İdareleri	412.113	11.537.832	3,57	597.700	13.635.014	4,38
İl Özel İdareleri	2.985	14.973.608	0,02	40	6.840.846	0,00
Mahalli İdare Birlikleri	11.088	3.225.444	0,34	12.098	1.670.483	0,72
Toplam*	1.720.280	87.589.594	1,96	2.039.728	84.172.983	2,42

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2014

2014 yılında borç vermeye ilişkin olarak; belediyeler 1.429.890.000 TL, il özel idareleri 40.000 TL, mahalli idare birlikleri 12.098.000 TL ve belediye bağlı idareleri 597.700.000 TL harcamıştır.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin toplam harcamaları içindeki borç verme oranı % 2,42'dir. Bu oran belediyelerde % 2,26, belediye bağlı idarelerinde % 4,38 ve mahalli idare birliklerinde % 0,72'dir.

VIII.2.2.8.1.Belediye Türlerine Göre Borç Verme

2013 ve 2014 yılları belediye türlerine göre borç verme ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:47

Belediye Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	2.004.485	22.681.953	8,84	1.362.116	30.376.234	4,48
İl Belediyeleri	11.441	7.078.819	0,16	8.949	4.358.653	0,21
İlçe ve Belde Belediyeleri	12.134	30.480.918	0,04	58.825	28.971.669	0,20
Toplam*	2.028.060	59.964.440	3,38	1.429.890	63.266.220	2,26

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında borç vermeye ilişkin olarak; büyükşehir belediyeleri 1.362.116.000 TL, il belediyeleri 8.949.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 58.825.000 TL harcamıştır.

2014 yılında borç vermenin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 4,48, il belediyelerinde % 0,21, ilçe ve belde belediyelerinde % 0,20'dir.

VIII.2.3.Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri

2014 yılı, mahalli idarelerin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:48**Mahalli İdarelerin Faaliyet Giderleri****(1.000 TL)**

Personel Giderleri	12.423.690,5
Memurlar	5.158.619,4
Sözleşmeli Personel	213.461,4
İşçiler	6.367.190,4
Geçici Personel	105.535,3
Diğer Personel	578.883,9
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.861.558,9
Memurlar	664.105,2
Sözleşmeli Personel	30.253,1
İşçiler	1.127.865,4
Geçici Personel	10.061,4
Diğer Personel	29.244,4
Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	29,4
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	23.993.831,1
Üretime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	404.051,8
Tüketime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	3.710.384,6
Yolluklar	74.446,5
Görev Giderleri	972.823,1
Hizmet Alımları	14.469.763,4
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	770.535,9
Menkul Mal,Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	923.206,7
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	2.659.071,4
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	9.547,8
Faiz Giderleri	2.061.718,5
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	20.963,1
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	1.876.118,0
Dış Borç Faiz Giderleri	164.636,0
İskonto Giderleri	1,3
Cari Transferler	2.355.750,1
Görev Zararları	187.313,2
Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	276.360,0
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	954.304,7
Hane Halkına Yapılan Transferler	906.760,5
Yurtdışına Yapılan Transferler	2.580,0
Gelirlerden Ayrılan Paylar	28.431,7
Sermaye Transferleri	1.978.065,4

Yurtiçi Sermaye Transferleri	1.962.112,7
Yurtdışı Sermaye Transferleri	15.952,7
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	1.924.406,8
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	339.766,1
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	582,8
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	17.046,9
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	218.740,2
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	29.169,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	744.204,5
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Azalışlar	417,7
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	839,1
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	573.640,6
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	858.902,3
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	388.284,0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	201.955,9
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	14.470,5
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	254.191,8
Amortisman Giderleri	4.306.826,9
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	4.177.280,5
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	111.353,8
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	18.192,6
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	3.775.363,2
Kırtasiye Malzemeleri	147.514,5
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	77.115,3
Tıbbi ve Labaratuvar Sarf Malzemeleri	41.918,7
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	1.024.081,4
Temizleme Ekipmanları	126.689,9
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	89.087,9
Yiyecek	130.805,7
İçecek	26.005,5
Canlı Hayvanlar	2.551,4
Zirai Maddeler	253.038,8
Yem	8.639,4
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	1.005.472,1
Yedek Parçalar	244.503,6
Nakil Vasıtaları Lastikleri	49.528,7
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	31.588,8
Spor Malzemeleri Grubu	21.099,4

Basınçlı Ekipmanlar	6.304,2
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	489.418,0
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	915.316,0
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	788.600,2
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	95.607,3
Kurum Alacaklarından Silinenler	31.108,4
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	388.490,1
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	388.490,1
Diğer Giderler	895.996,4
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	895.996,4
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)*	57.739.916,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

* Mahalli idarelerin faaliyet giderlerine belediye bağlı idareleri dahil değildir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin faaliyet giderlerinin 57.739.916.400 TL, faaliyet gelirlerinin 72.673.563.800 TL, net faaliyet 14.933.647,800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.3.1. Belediyelerin Faaliyet Giderleri

2014 yılı, belediyelerin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:49

Belediyelerin Faaliyet Giderleri (1.000 TL)

Personel Giderleri	10.220.479,3
Memurlar	4.333.355,9
Sözleşmeli Personel	194.702,6
İşçiler	5.338.965,0
Geçici Personel	100.208,0
Diğer Personel	253.247,8
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.611.813,9
Memurlar	602.988,3
Sözleşmeli Personel	27.812,5
İşçiler	944.253,0
Geçici Personel	7.600,6
Diğer Personel	29.130,1
Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	29,4

Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	20.759.545,5
Üretim Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	306.038,9
Tüketim Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	3.145.146,7
Yolluklar	41.632,8
Görev Giderleri	803.483,7
Hizmet Alımları	13.361.173,3
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	724.098,4
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	759.687,9
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	1.609.077,3
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	9.206,7
Faiz Giderleri	2.042.276,2
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	20.867,4
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	1.856.778,7
Dış Borç Faiz Giderleri	164.628,7
İskonto Giderleri	1,3
Cari Transferler	2.329.868,7
Görev Zararları	165.581,2
Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	77.727,5
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	832.277,1
Hane Halkına Yapılan Transferler	839.609,2
Yurtdışına Yapılan Transferler	2.299,7
Gelirlerden Ayrılan Paylar	412.374,0
Sermaye Transferleri	738.537,6
Yurtiçi Sermaye Transferleri	737.222,2
Yurtdışı Sermaye Transferleri	1.315,4
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	1.510.192,3
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	339.666,5
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	582,8
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	17.046,9
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	133.190,7
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	37,4
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	744.200,8
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Azalışlar	417,7
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	836,2
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	274.213,5
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	808.713,1
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	388.213,3
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	198.936,5

Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	2.320,6
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	219.242,6
Amortisman Giderleri	3.848.624,3
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	3.724.501,7
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	105.967,6
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	18.155,0
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	3.291.002,9
Kırtasiye Malzemeleri	136.249,8
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	76.339,2
Tıbbi ve Labaratuvar Sarf Malzemeleri	40.322,7
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	788.427,6
Temizleme Ekipmanları	122.204,2
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	83.225,1
Yiyecek	130.459,0
İçecek	25.771,6
Canlı Hayvanlar	2.125,6
Zirai Maddeler	250.870,4
Yem	8.606,3
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	856.498,1
Yedek Parçalar	204.030,6
Nakil Vasıtaları Lastikleri	36.336,0
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	30.336,2
Spor Malzemeleri Grubu	20.050,3
Basınçlı Ekipmanlar	5.663,0
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	473.487,3
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	892.028,2
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	784.267,4
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	95.603,5
Kurum Alacaklarından Silinenler	12.157,4
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	294.213,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	294.213,0
Diğer Giderler	420.959,5
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	420.959,5
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	48.768.254,6

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin faaliyet giderlerinin 48.768.254.600 TL, faaliyet gelirlerinin 62.357.985.400 TL, net faaliyet sonucunun 13.589.730,800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.3.2. İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri

2014 yılı, il özel idarelerinin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:50

İl Özel İdarelerinin Faaliyet Giderleri

(1.000 TL)

Personel Giderleri	1.462.877,7
Memurlar	339.752,6
Sözleşmeli Personel	5.317,8
İşçiler	832.897,8
Geçici Personel	3.019,2
Diğer Personel	281.890,2
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	200.660,1
Memurlar	42.598,8
Sözleşmeli Personel	597,2
İşçiler	155.754,5
Geçici Personel	1.632,4
Diğer Personel	77,2
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	1.372.073,0
Üretime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	2.820,0
Tüketime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	306.809,2
Yolluklar	19.280,2
Görev Giderleri	141.310,9
Hizmet Alımları	604.379,2
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	20.609,8
Menkul Mal,Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	77.657,7
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	199.026,8
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	179,3
Faiz Giderleri	17.629,7
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	37,1
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	17.585,2
Dış Borç Faiz Giderleri	7,3
Cari Transferler	210.973,1

Görev Zararları	7.244,9
Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	97.451,4
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	81.757,7
Hane Halkına Yapılan Transferler	22.998,1
Yurtdışına Yapılan Transferler	15,8
Gelirlerden Ayrılan Paylar	1.505,3
Sermaye Transferleri	888.288,0
Yurtiçi Sermaye Transferleri	888.288,0
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	319.281,4
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	10.716,4
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	29.108,8
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	279.456,2
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	5.296,8
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	0,0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	309,1
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	4.584,1
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	403,6
Amortisman Giderleri	239.427,1
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	236.102,0
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	3.325,1
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	468.261,1
Kırtasiye Malzemeleri	10.705,7
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	747,8
Tıbbi ve Labaratuvar Sarf Malzemeleri	1.372,7
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	230.064,2
Temizleme Ekipmanları	4.355,2
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	5.747,3
Yiyecek	327,1
İçecek	215,4
Canlı Hayvanlar	425,7
Zirai Maddeler	1.946,4
Yem	29,9
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	144.741,8
Yedek Parçalar	39.347,5
Nakil Vasıtaları Lastikleri	12.917,1
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	722,6
Spor Malzemeleri Grubu	1.049,1
Basınçlı Ekipmanlar	551,5

Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	12.994,1
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	6,6
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	2,9
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	3,7
Kurum Alacaklarından Silinenler	0,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	93.274,4
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	93.274,4
Diğer Giderler	168.090,0
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	168.090,0
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	5.446.139,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin faaliyet giderlerinin 5.446.139.000 TL, faaliyet gelirlerinin 7.204682.300 TL, net faaliyet sonucunun 1.758.543.300 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.3.3. Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin faaliyet giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:51

Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Giderleri (1.000 TL)

Personel Giderleri	232.858,6
Memurlar	14.727,3
Sözleşmeli Personel	11.923,5
İşçiler	160.153,6
Geçici Personel	2.308,1
Diğer Personel	43.745,9
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	30.806,2
Memurlar	1.870,6
Sözleşmeli Personel	1.353,5
İşçiler	26.716,6
Geçici Personel	828,4
Diğer Personel	37,1
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	918.713,7
Üretime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	7.651,9
Tüketime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	142.805,3
Yolluklar	3.614,1

Görev Giderleri	20.204,9
Hizmet Alımları	197.791,7
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	24.085,9
Menkul Mal,Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	52.031,9
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	470.388,1
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	140,1
Faiz Giderleri	1.812,6
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	58,5
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	1.754,1
Cari Transferler	126.570,3
Görev Zararları	8.371,4
Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	74.758,8
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	39.632,8
Hane Halkına Yapılan Transferler	2.979,7
Yurtdışına Yapılan Transferler	264,5
Gelirlerden Ayrılan Paylar	563,0
Sermaye Transferleri	396.850,8
Yurtiçi Sermaye Transferleri	396.850,8
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	94.833,4
Döviz Mevcudununun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	0,0
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	74.833,1
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	22,8
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	3,7
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	2,8
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	19.970,9
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	9.552,7
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	70,7
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	1.252,8
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	7.565,8
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	663,5
Amortisman Giderleri	217.475,7
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	215.638,1
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	1.799,9
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	37,6
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	15.783,1
Kırtasiye Malzemeleri	399,1
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	26,0

Tıbbi ve Labaratuvar Sarf Malzemeleri	221,7
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	5.586,5
Temizleme Ekipmanları	130,5
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	115,5
Yiyecek	19,6
İçecek	18,6
Zirai Maddeler	221,9
Yem	3,3
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	4.232,2
Yedek Parçalar	1.125,6
Nakil Vasıtaları Lastikleri	275,5
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	530,0
Basınçlı Ekipmanlar	89,7
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	2.787,4
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	4.330,0
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	4.329,9
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	0,2
Kurum Alacaklarından Silinenler	0,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	1.002,7
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	1.002,7
Diğer Giderler	159.274,8
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	159.274,8
Faaliyet Giderleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	2.209.864,6

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin faaliyet giderlerinin 2.209.864.600 TL, faaliyet gelirlerinin 2.170.788.200 TL, net faaliyet sonucunun -39.076.400 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.4.Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması

2014 yılı, belediyelerin giderlerinin kurumsal sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:52**Belediyelerin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması (1.000 TL)**

İli	Gider	İli	Gider
Adana	1.306.296	Konya	1.380.145
Adıyaman	200.372	Kütahya	238.882
Afyon	324.027	Malatya	352.115
Ağrı	136.135	Manisa	589.813
Amasya	136.836	Kahramanmaraş	349.854
Ankara	4.495.059	Mardin	220.371
Antalya	1.736.402	Muğla	485.145
Artvin	64.487	Muş	115.294
Aydın	714.384	Nevşehir	160.831
Balıkesir	898.743	Niğde	193.027
Bilecik	122.297	Ordu	333.209
Bingöl	72.715	Rize	191.207
Bitlis	105.300	Sakarya	500.340
Bolu	130.348	Samsun	720.742
Burdur	114.786	Siirt	85.081
Bursa	1.580.545	Sinop	83.858
Çanakkale	339.993	Sivas	276.999
Çankırı	78.467	Tekirdağ	556.009
Çorum	217.862	Tokat	251.432
Denizli	578.851	Trabzon	668.086
Diyarbakır	630.753	Tunceli	45.786
Edirne	231.161	Şanlıurfa	589.940
Elazığ	208.255	Uşak	156.744
Erzincan	112.267	Van	302.383
Erzurum	409.907	Yozgat	186.931

İli	Gider	İli	Gider
Eskişehir	590.699	Zonguldak	355.130
Gaziantep	880.107	Aksaray	151.999
Giresun	189.032	Bayburt	44.947
Gümüşhane	56.759	Karaman	110.678
Hakkari	85.787	Kırıkkale	179.809
Hatay	518.808	Batman	166.856
Isparta	338.395	Şırnak	129.747
Mersin	1.100.742	Bartın	74.989
İstanbul	12.716.659	Ardahan	24.175
İzmir	3.499.721	Iğdır	56.680
Kars	94.872	Yalova	137.427
Kastamonu	161.451	Karabük	113.557
Kayseri	645.183	Kilis	50.736
Kırklareli	164.188	Osmaniye	162.579
Kırşehir	149.588	Düzce	164.246
Kocaeli	1.672.232		
Genel Toplam			48.768.255

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin giderlerinin kurumsal sınıflandırmasına baktığımızda toplam giderin 48.768.255.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.4.1.İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması

2014 yılı, il özel idarelerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:53**İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması (1.000 TL)**

İli	Gider	İli	Gider
Adana	0	Konya	0
Adıyaman	169.480	Kütahya	93.474
Afyon	233.546	Malatya	0
Ağrı	196.348	Manisa	0
Amasya	158.394	Kahramanmaraş	0
Ankara	0	Mardin	0
Antalya	0	Muğla	0
Artvin	72.727	Muş	159.467
Aydın	0	Nevşehir	99.042
Balıkesir	0	Niğde	87.080
Bilecik	38.096	Ordu	0
Bingöl	60.742	Rize	132.332
Bitlis	115.336	Sakarya	0
Bolu	71.797	Samsun	0
Burdur	81.489	Siirt	166.724
Bursa	0	Sinop	95.484
Çanakkale	117.601	Sivas	300.960
Çankırı	59.438	Tekirdağ	0
Çorum	144.555	Tokat	109.009
Denizli	0	Trabzon	0
Diyarbakır	0	Tunceli	65.848
Edirne	68.835	Şanlıurfa	0
Elazığ	224.055	Uşak	61.576
Erzincan	60.133	Van	0
Erzurum	0	Yozgat	209.034

İli	Gider	İli	Gider
Eskişehir	0	Zonguldak	142.912
Gaziantep	0	Aksaray	78.430
Giresun	130.461	Bayburt	39.985
Gümüşhane	69.505	Karaman	67.596
Hakkari	203.033	Kırıkkale	96.091
Hatay	0	Batman	101.735
Isparta	76.412	Şırnak	92.330
Mersin	0	Bartın	70.517
İstanbul	0	Ardahan	32.713
İzmir	0	Iğdır	46.922
Kars	152.792	Yalova	67.917
Kastamonu	129.971	Karabük	47.257
Kayseri	0	Kilis	36.825
Kırklareli	85.990	Osmaniye	103.087
Kırşehir	41.895	Düzce	79.163
Kocaeli	0		
Genel Toplam			5.446.139

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırmasına baktığımızda toplam giderin 5.446.139.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.4.2.Mahalli İdare Birliklerinin Kurumsal Sınıflandırması

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:54**Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Kurumsal Sınıflandırması (1.000 TL)**

İli	Gider	İli	Gider
Adana	37.566	Konya	22.369
Adıyaman	80.090	Kütahya	57.685
Afyon	72.633	Malatya	11.253
Ağrı	19.608	Manisa	15.896
Amasya	16.372	Kahramanmaraş	4.973
Ankara	45.341	Mardin	945
Antalya	18.052	Muğla	8.110
Artvin	31.934	Muş	93.728
Aydın	30.435	Nevşehir	12.160
Balıkesir	8.211	Niğde	30.907
Bilecik	10.837	Ordu	125
Bingöl	65.616	Rize	57.084
Bitlis	14.222	Sakarya	1.936
Bolu	25.218	Samsun	3.195
Burdur	12.139	Siirt	63.736
Bursa	24.330	Sinop	30.628
Çanakkale	31.284	Sivas	81.331
Çankırı	17.626	Tekirdağ	1.176
Çorum	22.048	Tokat	29.946
Denizli	19.482	Trabzon	13.921
Diyarbakır	8.234	Tunceli	7.871
Edirne	22.551	Şanlıurfa	31.966
Elazığ	40.141	Uşak	5.820
Erzincan	166.570	Van	1.411
Erzurum	2.672	Yozgat	39.786

İli	Gider	İli	Gider
Eskişehir	6.844	Zonguldak	41.993
Gaziantep	4.048	Aksaray	10.637
Giresun	24.823	Bayburt	3.825
Gümüşhane	12.185	Karaman	36.049
Hakkari	29.618	Kırıkkale	23.008
Hatay	30.488	Batman	51.938
Isparta	37.163	Şırnak	41.160
Mersin	25.925	Bartın	19.127
İstanbul	8.374	Ardahan	18.119
İzmir	14.872	Iğdır	43.426
Kars	42.256	Yalova	15.460
Kastamonu	34.425	Karabük	12.927
Kayseri	5.598	Kilis	5.367
Kırklareli	6.736	Osmaniye	84.761
Kırşehir	11.622	Düzce	35.260
Kocaeli	661		
Genel Toplam			2.209.865

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin giderlerinin kurumsal sınıflandırmasına baktığımızda toplam giderin 2.209.865.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.Mahalli İdarelerin Yardımları

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:55

Mahalli İdarelerin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Mahalli İdare Yardımları	113.535
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	74.800
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	
05	02	05	02	Belediyelere	
05	02	05	03	Köylere	74.800
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	38.735
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	38.735
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	1.000.696
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	1.000.696
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	739.894
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	2.462
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	88.744
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	1.801
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	339
05	03	01	90	Diğerlerine	167.456
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	1.043.015
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	34.395
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	29.334
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	0
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	0
05	04	01	90	Diğer Transferler	5.061
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	30.955
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	30.946
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	9
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	5.677
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	5.677
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	184.290
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	184.290
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	6.989
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	6.989
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	1.816

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	1.816
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	456.376
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	29.715
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	45.221
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	381.440
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	18.930
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	18.930
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	303.587
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	303.582
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	5
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	2.636
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	100
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	100
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	2.495
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	1.692
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	782
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	21
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	41
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	41
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	676.401
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	44.918
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	
07	01	05	02	Belediyelere	
07	01	05	03	Köylere	44.918
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	422.159
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	140.086
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	253
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	19.060

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	83.209
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	71.141
07	01	09	06	Hane Halklarına	13.289
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	28.243
07	01	09	90	Diğer	66.878
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	6.961
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	5.475
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	5.475
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	246
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	6
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	240
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	1.240
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	1.239
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	1

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin yardımlarına baktığımızda; mahalli idare yardımlarının 113.535.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 1.000.696.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 1.043.015.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 2.636.000 TL, sermaye transferlerinin 676.401.000 TL yurtdışı sermaye transferlerinin 6.961.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.1. Belediyelerin Yardımları

2014 yılı, belediyelerin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:56

Belediyelerin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Mahalli İdare Yardımları	47.075
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	16.044
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	0
05	02	05	02	Belediyelere	
05	02	05	03	Köylere	428
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	5.778
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	9.838
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	31.031
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	31.031
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	843.402
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	843.402
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	618.047
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	1.373
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	77.695
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	1.332
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	176
05	03	01	90	Diğerlerine	144.779
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	1.015.305
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	33.683
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	29.323
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	0
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	0
05	04	01	90	Diğer Transferler	4.360
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	30.842
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	30.833
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	9
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	4.582
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	4.582
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	184.290
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	184.290
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	6.740
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	6.740
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	107

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	107
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	454.679
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	29.607
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	45.221
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	379.851
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	16.378
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	16.378
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	284.004
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	284.004
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	2.203
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	100
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	100
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	2.067
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	1.326
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	721
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	20
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	36
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	36
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	849.497
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	402.980
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	2.814
07	01	05	02	Belediyelere	
07	01	05	03	Köylere	822
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	32.880
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	366.464
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	295.531
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	28.829
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	253
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	16.866

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	82.371
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	69.955
07	01	09	06	Hane Halklarına	12.172
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	0
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	21.949
07	01	09	90	Diğer	63.136
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	6.761
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	5.475
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	0
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	5.475
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	246
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	6
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	240
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	0
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	1.040
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	1.039
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	1

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin yardımlarına baktığımızda; mahalli idare yardımlarının 47.075.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 843.402.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 1.015.305.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 2.203.000 TL, sermaye transferlerinin 849.497.000 TL yurtdışı sermaye transferlerinin 6.761.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.2. Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları

2014 yılı, belediye bağlı idarelerinin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:57

Belediye Bağlı İdarelerinin Yardımları

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Mahalli İdare Yardımları	3.077
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	2.000
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	
05	02	05	02	Belediyelere	2.000
05	02	05	03	Köylere	
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	1.077
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	1.077
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	34.705
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	34.705
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	28.790
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	539
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	4.050
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	03	01	90	Diğerlerine	1.326
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	1.107
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	0
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	90	Diğer Transferler	
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	0
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	1.074
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	1.074
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	0
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	0
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	0

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	0
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	0
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	33
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	33
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	154
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	154
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	154
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	21.714
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	261
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	
07	01	05	02	Belediyelere	261
07	01	05	03	Köylere	
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	21.253
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	20.465
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	23

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	7
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	758
07	01	09	06	Hane Halklarına	
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	
07	01	09	90	Diğer	
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	200
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	0
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	200
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	200
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediye bağlı idarelerinin yardımlarına baktığımızda; mahalli idare yardımlarının 3.077.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 34.705.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 1.107.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 154.000 TL, sermaye transferlerinin 21.714.000 TL, yurtdışı sermaye transferlerinin 200.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.3.İl Özel İdarelerinin Yardımları

2014 yılı, il özel idarelerinin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:58

İl Özel İdarelerinin Yardımlar

(1.000 TL)

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Mahalli İdare Yardımları	95.488
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	88.861
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	
05	02	05	02	Belediyelere	3.964
05	02	05	03	Köylere	8.822
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	76.037
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	38
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	6.627
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	6.627
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	82.507
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	82.507
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	65.090
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	550
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	6.898
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	444
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	03	01	90	Diğerlerine	9.525
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	23.080
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	701
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	90	Diğer Transferler	701
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	0
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	21
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	21
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	0
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	249
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	249
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	0

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	799
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	108
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	0
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	691
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	2.237
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	2.237
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	19.073
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	19.073
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	15
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	10
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	9
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	1
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	5
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	5
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	290.713
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	135.183
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	
07	01	05	02	Belediyelere	14.920
07	01	05	03	Köylere	6.557
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	113.388
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	318
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	103.999
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	90.119
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	1.928

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	651
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	428
07	01	09	06	Hane Halklarına	1.117
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	6.294
07	01	09	90	Diğer	3.462
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	0
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	0
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	0
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin yardımlarına baktığımızda; mahalli idare yardımlarının 95.488.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 82.507.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 23.080.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 15.000 TL, sermaye transferlerinin 290.713.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.2.5.4.Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin yardımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:59**Mahalli İdare Birliklerinin Yardımları****(1.000 TL)**

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	02	00	00	Mahalli İdare Yardımları	70.881
05	02	05	00	Mahalli İdarelere Yardımlar	70.881
05	02	05	01	İl Özel İdarelerine	5.037
05	02	05	02	Belediyelere	255
05	02	05	03	Köylere	65.550
05	02	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
05	02	05	05	Bağlı İdarelere	39
05	02	06	00	Giderlere Katılma Payları	0
05	02	06	19	Diğer Yönetim Giderlerine Katılma Payları	
05	02	09	00	Diğer Mahalli İdare Yardımları	0
05	02	09	90	Diğer Mahalli İdare Yardımları	
05	03	00	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	40.082
05	03	01	00	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	40.082
05	03	01	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara	27.967
05	03	01	03	Kamu İşveren Sendikalarına	
05	03	01	05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	101
05	03	01	06	Sosyal Amaçlı Fonlara	25
05	03	01	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	163
05	03	01	90	Diğerlerine	11.826
05	04	00	00	Hane Halkına Yapılan Transferler	3.524
05	04	01	00	Burslar ve Harçlıklar	11
05	04	01	01	Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	11
05	04	01	02	Yurtdışı Burslar	
05	04	01	03	Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar	
05	04	01	90	Diğer Transferler	
05	04	02	00	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	113
05	04	02	01	Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	113
05	04	02	02	Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler	
05	04	03	00	Sağlık Amaçlı Transferler	0
05	04	03	01	Sağlık Amaçlı Transferler	
05	04	04	00	Yiyecek Amaçlı Transferler	0
05	04	04	01	Yiyecek Amaçlı Transferler	
05	04	05	00	Barınma Amaçlı Transferler	0
05	04	05	90	Diğer Barınma Amaçlı Transferler	
05	04	06	00	Tarımsal Amaçlı Transferler	1.710

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
05	04	06	90	Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	1.710
05	04	07	00	Sosyal Amaçlı Transferler	898
05	04	07	01	Muhtaç ve Körlere Yardım	
05	04	07	51	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım	
05	04	07	90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	898
05	04	08	00	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	315
05	04	08	01	Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	315
05	04	09	00	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	477
05	04	09	01	Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	472
05	04	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	5
05	06	00	00	Yurtdışına Yapılan Transferler	264
05	06	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
05	06	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
05	06	01	90	Diğer Ülkelere	
05	06	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	264
05	06	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri	203
05	06	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	61
05	06	02	03	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
05	06	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
05	06	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
05	06	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
05	06	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
05	06	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
05	06	09	00	Diğer Yurtdışı Transferleri	0
05	06	09	01	Diğer Yurtdışı Transferleri	
05	06	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	00	00	00	Sermaye Transferleri	54.078
07	01	05	00	Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri	46.095
07	01	05	01	İl Özel İdarelerine	7.948
07	01	05	02	Belediyelere	583
07	01	05	03	Köylere	37.539
07	01	05	04	Mahalli İdare Birliklerine	
07	01	05	05	Bağlı İdarelere	25
07	01	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	1.376
07	01	09	01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	673
07	01	09	02	Vakıf Üniversitelerine	
07	01	09	03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına	243

E.KOD				Bütçe Giderleri Hesabı	Tutar
07	01	09	04	Kamu Ortaklıklarına	180
07	01	09	05	Özel teşebbüslere	
07	01	09	06	Hane Halklarına	
07	01	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına	
07	01	09	90	Diğer	280
07	02	00	00	Yurtdışı Sermaye Transferleri	0
07	02	01	00	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar	0
07	02	01	01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne	
07	02	01	90	Diğer Ülkelere	
07	02	02	00	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	0
07	02	02	01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri	
07	02	02	02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri	
07	02	02	90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler	
07	02	03	00	Uluslararası Kuruluşlara	0
07	02	03	01	Uluslararası Kuruluşlara	
07	02	04	00	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	0
07	02	04	01	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine	
07	02	09	00	Diğer Sermaye Transferleri	0
07	02	09	01	Diğer Sermaye Transferleri	
07	02	09	08	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin yardımlarına baktığımızda; mahalli idare yardımlarının 70.881.000 TL, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin 40.082.000 TL, hane halkına yapılan transferlerin 3.524.000 TL, yurtdışına yapılan transferlerin 264.000 TL, sermaye transferlerinin 54.078.000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.3. MAHALLİ İDARELERİN GELİRLERİ

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve mahalli idare birliklerinin gelirlerini oluşturan kaynaklar aşağıda belirtilmiştir:

a) İl Özel İdarelerinin Gelirleri

- Kanunlarla gösterilen il özel idaresi vergi, resim, harç ve katılma payları.
- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar.
- Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- İl genel meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Faiz ve ceza gelirleri.
- Bağışlar.
- Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- Diğer gelirler.

b) Büyükşehir Belediyelerinin Gelirleri

- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay.
  - ✓ Büyükşehir belediyeleri, ilde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinin % 6'sı ve ildeki büyükşehir ilçe belediyelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payın % 40'ını almaktadır.
  - ✓ Büyükşehir ilçe belediyeleri Türkiye genelinde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinin % 4,5'ini almaktadır. Büyükşehir ilçeler için ayrılan payın % 90'lık kısmı ilçelerin nüfusuna, % 10'luk kısmı ise ilçelerin yüzölçümüne göre dağıtılır.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan oran ve esaslara göre büyükşehir belediyesince tahsil olunacak at yarışları dâhil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin % 20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, % 30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan % 50'si.
- Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçlar.
- Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.

➤ Durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde tespit edilen araç park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si.

➤ Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.

➤ Kira, faiz ve ceza gelirleri.

➤ Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.

➤ Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılabacak gelirler.

➤ Büyükşehir belediyesi iktisadî teşebbüslerinin safi hâsılatından büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek oranda alınan hisseler.

➤ Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri.

➤ Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretler.

➤ Şartlı ve şartsız bağışlar.

➤ Diğer gelirler.

c) Belediyelerin Gelirleri

➤ Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.

➤ Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay ve ödenekler.

➤ Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.

➤ Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.

➤ Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.

➤ Faiz ve ceza gelirleri.

➤ Bağışlar.

➤ Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.

➤ Diğer gelirler.

d) Mahalli İdare Birliklerinin Gelirleri

➤ Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları.

- Birlik Meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler.
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
  - Kira ve faiz gelirleri.
  - Bağışlar.
  - Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay. İl özel idaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağı, köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisince kararlaştırılır.
  - Diğer gelirler.

VIII.3.1. Mahalli İdarelerin Gelirlerine İlişkin Genel Göstergeler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:60

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri		(1.000 TL)
Türü	2013	2014
Belediyeler	53.931.284	62.544.796
Belediye Bağlı İdareleri	11.527.223	16.510.393
İl Özel İdareleri	15.835.022	7.152.387
Mahalli İdare Birlikleri	2.569.811	1.600.773
Konsolide Toplam*	83.376.231	87.170.755

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2013 yılında belediyeler 62.544.796.000 TL, il özel idareleri 7.152.387.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.600.773.000 TL ve belediye bağlı idareleri 16.510.393.000 TL gelir elde etmiştir. Belediye ve bağlı idarelerin elde ettiği gelirin mahalli idarelerin toplam geliri içindeki payın % 91'i olduğu görülmektedir.

Mahalli idare gelirleri 2014 yılında bir önceki yıla göre % 4,55 artış göstermiştir. Bu artış belediyelerde % 15,97, belediye bağlı idarelerinde % 42,23'tür. İl özel idarelerinde % 54,83,

mahalli idare birliklerinde % 37,71 azalma görülmektedir. İl özel idareleri ve mahalli idare birliklerindeki gelir kaybı 30 il özel idaresinin ve 627 mahalli idare birliğinin tüzel kişiliğinin sona erdirilmesinden kaynaklanmaktadır.

VIII.3.2. Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

Öz gelir; mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı paylar ile yurtdışı ve yurtiçi kurum, kuruluş ve kişilerden alınan her türlü yardım ve bağışlar dışında kalan diğer tüm gelirler olarak değerlendirilmiştir.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin öz gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:61

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri* (1.000 TL)

	2013			2014		
	Öz Gelir	Toplam Gelir	%	Öz Gelir	Toplam Gelir	%
Belediyeler	25.543.631	53.931.284	47,36	27.322.293	62.544.796	43,68
Belediye Bağlı İdareleri	10.089.563	11.527.223	87,53	14.633.601	16.510.393	88,63
İl Özel İdareleri	1.234.330	15.835.022	7,79	598.843	7.152.387	8,37
Mahalli İdare Birlikleri	703.004	2.569.811	27,36	455.708	1.600.773	28,47
Mahalli İdareler Toplam*	37.471.544	83.376.231	44,94	43.010.445	87.170.755	49,34

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2014 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2014 yılında belediyeler 27.322.293.000 TL, il özel idareleri 598.843.000 TL, mahalli idare birlikleri 455.708.000 TL ve belediye bağlı kuruluşları 14.633.601.000 TL öz gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde öz gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı % 49,34'tür. Bu pay belediyelerde % 43,68, belediye bağlı idarelerinde % 88,63, mahalli idare birliklerinde % 28,47 ve il özel idarelerinde % 8,37'dir.

VIII.3.2.1. Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

2013 ve 2014 yılları itibarıyla türlerine göre belediyelerin öz gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:62**Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri (1.000 TL)**

	2013			2014		
	Öz Gelir	Toplam Gelir	%	Öz Gelir	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	6.629.655	20.719.833	32,00	9.764.184	29.823.555	32,74
İl Belediyeleri	3.156.517	6.412.220	49,23	1.895.931	4.362.365	43,46
İlçe ve Belde Belediyeleri	15.757.459	26.799.231	58,80	15.662.178	28.403.020	55,14
Toplam*	25.543.631	53.931.284	47,36	27.322.293	62.544.796	43,68

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2014 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2014 yılında büyükşehir belediyeleri 9.764.184.000 TL, il belediyeleri 1.895.931.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 15.662.178.000 TL öz gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla belediyelerin öz gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı % 43,68'dir. Bu pay büyükşehir belediyelerinde % 32,74, il belediyelerinde % 43,46, ilçe ve belde belediyelerinde % 55,14'tür.

VIII.3.3. Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri

2013 ve 2014 yılları itibarıyla gelir kalemlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:63**Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri (1.000 TL)**

Türü	2013	2014
Vergi Gelirleri	8.213.046	9.291.679
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	17.916.582	18.025.346
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	13.938.850	6.979.619
Faizler Paylar ve Cezalar	37.690.792	42.934.550
Sermaye Gelirleri	5.606.974	6.661.496
Alacaklardan Tahsilâtlar	9.987	3.278.065
Toplam*	83.376.231	87.170.755

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin gelirleri 87.170.755.000 TL'dir. Vergi gelirleri 9.291.679.000 TL, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 18.025.346.000 TL, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler 6.979.619.000 TL, faizler, paylar ve cezalar 42.934.550.000 TL, sermaye gelirleri 6.661.496.000 TL ve alacaklardan tahsilâtlar 3.278.065.000 TL'dir.

VIII.3.3.1. Vergi Gelirleri

Vergi gelirleri, ilgili mahalli idarece alınan emlak (bina, arsa, arazi) vergisi, çevre temizlik vergisi, haberleşme vergisi, elektrik ve havagazı tüketim vergisi, eğlence vergisi, yangın sigorta vergisi, ilan ve reklam vergisi ile bina inşaat harcı, işyeri açma izni harcı, yapı kullanma izni harcı, ölçü ve tartı aletlerinin muayene harcı, hayvan kesimi muayene ve denetleme harcı, işgal harcı, kaynak suları harcı, tatil günlerinde çalışma ruhsat harcı, tellallık harcı, toptancı hali resmi ve diğer harçlardan oluşmaktadır.

Belediyelerin topladığı vergiler Belediye Gelirleri Kanununda ve Emlak Vergisi Kanununda düzenlenmiştir. Yerel vergiler nispi ve maktu olmak üzere iki şekilde belirlenmektedir. Nispi vergiler, enflasyon dönemlerinde reel olarak kendilerini korumaktadır. Maktu vergiler ise enflasyon karşısında aşınmaktadır. Türkiye'de Bina Vergisi, Arazi Vergisi, Eğlence Vergisi gibi vergiler nispi olarak hesaplanırken, İlan ve Reklam Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi ve harçların tamamına yakını (Tellallık Harcı hariç) maktu olarak hesaplanmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmez.

İl özel idarelerine ait vergi gelirleri yok denecek kadar azdır. Çünkü özel idarelere belediyelerde olduğu gibi vergi ve harç toplama konusunda henüz yetki verilmemiştir.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin vergi gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:64**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	8.196.251	53.931.284	15,20	9.283.644	62.544.796	14,84
Belediye Bağlı İdareleri	0	11.527.223	0,00	0	16.510.393	0,00
İl Özel İdareleri	16.795	15.835.022	0,11	8.035	7.152.387	0,11
Mahalli İdare Birlikleri	0	2.569.811	0,00	0	1.600.773	0,00
Toplam*	8.213.046	83.376.231	9,85	9.291.679	87.170.755	10,66

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında vergi gelirleri olarak belediyeler 9.283.644.000 TL, il özel idareleri 148.363.000 TL gelir elde etmiştir. Belediyelerin vergi gelirlerinin toplam mahalli idarelerin vergi gelirlerine oranı % 99,9 olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde vergi gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı % 10,66'dır. Bu pay belediyelerde % 14,84, il özel idarelerinde % 0,11'dir.

VIII.3.3.1.1. Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre vergi gelirleri ve toplam gelirler karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:65**Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	325.508	20.719.833	1,57	446.920	29.823.555	1,50
İl Belediyeleri	744.814	6.412.220	11,62	514.808	4.362.365	11,80
İlçe ve Belde Belediyeleri	7.125.929	26.799.231	26,59	8.321.916	28.403.020	29,30
Toplam*	8.196.251	53.931.284	15,20	9.283.644	62.544.796	14,84

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında vergi gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 446.920.000 TL, il belediyeleri 514.808.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 8.321.916.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla vergi gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı; büyükşehir belediyelerinde % 1,50, il belediyelerinde % 11,80, ilçe ve belde belediyelerinde % 29,30'dur.

VIII.3.3.2. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri;

- a) Şartname, basılı evrak, değerli kâğıt ve kitap gibi mal satışlarından elde edilen gelirler,
- b) Doğalgaz hizmetlerine ilişkin gelirler, su hizmetlerine ilişkin gelirler, otopark işletme gelirleri, sosyal tesis işletme gelirleri, ilan ve reklam gelirleri, muayene denetim ve kontrol ücretleri, sağlık hizmetlerine ilişkin gelirler, ulaştırma hizmetlerine ilişkin gelirler gibi sunulan hizmetlerden elde edilen gelirler,
- c) Su, ulaştırma, sağlık, eğitim, doğalgaz, tarımsal, kültürel, çevre ve esenlik ile ekonomik hizmetlere ilişkin kurumlar hâsılatı ve kârı,
- d) Lojman, sosyal tesis, spor tesisi, kültürel amaçlı tesis ve diğer taşınmaz kira gelirleri ile ecrimisil gelirleri,
- e) Taşınır kira gelirleri,
- f) Diğer çeşitli teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:66

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	7.997.458	53.931.284	14,83	6.739.057	62.544.796	10,77
Belediye Bağlı İdareleri	9.185.233	11.527.223	79,68	10.985.555	16.510.393	66,54
İl Özel İdareleri	393.336	15.835.022	2,48	148.363	7.152.387	2,07
Mahalli İdare Birlikleri	340.555	2.569.811	13,25	152.371	1.600.773	9,52
Toplam*	17.916.582	83.376.231	21,49	18.025.346	87.170.755	20,68

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri olarak belediyeler 6.739.057.000 TL, il özel idareleri 148.363.000 TL, mahalli idare birlikleri 152.371.000 TL ve belediye bağlı idareleri 10.985.555.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı % 20,68'dir. Bu pay belediyelerde % 10,77, belediye bağlı idarelerinde % 66,54, mahalli idare birliklerinde % 9,52 ve il özel idarelerinde % 2,07'dir.

VIII.3.3.2.1.Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:67

Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	2.906.943	20.719.833	14,03	2.913.070	29.823.555	9,77
İl Belediyeleri	1.593.223	6.412.220	24,85	978.124	4.362.365	22,42
İlçe ve Belde Belediyeleri	3.497.292	26.799.231	13,05	2.847.863	28.403.020	10,03
Toplam*	7.997.458	53.931.284	14,83	6.739.057	62.544.796	10,77

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 2.913.070.000 TL, il belediyeleri 978.124.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 2.847.863.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı; büyükşehir belediyelerinde % 9,77, il belediyelerinde % 22,42, ilçe ve belde belediyelerinde % 10,77'dir.

VIII.3.3.3. Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler

Alınan bağış ve yardımlar:

- Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi yurtdışı kurumlarından alınan bağış ve yardımlar,
- Merkezi yönetim bütçesine dâhil idarelerden alınan bağış ve yardımlar,
- Diğer idarelerden alınan bağış ve yardımlar,
- Kurum ve kişilerden alınan bağış ve yardımlar,
- Proje karşılığı alınan bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:68

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%
Belediyeler	817.549	53.931.284	1,52	1.109.552	62.544.796	1,77
Belediye Bağlı İdareleri	654.388	11.527.223	5,68	541.492	16.510.393	3,28
İl Özel İdareleri	10.992.317	15.835.022	69,42	4.823.527	7.152.387	67,44
Mahalli İdare Birlikleri	1.862.721	2.569.811	72,48	1.142.642	1.600.773	71,38
Toplam*	13.938.850	83.376.231	16,72	6.979.619	87.170.755	8,01

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler olarak; belediyeler 1.109.552.000 TL, il özel idareleri 4.823.527.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.142.642.000 TL ve belediye bağlı idareleri 541.492.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 1,77, belediye bağlı idarelerinde % 3,28, mahalli idare birliklerinde % 71,38 ve il özel idarelerinde % 67,44'tür.

VIII.3.3.3.1. Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:69

Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam	%
Büyükşehir Belediyeleri	137.647	20.719.833	0,66	147.761	29.823.555	0,50
İl Belediyeleri	72.400	6.412.220	1,13	80.211	4.362.365	1,84
İlçe ve Belde Belediyeleri	607.502	26.799.231	2,27	925.724	28.403.020	3,26
Toplam*	817.549	53.931.284	1,52	1.109.552	62.544.796	1,77

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 147.761.000 TL, il belediyeleri 80.211.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 925.724.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 0,50, il belediyelerinde % 1,84, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 3,26'dır.

VIII.3.3.4. Faizler, Paylar ve Cezalar

a) Faiz gelirleri; kurumca verilen borçlardan alacakların faizleri, takipteki kurum alacakları faizleri, menkul kıymet ve gecikmiş ödemeler faizleri, mevduat faizleri, vergi, resim ve harç gecikme faizleri ve diğer faiz gelirlerinden oluşmaktadır.

b) Pay gelirleri; vergi ve harç gelirlerinden alınan paylar, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, yönetim giderlerine katılma payları, kamu harcamalarına katılma payları, maden

işletmelerinden, müze girişi ücretleri gibi mahalli idarelere ait paylardan elde edilen gelirlerden oluşmaktadır.

c) Ceza gelirleri; idari para cezaları, vergi cezaları, irat kaydedilecek nakdi teminatlar, mera gelirleri, irat kaydedilecek hisse senedi ve tahviller ile teminat mektupları gibi diğer çeşit gelirlerden oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:70

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Faizler Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%	Faizler Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	31.879.490	53.931.284	59,11	38.709.149	62.544.796	61,89
Belediye Bağlı İdareleri	1.110.814	11.527.223	9,64	1.764.708	16.510.393	10,69
İl Özel İdareleri	4.348.692	15.835.022	27,46	2.155.376	7.152.387	30,14
Mahalli İdare Birlikleri	351.796	2.569.811	13,69	305.317	1.600.773	19,07
Toplam*	37.690.792	83.376.231	45,21	42.934.550	87.170.755	49,25

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirler olarak; belediyeler 38.709.149.000 TL, il özel idareleri 2.155.376.000 TL, mahalli idare birlikleri 305.317.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.764.708.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde faizler, paylar ve cezaların toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 61,89, belediye bağlı idarelerinde % 10,69, il özel idarelerinde % 30,14 ve mahalli idare birliklerinde % 19,07'dir.

VIII.3.3.4.1.Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faizler, paylar ve cezalar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:71**Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve
Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Faizler, Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%	Faizler, Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	15.729.870	20.719.833	75,92	22.003.872	29.823.555	73,78
İl Belediyeleri	3.534.739	6.412.220	55,13	2.610.923	4.362.365	59,85
İlçe ve Belde Belediyeleri	12.614.881	26.799.231	47,07	14.094.354	28.403.020	49,62
Toplam*	31.879.490	53.931.284	59,11	38.709.149	62.544.796	61,89

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında faiz, pay ve ceza gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 22.003.872.000 TL, il belediyeleri 2.610.923.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 14.094.354.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla faizler, paylar ve cezaların toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 73,78, il belediyelerinde % 59,85, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 49,62'dir. Bu gelir kaleminin toplam gelirlere oranının yüksekliği mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payları da içermesinden kaynaklanmaktadır.

VIII.3.3.5. Sermaye Gelirleri

Sermaye gelirleri,

- Bina, arazi ve arsa gibi taşınmaz satışlarından elde edilen gelirler,
- Taşınır satışlarından elde edilen gelirler,
- Menkul kıymet ve varlık satış gelirlerinden oluşmaktadır

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre sermaye gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:72

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve
Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	4.954.769	53.931.284	9,19	3.448.302	62.544.796	5,51
Belediye Bağlı İdareleri	569.223	11.527.223	4,94	3.195.938	16.510.393	19,36
İl Özel İdareleri	81.491	15.835.022	0,51	17.086	7.152.387	0,24
Mahalli İdare Birlikleri	1.491	2.569.811	0,06	170	1.600.773	0,01
Toplam*	5.606.974	83.376.231	6,72	6.661.496	87.170.755	7,64

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sermaye geliri olarak; belediyeler 3.448.302.000 TL, il özel idareleri 17.086.000 TL, mahalli idare birlikleri 170.000 TL ve belediye bağlı idareleri 3.195.938.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 5,51, belediye bağlı idarelerinde % 19,36, mahalli idare birliklerinde % 0,01 ve il özel idarelerinde % 0,24'tür.

VIII.3.3.5.1. Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:73

Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.535.329	20.719.833	7,41	1.057.348	29.823.555	3,55
İl Belediyeleri	467.044	6.412.220	7,28	178.249	4.362.365	4,09
İlçe ve Belde Belediyeleri	2.952.396	26.799.231	11,02	2.212.705	28.403.020	7,79
Toplam*	4.954.769	53.931.284	9,19	3.448.302	62.544.796	5,51

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında sermaye gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 1.057.348.000 TL, il belediyeleri 178.249.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 2.212.705.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla sermaye gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 3,55, il belediyelerinde % 4,09, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 7,79'dur.

VIII.3.3.6. Alacaklardan Tahsilâtlar

Alacaklardan tahsilâtlar, genel bütçeli idareler ile mahalli idareler ve diğer yurtiçi alacaklardan ilgili mahalli idarece yapılan tahsilâtlardan oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alacaklardan tahsilâtlar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:74

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	85.767	53.931.284	0,16	3.255.092	62.544.796	5,20
Belediye Bağlı İdareleri	7.565	11.527.223	0,07	22.700	16.510.393	0,14
İl Özel İdareleri	2.391	15.835.022	0,02	0	7.152.387	0,00
Mahalli İdare Birlikleri	13.248	2.569.811	0,52	273	1.600.773	0,02
Toplam*	9.987	83.376.231	0,01	3.278.065	87.170.755	3,76

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında alacaklardan tahsilât gelirleri olarak; belediyeler 3.255.092.000 TL, mahalli idare birlikleri 273.000 TL ve belediye bağlı idareleri 22.700.000TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerde alacaklardan tahsilâtların toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 5,20, belediye bağlı idarelerinde % 0,14, mahalli idare birliklerinde ise % 0,02'dir.

VIII.3.3.6.1.Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:75

Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)

Türü	2013			2014		
	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	84.536	20.719.833	0,41	3.254.584	29.823.555	10,91
İl Belediyeleri	0	6.412.220	0,00	50	4.362.365	0,00
İlçe ve Belde Belediyeleri	1.231	26.799.231	0,00	458	28.403.020	0,00
Toplam*	85.767	53.931.284	0,16	3.255.092	62.544.796	5,20

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında alacaklardan tahsilât gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 3.254.584.000 TL, il belediyelerinde 50.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 458.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 10,91'dir.

VIII.3.3.7. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Ödenekler

İl Özel İdareleri: 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre Genel Bütçe vergi gelirleri tahsilatının yüzde 0,5'i il özel idare payı olarak ayrılır ve bu payın; yüzde 50'lik kısmı illerin nüfusuna, yüzde 10'luk kısmı illerin yüzölçümüne, yüzde 10'luk kısmı illerin köy sayısına, yüzde 15'lik kısmı illerin kırsal alan nüfusuna, yüzde 15'lik kısmı ise illerin Kalkınma Bakanlığınca tespit edilen en son gelişmişlik endeksindeki grubuna göre dağıtılır.

Büyükşehir Belediyeleri: 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca; büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi tahsilâtı toplamının yüzde 6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 4,5'i olarak büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan ve bu belediyelere dağıtılan payın yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır. Büyükşehir sınırları içerisindeki genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından ayrılan yüzde 6'lık payın yüzde 60'ı doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine aktarılır, kalan yüzde 40'lık kısmı ise ortak bir havuzda toplanarak % 70'i nüfus esasına, % 30'u da yüzölçümü esasına göre dağıtılır. Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 4,5'i olarak ayrılan büyükşehir ilçe belediye payı % 90'ı nüfus, % 10'u yüzölçümü esasına göre dağıtılarak yüzde 30'luk büyükşehir belediye payı ve 2560 sayılı Kanununun 13 üncü maddesi gereğince dağıtılacak yüzde 10'luk büyükşehir belediyesi bağlı su ve kanalizasyon idaresi payı ayrıldıktan sonra geri kalan kısmı büyükşehir ilçe belediyelerine nüfusa göre dağıtılır.

İl, İlçe ve Belde Belediyeleri: 5779 sayılı İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre; genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 1,5'i büyükşehir dışındaki belediyelere ayrılır. Bu yüzde 1,5'lik belediye payının; yüzde 80'lik kısmı belediyelerin nüfusuna, yüzde 20'lik kısmı ise belediyelerin Kalkınma Bakanlığı tarafından tespit edilen en son "gelişmişlik endeksi" verileri esas alınarak, en az gelişmiş ilçeden en çok gelişmiş olana doğru, eşit sayıda oluşturulan beş gruptan dâhil oldukları grubun aldığı paydan nüfuslarına göre dağıtılır. Belde belediyeleri bağlı buldukları ilçenin gelişmişlik endeksindeki grubunda değerlendirilir.

Denkleştirme Ödeneği ise; kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri oranında her yıl Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konan ödenek olup, Maliye Bakanlığınca, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere bu ödenek İller Bankası hesabına aktarılır. Bu ödeneğin yüzde 65'i eşit şekilde, yüzde 35'i ise nüfus esasına göre dağıtılır.

2013 ve 2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:76**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	27.570.104	53.931.284	51,12	34.112.951	62.544.796	54,54
Belediye Bağlı İdareleri	783.272	11.527.223	6,79	1.335.300	16.510.393	8,09
İl Özel İdareleri	3.608.375	15.835.022	22,79	1.730.017	7.152.387	24,19
Mahalli İdare Birlikleri	4.086	2.569.811	0,16	2.423	1.600.773	0,15
Toplam*	31.965.837	83.376.231	38,34	37.180.691	87.170.755	42,65

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylardan; belediyeler 34.112.951.000 TL, il özel idareleri 1.730.017.000 TL, mahalli idare birlikleri 2.423.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.335.300.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı belediyelerde % 54,54, il özel idarelerinde % 24,19, mahalli idare birliklerinde % 0,15 ve belediye bağlı idarelerinde % 8,09'dur.

VIII.3.3.7.1. Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar

2013 ve 2014 yılları itibarıyla belediye türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:77**Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (1.000 TL)**

Türü	2013			2014		
	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	13.952.531	20.719.833	67,34	19.911.610	29.823.555	66,76
İl Belediyeleri	3.183.303	6.412.220	49,64	2.386.223	4.362.365	54,70
İlçe ve Belde Belediyeleri	10.434.270	26.799.231	38,93	11.815.118	28.403.020	41,60
Toplam*	27.570.104	53.931.284	51,12	34.112.951	62.544.796	54,54

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılında genel bütçe vergi gelirlerinden alınan pay olarak; büyükşehir belediyeleri 19.911.610.000 TL, il belediyeleri 2.386.223.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 11.815.118.000 TL gelir elde etmiştir.

2014 yılı itibarıyla genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı büyükşehir belediyelerinde % 66,76, il belediyelerinde % 54,70, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 41,60'tır.

VIII.4.Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri

2014 yılı, mahalli idarelerin faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:78**Mahalli İdarelerin Faaliyet Gelirleri****(1.000 TL)**

Vergi Gelirleri	11.269.517,5
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	6.830.998,6
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	1.807.195,8
Harçlar	2.615.945,9
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	15.377,3
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	7.716.931,8
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	4.133.090,1
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	10.366,5
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	28.242,4
Kurumlar Hasılatı	689.905,5
Kurumlar Karları	910.934,4
Kira Gelirleri	1.747.168,7
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	197.224,1
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	7.583.814,8
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	4.592,4
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	3.502.388,3
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	1.272.650,2
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	509.126,7
Proje Yardımları	2.295.057,2
Diğer Gelirler	43.004.186,2
Faiz Gelirleri	630.442,4
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	38.105.271,2
Para Cezaları	1.772.995,3
Diğer Çeşitli Gelirler	2.495.477,2
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	3.099.113,4
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	282.321,1
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	264.766,3
Stokların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	321,4
Maddi Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	1.231.675,7
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	18,2
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	830.106,8
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Artışlar	12.477,0
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	121.861,5
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	355.565,3
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)*	72.673.563,8

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

* Mahalli idarelerin faaliyet gelirlerine belediye bağlı idareleri dahil değildir.

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin faaliyet gelirlerinin 72.673.563,800 TL, faaliyet giderlerinin 57.739.916.000 TL, net faaliyet sonucunun 14.933.647.800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.4.1.Belediyelerin Faaliyet Gelirleri

2014 yılı, belediyelerin faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:79

Belediyelerin Faaliyet Gelirleri		(1.000 TL)
Vergi Gelirleri		11.258.982,8
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler		6.830.020,2
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri		1.807.074,3
Harçlar		2.606.512,6
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler		15.375,7
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		6.939.908,2
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri		3.503.215,9
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri		6.442,6
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri		28.088,0
Kurumlar Hasılatı		635.445,0
Kurumlar Karları		908.381,5
Kira Gelirleri		1.671.538,7
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		186.796,6
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler		980.716,7
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar		3.085,4
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		126.219,2
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		169.754,5
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar		368.928,5
Proje Yardımları		312.729,1
Diğer Gelirler		40.082.680,3
Faiz Gelirleri		250.477,3
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar		35.828.464,1
Para Cezaları		1.720.937,4
Diğer Çeşitli Gelirler		2.282.801,6
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri		3.095.697,4
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları		282.240,1
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar		264.504,4
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar		297,5

Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	1.231.588,4
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	6,6
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	830.106,8
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Artışlar	12.477,0
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	119.022,6
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	355.453,9
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	62.357.985,4

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin faaliyet gelirlerinin 62.357.985.400 TL, faaliyet giderlerinin 48.768.254.600 TL, net faaliyet sonucunun 13.589.730.800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.4.2.İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri

2014 yılı, il özel idarelerinin Faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:80

İl Özel İdarelerinin Faaliyet Gelirleri		(1.000 TL)
Vergi Gelirleri		10.534,8
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler		978,4
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri		121,6
Harçlar		9.433,3
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler		1,6
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		120.821,8
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri		57.727,9
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri		183,5
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri		18,3
Kurumlar Hasılatı		4.644,4
Kurumlar Karları		130,7
Kira Gelirleri		49.399,0
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		8.717,9
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler		4.923.869,7
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar		1.375,9
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar		3.218.897,9

Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	218.717,4
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	57.326,2
Proje Yardımları	1.427.552,4
Diğer Gelirler	2.149.048,7
Faiz Gelirleri	285.099,0
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	1.790.482,0
Para Cezaları	20.560,2
Diğer Çeşitli Gelirler	52.907,5
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	407,3
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	0,3
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	257,4
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	23,8
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	87,3
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	11,6
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	26,0
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	0,9
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	7.204.682,3

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin faaliyet gelirlerinin 7.204.682.300 TL, faaliyet giderlerinin 5.446.139.000 TL, net faaliyet sonucunun 1.758.543.300 TL olduğu görülmektedir.

VIII.4.3.Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin faaliyet gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:81

Mahalli İdare Birliklerinin Faaliyet Gelirleri (1.000 TL)

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	514.080,3
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	449.323,4
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	3.740,5
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	136,1
Kurumlar Hasılatı	49.816,0
Kurumlar Karları	2.422,3

Kira Gelirleri	6.932,3
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.709,6
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.250.081,1
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	1,1
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	60.587,5
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	270.756,1
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	82.872,0
Proje Yardımları	835.864,3
Diğer Gelirler	403.683,7
Faiz Gelirleri	51.234,0
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	219.883,6
Para Cezaları	31.497,8
Diğer Çeşitli Gelirler	101.068,3
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	2.943,1
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	15,2
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	4,5
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	0,1
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	2.812,9
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	110,5
Faaliyet Gelirleri Toplamı (Tahakkuk Esaslı)	2.170.788,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin faaliyet gelirlerinin 2.170.788.200 TL, faaliyet giderlerinin 2.209.864.600 TL, net faaliyet sonucunun -39.076.400 TL olduğu görülmektedir.

VIII.5. Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları

2013-2014 yılları itibarıyla mahalli idarelerin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:82**Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları (1.000 TL)**

Yıl	Banka Kredileri	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	Dış Mali Borçlar	Bütçe Emanetleri	Vergi ve Sosyal Güvenlik	Diğer Yükümlülükler	Toplam Yükümlülük
2013	11.443.211,0	7.634.365,3	6.815.147,8	8.956.339,3	3.417.919,2	16.977.271,3	55.244.254,0
2014	12.874.512,7	7.954.189,5	6.284.759,0	10.093.711,0	3.260.151,8	15.512.073,7	55.979.397,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

Tüm mahalli idarelere ait yükümlülükler incelendiğinde, son bir yıl içinde borç stoğu 55.244.254.000 TL'den 55.979.397.700 TL'ye çıkarak % 1,3 artmıştır.

VIII.5.1. Belediyelerin Borç Dağılımları

2013-2014 yılları itibarıyla belediyelerin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:83**Belediyelerin Borç Dağılımları (1.000 TL)**

Yıl	Banka Kredileri	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	Dış Mali Borçlar	Bütçe Emanetleri	Vergi ve Sosyal Güvenlik	Diğer Yükümlülükler	Toplam Yükümlülük
2013	10.850.211,2	7.331.151,3	6.812.988,6	8.660.431,2	3.136.586,8	14.003.001,7	50.794.370,9
2014	12.552.000,9	7.952.812,9	6.284.759,0	9.837.124,1	3.090.345,0	14.361.150,8	54.078.192,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

Mahalli idarelerin borç yükümlülüğü içinde belediyelerin payı % 96,6'dır.

VIII.5.2. İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları

2013-2014 yılları itibarıyla il özel idarelerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:84

İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları (1.000 TL)

Yıl	Banka Kredileri	Bütçe Emanetleri	Vergi ve Sosyal Güvenlik	Diğer Yükümlülükler	Toplam Yükümlülük
2013	572.183,8	56.434,6	183.618,4	1.407.377,2	2.219.613,9
2014	292.907,2	46.936,8	78.856,3	616.497,0	1.035.197,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

Mahalli idarelerin borç yükümlülüğü içinde il özel idarelerinin payı % 1,85'tir.

VIII.5.3 Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları

2013-2014 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:85

Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları (1.000 TL)

Yıl	Banka Kredileri	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	Dış Mali Borçlar	Bütçe Emanetleri	Vergi ve Sosyal Güvenlik	Diğer Yükümlülükler	Toplam Yükümlülük
2013	20.816,0	323.236,3	2.159,2	239.473,6	93.272,1	1.246.602,0	1.925.559,2
2014	29.604,6	346,9	0,0	209.650,2	83.432,1	106.099,0	429.132,8

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

Mahalli idarelerin borç yükümlülüğü içinde mahalli idare birliklerinin payı % 0,8'dir.

VIII.6.Mahalli İdarelerin Mizanı

2014 yılı, mahalli idarelerin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:86

Mahalli İdarelerin Mizanı

(1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	771.482.383,4	723.510.431,7	48.215.077,4	243.125,7
10	Hazır değerler	625.782.062,8	613.217.929,7	12.806.621,0	242.487,9
11	Menkul kıymet ve varlıklar	381.325,9	180.104,5	201.221,4	0,0
12	Faaliyet alacakları	50.859.479,8	34.637.183,6	16.222.934,0	637,8
13	Kurum alacakları	1.145.877,4	357.624,0	788.253,3	0,0
14	Diğer alacaklar	1.278.643,0	433.547,1	845.095,9	0,0
15	Stoklar	6.859.368,2	4.980.220,7	1.879.147,5	0,0
16	Ön ödemeler	3.192.821,6	2.401.285,9	791.535,7	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	57.325,2	53.185,9	4.139,3	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	81.925.479,4	67.249.350,3	14.676.129,1	0,0
2	Duran varlıklar	283.642.344,0	65.989.724,6	238.265.797,5	20.613.178,1
21	Menkul kıymet ve varlıklar	4.712,1	1.091,2	3.620,8	0,0
22	Faaliyet alacakları	2.434.553,3	951.363,9	1.483.189,4	0,0
23	Kurum alacakları	5.334.390,7	3.381.950,0	1.952.440,7	0,0
24	Mali duran varlıklar	12.069.613,7	313.914,4	11.755.699,3	0,0
25	Maddi duran varlıklar	262.568.461,5	60.760.923,1	222.004.699,0	20.197.160,7
26	Maddi olmayan duran varlıklar	566.428,7	417.297,4	461.020,1	311.888,7
28	Gelecek yıllara ait gelirler	7.401,8	3.857,6	3.544,2	0,0
29	Diğer duran varlıklar	656.782,2	159.326,9	601.584,1	104.128,8
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	64.028.172,8	91.662.507,9	0,0	27.634.329,1
30	Kısa vadeli iç mali borçlar	5.185.283,5	8.724.431,2	0,0	3.539.147,7
31	Kısa vadeli dış borçlar	1.093.436,8	1.881.758,7	0,0	788.321,9
32	Faaliyet borçları	40.947.547,6	51.079.591,7	0,0	10.132.044,1
33	Emanet yabancı kaynaklar	7.062.143,9	11.038.152,5	0,0	3.976.002,6
34	Alınan avanslar	34.131,9	91.801,2	0,0	57.669,3
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	8.075.089,7	16.383.113,5	0,0	8.308.023,8
37	Borç ve gider karşılıkları	168.861,6	441.028,2	0,0	272.166,6
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	712.167,5	1.013.056,6	0,0	300.889,1
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	749.510,3	1.009.574,3	0,0	260.064,0
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	9.441.201,5	37.786.282,0	0,0	28.345.080,6
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	5.678.543,6	23.014.050,4	0,0	17.335.506,8
41	Uzun vadeli dış mali borçlar	2.412.070,6	7.908.507,7	0,0	5.496.437,1
43	Diğer borçlar	393.191,7	2.043.843,4	0,0	1.650.651,7

Hesap Kodu	Hesap adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
44	Alınan avanslar	86.471,0	112.018,8	0,0	25.547,8
47	Borç ve gider karşılıkları	147.853,7	1.126.828,1	0,0	978.974,4
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	692.746,9	3.507.581,3	0,0	2.814.834,4
49	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	30.323,8	73.452,2	0,0	43.128,5
5	Öz kaynaklar	86.951.610,6	296.596.771,9	109.809,7	209.754.971,0
50	Net değer	56.499.675,0	191.237.083,2	0,0	134.737.408,2
51	Değer hareketleri	9.091.832,5	8.982.022,8	109.809,7	0,0
52	Yeniden değerlendirme farkları	265.977,6	3.188.708,4	0,0	2.922.730,8
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	5.271.925,6	62.433.109,8	0,0	57.161.184,2
59	Dönem faaliyet sonuçları	15.822.199,9	30.755.847,7	0,0	14.933.647,8
6	Faaliyet hesapları	211.596.191,8	211.596.191,8	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	78.791.164,4	78.791.164,4	0,0	0,0
63	Gider hesapları	58.891.884,6	58.891.884,6	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	73.913.142,7	73.913.142,7	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	436.234.418,2	436.234.418,2	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	145.152.790,6	145.152.790,6	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	460.198,6	460.198,6	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	145.667.472,0	145.667.472,0	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	144.953.957,1	144.953.957,1	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	418.059.427,0	418.059.427,0	27.988.197,4	27.988.197,4
90	Ödenek hesapları	333.771.354,8	333.771.354,8	66.444,0	66.444,0
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	14.490.906,1	14.490.906,1	7.844.949,7	7.844.949,7
92	Taahhüt hesapları	66.126.464,1	66.126.464,1	17.797.582,7	17.797.582,7
99	Diğer nazım hesaplar	3.670.702,0	3.670.702,0	2.279.220,9	2.279.220,9
	Toplam	2.281.435.749,1	2.281.435.749,1	314.578.881,9	314.578.881,9

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin borç ve alacak tutarının 2.281.435.749,100 TL, borç ve alacak kalanının 314.578.881,900 TL olduğu görülmektedir.

VIII.6.1.Belediyelerin Mizanı

2014 yılı, belediyelerin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:87

Belediyelerin Mizanı (1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	692.014.741,6	652.565.664,0	39.628.884,0	179.806,4
10	Hazır değerler	556.121.792,6	550.452.841,5	5.848.757,5	179.806,4
11	Menkul kıymet ve varlıklar	100.930,0	64.838,4	36.091,6	0,0
12	Faaliyet alacakları	43.532.829,2	28.082.869,1	15.449.960,1	0,0
13	Kurum alacakları	1.140.162,3	355.967,2	784.195,1	0,0
14	Diğer alacaklar	1.219.259,2	409.250,5	810.008,8	0,0
15	Stoklar	6.116.400,2	4.435.339,6	1.681.060,6	0,0
16	Ön ödemeler	2.201.392,8	1.701.591,3	499.801,5	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	45.582,0	44.103,3	1.478,7	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	81.536.393,3	67.018.863,3	14.517.530,1	0,0
2	Duran varlıklar	270.450.287,9	61.215.466,3	228.995.900,8	19.761.079,2
21	Menkul kıymet ve varlıklar	4.712,1	1.091,2	3.620,8	0,0
22	Faaliyet alacakları	2.283.823,1	926.500,0	1.357.323,2	0,0
23	Kurum alacakları	5.326.219,4	3.381.950,0	1.944.269,4	0,0
24	Mali duran varlıklar	11.916.367,9	307.709,7	11.608.658,1	0,0
25	Maddi duran varlıklar	249.756.053,9	56.052.220,4	213.073.793,5	19.369.960,0
26	Maddi olmayan duran varlıklar	530.343,9	390.629,6	431.671,7	291.957,4
28	Gelecek yıllara ait gelirler	6.239,7	3.610,0	2.629,6	0,0
29	Diğer duran varlıklar	626.528,0	151.755,3	573.934,5	99.161,7
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	60.992.350,1	87.040.111,0	0,0	26.047.760,9
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	5.082.399,5	8.565.933,3	0,0	3.483.533,8
31	Kısa vadeli dış borçlar	1.093.436,8	1.881.758,7	0,0	788.321,9
32	Faaliyet borçları	40.582.829,5	50.450.799,0	0,0	9.867.969,5
33	Emanet yabancı kaynaklar	5.518.001,9	8.535.040,2	0,0	3.017.038,3
34	Alınan avanslar	34.005,9	91.620,6	0,0	57.614,7
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	7.078.775,5	15.108.992,1	0,0	8.030.216,6
37	Borç ve gider karşılıkları	165.768,6	433.424,3	0,0	267.655,8
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	704.786,6	1.004.074,2	0,0	299.287,6
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	732.345,8	968.468,5	0,0	236.122,7

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	9.350.731,9	37.381.163,7	0,0	28.030.431,8
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	5.593.227,2	22.660.189,6	0,0	17.066.962,4
41	Uzun vadeli dış mali borçlar	2.412.070,6	7.908.507,7	0,0	5.496.437,1
43	Diğer borçlar	391.904,3	2.021.495,2	0,0	1.629.590,9
44	Alınan avanslar	86.471,0	112.018,1	0,0	25.547,1
47	Borç ve gider karşılıkları	147.278,7	1.106.005,7	0,0	958.726,9
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	690.736,2	3.503.335,1	0,0	2.812.598,9
49	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	29.043,8	69.612,2	0,0	40.568,5
5	Öz kaynaklar	57.722.634,4	252.328.341,0	0,0	194.605.706,6
50	Net değer	42.890.909,0	181.590.380,9	0,0	138.699.471,9
52	Yeniden değerlendirme farkları	255.456,1	3.066.194,8	0,0	2.810.738,7
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	4.142.167,0	43.647.932,2	0,0	39.505.765,2
59	Dönem faaliyet sonuçları	10.434.102,4	24.023.833,2	0,0	13.589.730,8
6	Faaliyet hesapları	178.543.302,2	178.543.302,2	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	67.121.550,8	67.121.550,8	0,0	0,0
63	Gider hesapları	49.063.766,0	49.063.766,0	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	62.357.985,4	62.357.985,4	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	381.650.805,9	381.650.805,9	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	126.582.893,8	126.582.893,8	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	426.442,8	426.442,8	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	127.854.185,9	127.854.185,9	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	126.787.283,4	126.787.283,4	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	350.976.375,5	350.976.375,5	26.094.337,2	26.094.337,2
90	Ödenek hesapları	272.469.483,1	272.469.483,1	65.121,2	65.121,2
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	13.099.542,4	13.099.542,4	7.229.402,4	7.229.402,4
92	Taahhüt hesapları	61.751.254,8	61.751.254,8	16.535.082,0	16.535.082,0
99	Diğer nazım hesaplar	3.656.095,2	3.656.095,2	2.264.731,6	2.264.731,6
Toplam		2.001.701.229,6	2.001.701.229,6	294.719.122,0	294.719.122,0

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin borç ve alacak tutarının 2.001.701.229,600 TL, borç ve alacak kalanının 294.719.122,000 TL olduğu görülmektedir.

VIII.6.2.İl Özel İdarelerinin Mizanı

2014 yılı, il özel idarelerinin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:88

İl Özel İdarelerinin Mizanı

(1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	53.744.948,8	48.952.087,3	4.833.542,8	40.681,3
10	Hazır değerler	47.673.020,6	43.485.164,3	4.228.537,6	40.681,3
11	Menkul kıymet ve varlıklar	21.040,4	3.352,9	17.687,5	0,0
12	Faaliyet alacakları	4.815.873,0	4.547.155,0	268.718,0	0,0
13	Kurum alacakları	5.325,9	1.295,9	4.029,9	0,0
14	Diğer alacaklar	41.097,2	15.047,5	26.049,7	0,0
15	Stoklar	703.274,5	520.697,7	182.576,8	0,0
16	Ön ödemeler	402.169,0	365.597,4	36.571,6	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	83.148,2	13.776,6	69.371,6	0,0
2	Duran varlıklar	11.482.500,7	3.719.039,8	8.278.803,2	515.342,3
22	Faaliyet alacakları	10.714,0	1.108,2	9.605,7	0,0
23	Kurum alacakları	8.232,9	0,0	8.232,9	0,0
24	Mali duran varlıklar	141.586,5	6.104,7	135.481,7	0,0
25	Maddi duran varlıklar	11.278.230,8	3.699.010,4	8.087.327,6	508.107,2
26	Maddi olmayan duran varlıklar	15.041,4	6.942,8	11.079,8	2.981,2
28	Gelecek yıllara ait gelirler	145,1	142,4	2,8	0,0
29	Diğer duran varlıklar	28.550,1	5.731,3	27.072,7	4.253,9
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	2.411.631,4	3.181.498,9	0,0	769.867,5
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	95.900,6	141.826,2	0,0	45.925,6
32	Faaliyet borçları	113.961,8	162.221,9	0,0	48.260,1
33	Emanet yabancı kaynaklar	1.406.512,2	1.920.621,9	0,0	514.109,7
34	Alınan avanslar	22,0	67,4	0,0	45,4
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	786.726,6	942.588,5	0,0	155.861,9
37	Borç ve gider karşılıkları	1.953,5	5.801,0	0,0	3.847,5
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	3.864,4	5.212,6	0,0	1.348,2
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	2.690,3	3.159,5	0,0	469,2
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	80.398,9	345.728,6	0,0	265.329,6
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	77.244,2	325.623,9	0,0	248.379,7

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
43	Diğer borçlar	1.217,0	13.764,2	0,0	12.547,2
47	Borç ve gider karşılıkları	0,0	2.289,9	0,0	2.289,9
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	1.937,8	4.050,5	0,0	2.112,7
5	Öz kaynaklar	27.831.557,7	39.352.682,9	5.782.987,9	17.304.113,2
50	Net değer	13.039.448,6	7.366.270,3	5.673.178,3	0,0
51	Değer hareketleri	9.091.832,5	8.982.022,8	109.809,7	0,0
52	Yeniden değerlendirme farkları	10.334,7	121.945,4	0,0	111.610,7
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	849.054,2	16.283.013,3	0,0	15.433.959,2
59	Dönem faaliyet sonuçları	4.840.887,8	6.599.431,1	0,0	1.758.543,3
6	Faaliyet hesapları	20.022.154,9	20.022.154,9	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	7.357.709,2	7.357.709,2	0,0	0,0
63	Gider hesapları	5.459.763,3	5.459.763,3	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	7.204.682,3	7.204.682,3	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	42.114.081,1	42.114.081,1	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	14.356.320,9	14.356.320,9	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	22.371,2	22.371,2	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	13.713.190,2	13.713.190,2	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	14.022.198,8	14.022.198,8	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	55.265.703,6	55.265.703,6	1.171.747,9	1.171.747,9
90	Ödenek hesapları	52.053.679,3	52.053.679,3	767,1	767,1
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	717.568,6	717.568,6	449.970,6	449.970,6
92	Taahhüt hesapları	2.481.420,4	2.481.420,4	707.974,9	707.974,9
99	Diğer nazım hesaplar	13.035,2	13.035,2	13.035,2	13.035,2
	Toplam	212.952.977,1	212.952.977,1	20.067.081,8	20.067.081,8

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin borç ve alacak tutarının 212.952.977,100 TL, borç ve alacak kalanının 20.067.081,800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.6.3.Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin mizanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:89

Mahalli İdare Birliklerinin Mizanı

(1.000 TL)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
1	Dönen varlıklar	10.321.879,4	8.906.025,7	1.436.556,5	20.702,7
10	Hazır değerler	8.824.703,5	8.012.376,5	833.029,7	20.702,7
11	Menkul kıymet ve varlıklar	3.795,2	2.664,6	1.130,5	0,0
12	Faaliyet alacakları	1.097.908,8	610.418,2	487.490,6	0,0
13	Kurum alacakları	389,2	361,0	28,3	0,0
14	Diğer alacaklar	15.638,6	8.314,3	7.324,3	0,0
15	Stoklar	36.095,4	21.614,6	14.480,7	0,0
16	Ön ödemeler	37.339,6	33.497,6	3.841,9	0,0
18	Gelecek aylara ait giderler	71,4	68,5	2,9	0,0
19	Diğer dönen varlıklar	305.937,9	216.710,4	89.227,5	0,0
2	Duran varlıklar	1.512.706,6	999.742,3	813.675,2	300.710,9
22	Faaliyet alacakları	34.439,8	13.764,5	20.675,3	0,0
23	Kurum alacakları	126,1	0,0	126,1	0,0
24	Mali duran varlıklar	11.659,4	100,0	11.559,4	0,0
25	Maddi duran varlıklar	1.457.300,2	977.636,3	775.395,8	295.731,9
26	Maddi olmayan duran varlıklar	7.248,2	6.496,0	5.124,4	4.372,3
28	Gelecek yıllara ait gelirler	335,2	11,5	323,7	0,0
29	Diğer duran varlıklar	1.597,7	1.733,9	470,5	606,7
3	Kısa vadeli yabancı kaynaklar	530.837,2	923.752,3	0,0	392.909,1
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	6.983,4	16.671,7	0,0	9.688,2
32	Faaliyet borçları	236.805,8	448.461,6	0,0	211.655,8
33	Emanet yabancı kaynaklar	114.631,4	171.136,5	0,0	56.499,2
34	Alınan avanslar	104,0	113,2	0,0	9,2
36	Ödenecek diğer yükümlülükler	158.377,6	272.785,6	0,0	114.407,9
37	Borç ve gider karşılıkları	732,2	1.004,2	0,0	272,0
38	Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	18,8	246,2	0,0	227,4
39	Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	13.184,1	13.333,4	0,0	149,3
4	Uzun vadeli yabancı kaynaklar	8.348,1	44.571,8	0,0	36.223,7
40	Uzun vadeli iç mali borçlar	8.072,2	28.424,6	0,0	20.352,3
43	Diğer borçlar	70,4	8.569,9	0,0	8.499,4
44	Alınan avanslar	0,0	0,7	0,0	0,7
47	Borç ve gider karşılıkları	164,9	7.417,8	0,0	7.252,9

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	Borç Kalanı	Alacak Kalanı
48	Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	40,5	158,8	0,0	118,4
5	Öz kaynaklar	3.713.532,7	5.213.218,0	1.592.290,6	3.091.975,8
50	Net değer	2.336.870,9	783.656,7	1.553.214,2	0,0
52	Yeniden değerlendirme farkları	186,8	568,3	0,0	381,5
57	Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	0,0	3.091.594,3	0,0	3.091.594,3
59	Dönem faaliyet sonuçları	1.376.475,1	1.337.398,7	39.076,4	0,0
6	Faaliyet hesapları	6.631.274,9	6.631.274,9	0,0	0,0
60	Gelir hesapları	2.194.752,8	2.194.752,8	0,0	0,0
63	Gider hesapları	2.226.657,5	2.226.657,5	0,0	0,0
69	Faaliyet sonuçları	2.209.864,6	2.209.864,6	0,0	0,0
8	Bütçe hesapları	12.469.531,2	12.469.531,2	0,0	0,0
80	Bütçe gelir hesapları	4.213.575,9	4.213.575,9	0,0	0,0
81	Bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları	11.384,6	11.384,6	0,0	0,0
83	Bütçe gider hesapları	4.100.095,9	4.100.095,9	0,0	0,0
89	Bütçe uygulama sonuçları	4.144.474,9	4.144.474,9	0,0	0,0
9	Nazım hesaplar	9.766.251,9	9.766.251,9	82.018,5	82.018,5
90	Ödenek hesapları	9.248.192,3	9.248.192,3	555,6	555,6
91	Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymet hesapları	106.934,9	106.934,9	56.583,0	56.583,0
92	Taahhüt hesapları	409.553,1	409.553,1	23.425,8	23.425,8
99	Diğer nazım hesaplar	1.571,5	1.571,5	1.454,1	1.454,1
	Toplam	44.954.362,0	44.954.362,0	3.924.540,8	3.924.540,8

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin borç ve alacak tutarının 44.954.362,000 TL, borç ve alacak kalanının 3.924.540,800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.Mahalli İdarelerin Bilançosu

2014 yılı, mahalli idarelerin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:90**Mahalli İdarelerin Bilançosu****(1.000 TL)**

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	47.971.951,7	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	27.634.329,1
10 Hazır değerler	12.564.133,1	30 kısa vadeli iç mali borçlar	3.539.147,7
11 Menkul kıymet ve varlıklar	201.221,4	31 Kısa vadeli dış mali borçlar	788.321,9
12 Faaliyet alacakları	16.222.296,2	32 Faaliyet borçları	10.132.044,1
13 Kurum alacakları	788.253,3	33 Emanet yabancı kaynaklar	3.976.002,6
14 Diğer alacaklar	845.095,9	34 Alınan avanslar	57.669,3
15 Stoklar	1.879.147,5	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	8.308.023,8
16 Ön ödemeler	791.535,7	37 Borç ve gider karşılıkları	272.166,6
18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	4.139,3	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	300.889,1
19 Diğer dönen varlıklar	14.676.129,1	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	260.064,0
2 Duran Varlıklar	217.652.619,4	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	28.345.080,6
21 Menkul kıymet ve varlıklar	3.620,8	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	17.335.506,8
22 Faaliyet alacakları	1.483.189,4	41 Uzun vadeli dış mali borçlar	5.496.437,1
23 Kurum alacakları	1.952.440,7	43 Diğer borçlar	1.650.651,7
24 Mali duran varlıklar	11.755.699,3	44 Alınan avanslar	25.547,8
25 Maddi duran varlıklar	201.807.538,3	47 Borç ve gider karşılıkları	978.974,4
26 Maddi olmayan duran varlıklar	149.131,4	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	2.814.834,4
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	3.544,2	49 Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	43.128,5
29 Diğer duran varlıklar	497.455,3	5 Öz kaynaklar	209.645.161,3
		50 Net değer	134.737.408,2
		51 değer hareketleri	-109.809,7
		52 yeniden değerlendirme farkları	2.922.730,8
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	57.161.184,2
		59 Dönem faaliyet sonuçları	14.933.647,8
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	66.444,0	90 Ödenek hesapları	66.444,0
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	7.844.949,7	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	7.844.949,7
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	17.797.582,7	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	17.797.582,7
99 Diğer nazım hesaplar	2.279.220,9	99 Diğer nazım hesaplar	2.279.220,9

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin aktif toplamı ve pasif toplamının 265.624.571,100 TL, genel toplamın 293.612.768.400 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.1.Belediyelerin Bilançosu

2014 yılı, belediyelerin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:91

Belediyelerin Bilançosu

(1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	39.449.077,6	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	26.047.760,9
10 Hazır değerler	5.668.951,1	30 kısa vadeli iç mali borçlar	3.483.533,8
11 Menkul kıymet ve varlıklar	36.091,6	31 Kısa vadeli dış mali borçlar	788.321,9
12 Faaliyet alacakları	15.449.960,1	32 Faaliyet borçları	9.867.969,5
13 Kurum alacakları	784.195,1	33 Emanet yabancı kaynaklar	3.017.038,3
14 Diğer alacaklar	810.008,8	34 Alınan avanslar	57.614,7
15 Stoklar	1.681.060,6	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	8.030.216,6
16 Ön ödemeler	499.801,5	37 Borç ve gider karşılıkları	267.655,8
18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	1.478,7	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	299.287,6
19 Diğer dönen varlıklar	14.517.530,1	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	236.122,7
2 Duran Varlıklar	209.234.821,6	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	28.030.431,8
21 Menkul kıymet ve varlıklar	3.620,8	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	17.066.962,4
22 Faaliyet alacakları	1.357.323,2	41 Uzun vadeli dış mali borçlar	5.496.437,1
23 Kurum alacakları	1.944.269,4	43 Diğer borçlar	1.629.590,9
24 Mali duran varlıklar	11.608.658,1	44 Alınan avanslar	25.547,1
25 Maddi duran varlıklar	193.703.833,5	47 Borç ve gider karşılıkları	958.726,9
26 Maddi olmayan duran varlıklar	139.714,3	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	2.812.598,9
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	2.629,6	49 Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	40.568,5
29 Diğer duran varlıklar	474.772,7	5 Öz Kaynaklar	194.605.706,6
		50 Net değer	138.699.471,9
		52 yeniden değerlendirme farkları	2.810.738,7
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	39.505.765,2
		59 Dönem faaliyet sonuçları	13.589.730,8
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	65.121,2	90 Ödenek hesapları	65.121,2
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	7.229.402,4	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	7.229.402,4
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	16.535.082,0	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	16.535.082,0
99 Diğer nazım hesaplar	2.264.731,6	99 Diğer nazım hesaplar	2.264.731,6

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin aktif toplamı ve pasif toplamının 248.683.899.300 TL, genel toplamın 274.778.236.500 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.2.İl Özel İdarelerinin Bilançosu

2014 yılı, il özel idarelerinin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:92

İl Özel İdarelerinin Bilançosu

(1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	4.792.861,5	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	769.867,5
10 Hazır değerler	4.187.856,3	30 Kısa vadeli iç mali borçlar	45.925,6
11 Menkul kıymet ve varlıklar	17.687,5	32 Faaliyet borçları	48.260,1
12 Faaliyet alacakları	268.718,0	33 Emanet yabancı kaynaklar	514.109,7
13 Kurum alacakları	4.029,9	34 Alınan avanslar	45,4
14 Diğer alacaklar	26.049,7	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	155.861,9
15 Stoklar	182.576,8	37 Borç ve gider karşılıkları	3.847,5
16 Ön ödemeler	36.571,6	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	1.348,2
19 Diğer dönen varlıklar	69.371,6	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	469,2
2 Duran Varlıklar	7.763.460,9	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	265.329,6
22 Faaliyet alacakları	9.605,7	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	248.379,7
23 Kurum alacakları	8.232,9	43 Diğer borçlar	12.547,2
24 Mali duran varlıklar	135.481,7	47 Borç ve diğer karşılıkları	2.289,9
25 Maddi duran varlıklar	7.579.220,4	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	2.112,7
26 Maddi olmayan duran varlıklar	8.098,6	5 Öz Kaynaklar	11.521.125,2
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	2,8	50 Net değer	-5.673.178,3
29 Diğer duran varlıklar	22.818,8	51 Değer hareketleri	-109.809,7
		52 Yeniden değerlendirme farkları	111.610,7
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	15.433.959,2
		59 Dönem faaliyet sonuçları	1.758.543,3
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	767,1	90 Ödenek hesapları	767,1
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	449.970,6	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	449.970,6
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	707.974,9	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	707.974,9
99 Diğer nazım hesaplar	13.035,2	99 Diğer nazım hesaplar	13.035,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin aktif toplamı ve pasif toplamının 12.556.322,400 TL, genel toplamın 13.728.070,300 TL olduğu görülmektedir.

VIII.7.3.Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin bilançosu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:93

Mahalli İdare Birliklerinin Bilançosu (1.000 TL)

Aktif (varlıklar)		Pasif (kaynaklar)	
1 Dönen Varlıklar	1.415.853,8	3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	392.909,1
10 Hazır değerler	812.327,0	30 Kısa vadeli iç mali borçlar	9.688,2
11 Menkul kıymet ve varlıklar	1.130,5	32 Faaliyet borçları	211.655,8
12 Faaliyet alacakları	487.490,6	33 Emanet yabancı kaynaklar	56.499,2
13 Kurum alacakları	28,3	34 Alınan avanslar	9,2
14 Diğer alacaklar	7.324,3	36 Ödenecek diğer yükümlülükler	114.407,9
15 Stoklar	14.480,7	37 Borç ve gider karşılıkları	272,0
16 Ön ödemeler	3.841,9	38 Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	227,4
18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	2,9	39 Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	149,3
19 Diğer dönen varlıklar	89.227,5	4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	36.223,7
2 Duran Varlıklar	512.964,3	40 Uzun vadeli iç mali borçlar	20.352,3
22 Faaliyet alacakları	20.675,3	43 Diğer borçlar	8.499,4
23 Kurum alacakları	126,1	44 Alınan avanslar	0,7
24 Mali duran varlıklar	11.559,4	47 Borç ve gider karşılıkları	7.252,9
25 Maddi duran varlıklar	479.663,9	48 Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	118,4
26 Maddi olmayan duran varlıklar	752,1	5 Öz Kaynaklar	1.499.685,2
28 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	323,7	50 Net değer	-1.553.214,2
29 Diğer duran varlıklar	-136,2	52 Yeniden değerlendirme farkları	381,5
		57 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları	3.091.594,3
		59 Dönem faaliyet sonuçları	-39.076,4
9- Borçlu Nazım Hesaplar		9- Alacaklı Nazım Hesaplar	
90 Ödenek hesapları	555,6	90 Ödenek hesapları	555,6
91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	56.583,0	91 Nakit dışı teminat ve kişilere ait menkul kıymetler	56.583,0
92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	23.425,8	92 Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	23.425,8
99 Diğer nazım hesaplar	1.454,1	99 Diğer nazım hesaplar	1.454,1

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin aktif toplamı ve pasif toplamının 1.928.818,100 TL, genel toplamın 2.010.836,600 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2014 yılı, mahalli idarelerin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:94

Mahalli İdarelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali varlığın türü		Ocak-Aralık	Yükümlülüğün türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	3.380,9	300	Banka kredileri	2.536.704,9
101	Alınan çekler	10.651,3	303	Kamu idarelerine mali borçlar	983.376,1
102	Banka	12.025.059,4	309	Kısa vadeli diğer iç mali borçlar	19.066,7
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-241.228,9	310	Cari yılda ödenecek dış mali borçlar	788.321,9
104	Proje özel hesabı	167.086,3	320	Bütçe emanetleri	10.093.711,0
105	Döviz	255.697,6	322	Bütçeleştirilecek borçlar	34.174,4
106	Döviz gönderme emirleri (-)	-1.258,9	329	Diğer çeşitli borçlar	4.158,6
108	Diğer hazır değerler	37.425,8	330	Alınan depozito ve teminatlar	1.231.423,4
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	307.319,7	333	Emanetler	2.744.579,2
111	Özel kesim tahvil senet ve bonoları hesabı	100,0	340	Alınan sipariş avansları	57.533,3
112	Kamu kesimi tahvil senet ve bonoları	0,0	349	Alınan diğer avanslar	136,0
117	Menkul varlıklar	22,8	360	Ödenecek vergi ve fonlar	1.404.210,8
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	201.098,6	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri	1.855.940,9
120	Gelirlerden alacaklar	2.931.342,5	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.	940.480,3
121	Gelirlerden takipli alacaklar	9.545.127,6	363	Kamu idareleri payları	472.982,8
122	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	3.447.565,9	368	Vadesi geçmiş ert. Veya tak. Vergi ve diğ. Yükümlülükler	3.634.408,9
126	Verilen depozito ve teminatlar	91.568,9	372	Kıdem tazminatı karşılığı	266.432,5
127	Diğer faaliyet alacakları	206.376,2	379	Diğer borç ve gider karşılıkları	5.734,0
128	Şüpheli alacaklar	952,9	380	Gelecek aylara ait gelirler	4.219,8
129	Şüpheli alacaklar karşılığı (-)	-637,8	381	Gider tahakkukları	296.669,3
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	766.449,0	391	Hesaplanan katma değer vergisi	15.977,8
137	Takipteki kurum alacakları	21.804,3	397	Sayım fazlaları	185.388,0
140	Kişilerden alacaklar	845.095,9	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar	58.698,1
160	İş avans ve kredileri	311.889,5		Kısa vadeli yükümlülükler toplamı	27.634.329,1
161	Personel avansları	2.779,3	400	Banka kredileri	10.337.807,8
162	Bütçe dışı avans ve krediler	290.575,3	403	Kamu idarelerine mali borçlar	6.970.813,4

Mali varlığın türü		Ocak-Aralık	Yükümlülüğün türü		Ocak-Aralık
164	Akreditifler	15.764,3	409	Uzun vadeli diğer iç mali borçlar	26.885,6
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	82.866,6	410	Dış mali borçlar	5.496.437,1
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	87.472,9	430	Alınan depozito ve teminatlar	27.338,0
167	Doğrudan dış proje kredi kullanımları avans ve akreditifleri	187,9	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar	1.623.313,7
180	Gelecek aylara ait giderler	1.606,9	440	Alınan sipariş avansları	545,5
181	Gelir tahakkukları	2.532,5	449	Alınan diğer avanslar	25.002,2
190	Devreden katma değer vergisi	13.960.826,2	472	Kıdem tazminatı karşılığı	954.616,1
191	İndirilecek katma değer vergisi	191.351,6	479	Diğer borç ve gider karşılıkları	24.358,3
197	Sayım noksanları	523.951,3	480	Gelecek yıllara ait gelirler	36.160,7
	Dönen mali varlık toplamı	46.092.804,1	481	Gider tahakkukları	2.778.673,7
217	Menkul varlıklar	24,4	499	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	43.128,5
218	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	3.596,4		Uzun vadeli yükümlülükler toplamı	28.345.080,6
220	Gelirlerden alacaklar	486.152,5			
222	Gelirlerden tecilli ve tehirlî alacaklar	484.101,3			
227	Diğer faaliyet alacakları	512.935,5			
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	1.952.440,7			
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	4.913.142,6			
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	6.842.556,7			
280	Gelecek yıllara ait giderler	3.471,5			
281	Gelir tahakkukları	72,7			
	Duran mali varlık toplamı	15.198.494,3			
Mali varlıklar toplamı (a)		61.291.298,5	Yükümlülükler toplamı (b)		55.979.403,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idarelerin mali varlıklar toplamının 61.291.298,500 TL, yükümlülükler toplamının 55.979.403,700 TL olduğundan net mali değer 5.311.894.800 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.1.Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2014 yılı, belediyelerin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:95

Belediyelerin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	2.042,7	300	Banka kredileri	2.481.561,6	
101	Alınan çekler	10.578,6	303	Kamu idarelerine mali borçlar	982.994,6	
102	Banka	5.083.472,7	309	Kısa vadeli diğer iç mali borçlar	18.977,7	
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-178.579,6	310	Cari yılda ödenecek dış mali borçlar	788.321,9	
104	Proje özel hesabı	166.748,0	320	Bütçe emanetleri	9.837.124,1	
105	Döviz	254.926,2	322	Bütçeleştirilecek borçlar	30.845,5	
106	Döviz gönderme emirleri (-)	-1.226,8	330	Alınan depozito ve teminatlar	1.163.529,4	
108	Diğer hazır değerler	33.895,5	333	Emanetler	1.853.508,9	
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	297.093,9	340	Alınan sipariş avansları	57.487,2	
117	Menkul varlıklar	22,8	349	Alınan diğer avanslar	127,5	
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	36.068,9	360	Ödenecek vergi ve fonlar	1.317.897,3	
120	Gelirlerden alacaklar	2.683.313,5	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri	1.772.447,8	
121	Gelirlerden takipli alacaklar	9.060.087,2	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.	930.226,7	
122	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	3.418.369,9	363	Kamu idareleri payları	472.260,8	
126	Verilen depozito ve teminatlar	85.264,3	368	Vadesi geçmiş ert. Veya tak. Vergi ve diğ. Yükümlülükler	3.537.384,0	
127	Diğer faaliyet alacakları	202.925,2	372	Kıdem tazminatı karşılığı	261.939,5	
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	762.605,6	379	Diğer borç ve gider karşılıkları	5.716,3	
137	Takipteki kurum alacakları	21.589,6	380	Gelecek aylara ait gelirler	4.192,9	
140	Kişilerden alacaklar	810.008,8	381	Gider tahakkukları	295.094,8	
160	İş avans ve kredileri	115.108,1	391	Hesaplanan katma değer vergisi	15.824,0	
161	Personel avansları	2.685,8	397	Sayım fazlaları	184.923,4	
162	Bütçe dışı avans ve krediler	229.774,4	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar	35.375,3	
164	Akreditifler	15.748,0		Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	26.047.760,9	

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	80.871,4	400	Banka kredileri		10.070.439,3
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	55.426,0	403	Kamu idarelerine mali borçlar		6.969.818,4
167	Doğrudan dış proje kredi kullanımları avans ve akreditifleri	187,9	409	Uzun vadeli diğer iç mali borçlar		26.704,8
180	Gelecek aylara ait giderler	1.478,7	410	Dış mali borçlar		5.496.437,1
190	Devreden katma değer vergisi	13.825.235,2	430	Alınan depozito ve teminatlar		27.018,9
191	İndirilecek katma değer vergisi	168.365,6	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar		1.602.572,0
197	Sayım noksanları	523.929,2	440	Alınan sipariş avansları		544,8
	Dönen Mali Varlık Toplamı	37.768.017,0	449	Alınan diğer avanslar		25.002,2
217	Menkul varlıklar	24,4	472	Kıdem tazminatı karşılığı		935.247,4
218	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	3.596,4	479	Diğer borç ve gider karşılıkları		23.479,5
220	Gelirlerden alacaklar	402.997,2	480	Gelecek yıllara ait gelirler		36.156,3
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	441.390,5	481	Gider tahakkukları		2.776.442,6
227	Diğer faaliyet alacakları	512.935,5	499	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar		40.568,5
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	1.944.269,4		Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı		28.030.431,8
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	4.796.974,1				
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	6.811.684,0				
280	Gelecek yıllara ait giderler	2.629,6				
	Duran Mali Varlık Toplamı	14.916.501,2				
Mali varlıklar toplamı (a)		52.684.518,2		Yükümlülükler toplamı (b)		54.078.192,7

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla belediyelerin mali varlıklar toplamının 52.684.518,200 TL, yükümlülükler toplamının 54.078.192,700 TL olduğundan net mali değer -1.393.674,5 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.2.İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2014 yılı, il özel idarelerinin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:96

İl Özel İdarelerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	0,0	300	Banka kredileri	45.874,6	
101	Alınan çekler	0,0	303	Kamu idarelerine mali borçlar	51,1	
102	Banka	4.228.452,6	320	Bütçe emanetleri	46.936,8	
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-40.681,3	322	Bütçeleştirilecek borçlar	1.323,3	
104	Proje özel hesabı	1,7	330	Alınan depozito ve teminatlar	49.199,2	
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	83,3	333	Emanetler	464.910,5	
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	17.687,5	340	Alınan sipariş avansları	45,4	
120	Gelirlerden alacaklar	227.891,2	360	Ödenecek vergi ve fonlar	45.898,9	
121	Gelirlerden takipli alacaklar	33.702,6	361	Ödenecek sosyal güvenlik Kesintileri	32.957,4	
122	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	741,9	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.	5.093,8	
126	Verilen depozito ve teminatlar	3.115,8	363	Kamu idareleri payları	721,9	
127	Diğer faaliyet alacakları	3.266,6	368	Vadesi geçmiş ert. veya tak. vergi ve diğ. yükümlülükler	71.189,8	
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	3.834,4	372	Kıdem tazminatı karşılığı	3.847,5	
137	Takipteki kurum alacakları	195,6	379	Diğer borç ve gider karşılıkları	0,0	
140	Kişilerden alacaklar	26.049,7	381	Gider tahakkukları	1.348,2	
160	İş avans ve kredileri	17.304,7	391	Hesaplanan katma değer vergisi	4,6	
161	Personel avansları	24,8	397	Sayım fazlaları	464,5	
162	Bütçe dışı avans ve krediler	17.767,8		Kısa vadeli yükümlülükler toplamı	769.867,5	
164	Akreditifler	0,0	400	Banka kredileri	247.032,6	
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	1.474,3	403	Kamu idarelerine mali borçlar	1.166,3	
190	Devreden katma değer vergisi	53.352,1	409	Uzun vadeli diğer iç mali borçlar	180,8	
191	İndirilecek katma değer vergisi	16.018,6	430	Alınan depozito ve teminatlar	108,0	

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
197	Sayım noksanları	0,9	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar		12.439,2
	Dönen mali varlık toplamı	4.610.284,7	472	Kıdem tazminatı karşılığı		1.411,2
218	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	0,0	479	Diğer borç ve gider karşılıkları		878,8
220	Gelirlerden alacaklar	7.935,2	481	Gider tahakkukları		2.112,7
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli Alacaklar	1.670,5		Uzun vadeli yükümlülükler toplamı		265.329,6
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	8.232,9				
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	116.057,5				
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	19.424,3				
280	Gelecek yıllara ait giderler	2,8				
	Duran mali varlık toplamı	153.323,1				
Mali varlıklar toplamı (a)		4.763.607,8		Yükümlülükler toplamı (b)		1.035.197,2

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla il özel idarelerinin mali varlıklar toplamının 4.763.607,800 TL, yükümlülükler toplamının 1.035.197,200 TL olduğundan net mali değer 3.728.410,600 TL olduğu görülmektedir.

VIII.8.3.Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri

2014 yılı, mahalli idare birliklerinin mali varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:97

Mahalli İdare Birliklerinin Mali Varlık ve Yükümlülükleri (1.000 TL)

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
100	Kasa	1.338,2	300	Banka kredileri		9.268,7
101	Alınan çekler	72,8	303	Kamu idarelerine mali borçlar		330,5
102	Banka	820.738,8	309	Kısa vadeli diğer iç mali borçlar		89,0
103	Verilen çekler ve gönderme emirleri (-)	-20.670,5	310	Cari yılda ödenecek dış mali borçlar		0,0
104	Proje özel hesabı	174,1	320	Bütçe emanetleri		209.650,2
105	Döviz	0,0	322	Bütçeleştirilecek borçlar		2.005,6
106	Döviz gönderme emirleri (-)	-32,2	330	Alınan depozito ve teminatlar		16.329,6
108	Diğer hazır değerler	563,3	333	Emanetler		40.169,6
109	Banka kredi kartlarından alacaklar	10.142,5	340	Alınan sipariş avansları		0,7
117	Menkul varlıklar	0,0	349	Alınan diğer avanslar		8,5
118	Diğer menkul kıymet ve varlıklar	1.130,5	360	Ödenecek vergi ve fonlar		35.373,2
120	Gelirlerden alacaklar	191.574,0	361	Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri		48.058,9
121	Gelirlerden takipli alacaklar	272.613,7	362	Fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tah.		5.140,8
122	Gelirlerden tecilli ve tehirli Alacaklar	20.281,6	363	Kamu idareleri payları		0,0
126	Verilen depozito ve teminatlar	3.020,9	368	Vadesi geçmiş ert. veya tak. vergi ve diğ. yükümlülükler		25.835,0
127	Diğer faaliyet alacakları	0,5	372	Kıdem tazminatı karşılığı		254,3
132	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	9,1	379	Diğer borç ve gider karşılıkları		17,8
137	Takipteki kurum alacakları	19,2	380	Gelecek aylara ait gelirler hesabı		1,0
140	Kişilerden alacaklar	7.324,3	381	Gider tahakkukları		226,4
160	İş avans ve kredileri	2.156,8	391	Hesaplanan katma değer vergisi		149,2
161	Personel avansları	63,8	397	Sayım fazlaları		0,1
162	Bütçe dışı avans ve krediler	1.077,2	399	Diğer çeşitli kısa vadeli yabancı kaynaklar		0,0

Mali Varlığın Türü		Ocak-Aralık		Yükümlülüğün Türü		Ocak-Aralık
164	Akreditifler	16,3		Kısa vadeli yükümlülükler toplamı		392.909,1
165	Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler	520,8	400	Banka kredileri		20.335,9
166	Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler	6,9	403	Kamu idarelerine mali borçlar		16,4
180	Gelecek aylara ait giderler	2,9	410	Dış mali borçlar		0,0
190	Devreden katma değer vergisi	82.238,9	430	Alınan depozito ve teminatlar		197,0
191	İndirilecek katma değer vergisi	6.967,4	438	Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar		8.302,4
197	Sayım noksanları	21,2	440	Alınan sipariş avansları		0,7
	Dönen mali varlık toplamı	1.401.373,0	472	Kıdem tazminatı karşılığı		7.252,9
220	Gelirlerden alacaklar	9.899,1	479	Diğer borç ve gider karşılıkları		0,0
222	Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar	10.776,3	481	Gider tahakkukları		118,4
232	Kurumca verilen borçlardan alacaklar	126,1	499	Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar		0,0
240	Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler	111,0		Uzun vadeli yükümlülükler toplamı		36.223,7
241	Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler	11.448,4				
280	Gelecek yıllara ait giderler	323,7				
	Duran mali varlık toplamı	32.684,5				
Mali varlıklar toplamı (a)		1.434.057,6		Yükümlülükler toplamı (b)		429.132,8

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2015

2014 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin mali varlıklar toplamının 1.434.057,600 TL, yükümlülükler toplamının 429.132,800 TL olduğundan net mali değerinin 1.004.924,700 TL olduğu görülmektedir.

Mahalli idarelerde yapılacak denetimin genel çerçevesi Anayasanın 127 nci maddesi, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilmiştir.

Buna göre mahalli idarelerde iç denetim, dış denetim ve İçişleri Bakanlığı denetimi yapılmaktadır.

IX.1. İç Denetim

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63 üncü maddesine göre iç denetim; kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız ve nesnel güvence sağlayan danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.

5018 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi hükmü uyarınca iç denetçi bulundurulacağı belirtilen büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri, belediyelerin bağlı idareleri ve il belediyelerinde 5/10/2006 tarihli ve 2006/10911 sayılı ile 06/05/2013 tarihli ve 2013/4747 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile tahsis edilen 795 iç denetçi kadrosuna 2007 yılından itibaren atama yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda mahalli idarelerin iş ve işlemleri hukuka uygunluk, mali denetim ve performans denetimi biçiminde iç denetçiler marifetiyle yürütülmektedir.

2014 yılı itibarıyla türlerine göre mahalli idarelere tahsis edilen iç denetçi kadroları ve bunlara yapılan atamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 98

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre İç Denetçi Sayıları

Türü	Tahsis Edilen Kadro Sayısı	Doldurulan Kadro Sayısı	Doluluk Oranı %
Belediye	512	199	39
İl Özel İdare*	153	9	6
Bağlı İdare	67	35	52
Toplam	732	243	33

Kaynak: Maliye Bakanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulu, 2015

*6360 sayılı Kanun ile kapanan İl Özel İdarelerine ait 63 iç denetçi kadrosu 2014 yılında düşülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 17 nci, 5393 sayılı Belediye Kanununun 25 inci maddelerine istinaden İl özel idaresi, Büyükşehir belediyesi, İl belediyesi, İlçe belediyesi ve Nüfusu 10.000' in üzerindeki belediyelerde, meclis, her ocak ayı toplantısında idarenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

Nüfusu 10.000 den aşağı olan belde belediyeleri ile birliklerde denetim komisyonu isteğe bağlı olarak oluşturulabilir.

IX.2. Dış Denetim

5018 Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 68 inci maddesine göre dış denetim, Sayıştay tarafından harcama sonrası yapılan denetimdir. Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır.

Bu hüküm çerçevesinde genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali iş ve işlemlerini denetleme yetkisine sahip Sayıştay Başkanlığı, mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali iş ve işlemlerini de harcama sonrası dış denetim kapsamında denetlemektedir.

2014 yılında Sayıştay Başkanlığınca mahalli idarelerin denetlenen hesaplarına ait bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo: 99

Sayıştay'ın Denetim Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

Hesabın Adı (Türlerine Göre)		Toplam Kurum Sayısı	Denetim Programına Alınan Kamu İdare Sayısı
Mahalli İdareler	İl Özel İdaresi	51	51
	Büyükşehir Belediyesi	30	30
	Büyükşehir Bağlı Kuruluşu	33	19
	İl Belediyesi	51	51
	İlçe Belediyesi	919	83
	Belde Belediyesi	397	0
Genel Toplam		1.481	234

Kaynak: Sayıştay Başkanlığı 2014 Yılı Faaliyet Raporu, s. 28, 2015

Sayıştay Başkanlığınca 2014 yılı denetim döneminde 51 adet il özel idaresi, 30 adet büyükşehir belediyesi, 19 adet büyükşehire bağlı kuruluş, 51 adet il belediyesi 83 adet ilçe belediyesi, olmak üzere toplam 1.481 mahalli idareden 234 adet mahalli idare denetim programına alınmıştır.

III.3. İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetim

İçişleri Bakanlığı, mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali işlemler dışında kalan diğer idari işlemlerini hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından denetleme yetkisine sahiptir.

1-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 38 ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 55 inci maddeleri gereğince il özel idaresi, belediye ve bağlı idarelerin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

2- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 77 nci maddesi kapsamında, malî yönetim ve kontrol sisteminin tümüyle zaafa uğradığı, belirgin yolsuzluk veya kamu

zararına yönelik emarelerin ortaya çıktığı durumlarda; il özel idareleri için ilgili vali, belediyeler için ilgili belediye başkanının, talep etmesi veya doğrudan Başbakanın onayı üzerine, İçişleri Bakanı, yetkili denetim elemanlarına, ilgili mahallî idarelerin tüm malî yönetim ve kontrol sistemlerini, malî karar ve işlemlerini mevzuata uygunluk yönünden teftiş ettirir. Bu teftişler sonucunda düzenlenecek raporların bir örneği İç Denetim Koordinasyon Kuruluna, bir örneği de gerekli işlemlerin yapılması için ilgili vali veya belediye başkanına gönderilmektedir.

3- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 22 nci maddesine göre mahallî idare birliklerinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır. İçişleri Bakanlığı mahalli idareler birlikleri üzerinde hem mali ve hem de idari denetim yetkisine sahiptir.

4- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 40'ncı, 5393 sayılı Belediye Kanununun 57 nci maddelerine göre de, İl özel idaresi ve belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek il özel idaresi/belediye başkanından ister. Aksama giderilemezse, söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda vali aksaklığı giderir. Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

5- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 39 ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 56 ncı maddelerine göre; vali ve belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde faaliyet raporunu hazırlar.

İl özel idaresinde, faaliyet raporu yetersiz görülürse il genel meclisi tarafından buna ilişkin tutanak gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Belediyelerde, faaliyet raporu yetersiz görülürse buna ilişkin tutanak mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Valinin gerekçeli görüşü İçişleri Bakanlığı aracılığı ile Danıştay'a gönderilir. Danıştay tarafından yetersizlik kararı yerinde görülürse belediye başkanı başkanlıktan düşer.

6- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre görevleri ile ilgili suç işlediği iddia edilen Büyükşehir, il, ilçe belediye başkanı ve meclis üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanlığı'nca ön inceleme işlemleri yürütülmektedir. Belde belediye başkanları ve meclis üyelerinin ön incelemesini yaptırmaya vali ve kaymakamlar yetkili olmakla birlikte ilgili valilik veya kaymakamlığın talebi halinde bu görevlilerin ön incelemeleri de İçişleri Bakanlığı tarafından yapılabilmektedir.

2013-2014 yıllarında İçişleri Bakanlığınca; belediye başkanı, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri hakkında alınan ön inceleme, araştırma / ön inceleme, özel teftiş, re'sen ön inceleme ve işleme konulmama onayları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:100

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri İle İl Genel Meclis Üyeleri Hakkında Alınan Onaylar (Ön İnceleme, Araştırma/Ön İnceleme, Araştırma, İşleme Konulmama)

İşlem Yapılan Mahalli İdare Yetkilileri	Araştırma/Ön İnceleme, Ön İnceleme, Araştırma		İşleme Konulmama		Soruşturma İzni Verilmesi		Soruşturma İzni Verilmemesi	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri	812	613	948	738	321	300	376	260
İl Genel Meclis Üyeleri	2	-	2	-	1	-	1	-
Toplam	814	613	950	738	322	300	377	260

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2013 ve 2014 yıllarında yapılan görevden uzaklaştırma işlemleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo:101

Görevden Uzaklaştırma İşlemleri

Unvanı	Görevden Uzaklaştırma		Göreve İade	
	2013	2014	2013	2014
Belediye Başkanı	4	-	12	-
Belediye Meclis Üyesi	13	-	32	-
İl Genel Meclis Üyesi	3	-	12	-
Muhtar	10	-	7	-

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

İçişleri Bakanlığı'nca mahalli idarelerin denetimi yukarıda sayılan kanunlarla çizilen çerçevede İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliği'nde belirlenen esaslara göre mülkiye müfettişleri ve mahalli idareler kontrolörleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

IX.3.1. Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetim

Mülkiye müfettişlerince gerçekleştirilen denetimler İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde belirlenen esaslara göre gerçekleştirilmekte ve denetime tabi birimlerin üç yılda bir denetlenmesi ilkesine bağlı kalınmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede her yıl Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca hazırlanan ve denetlenecek mahalli idareleri gösteren programa göre olağan denetimler gerçekleştirilmektedir.

Olağan denetim programı dışında Tüzüğün 31 inci maddesine göre İçişleri Bakanının onayı ile özel teftiş, inceleme, soruşturma ve araştırma yapılmaktadır. İhbar ve şikâyet dilekçeleri ise ilgisine göre merkez birimleri, bağlı kuruluşlar veya valiliklerce incelendikten sonra sonuçlandırılmaktadır.

2014 yılında mülkiye müfettişlerince mahalli idarelerle ilgili rutin denetim yapılmamıştır. Mülkiye müfettişlerinin 2014 yılında mahalli idarelerde yaptıkları özel teftiş ve soruşturmalarda düzenlenen raporlar sekiz gruptan oluşmaktadır.

2013 ve 2014 yıllarında mülkiye müfettişlerince düzenlene raporlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo:102

Mülkiye Müfettişleri Tarafından Mahalli İdarelerle İlgili Düzenlenen Raporlar

Raporun Türü	2013	2014
Araştırma Raporu	126	147
Ön İnceleme Raporu	494	472
Değerlendirme Raporu	16	14
İnceleme Raporu	73	80
İnceleme Araştırma Raporu	27	27
Tevdi Raporu	59	44
Disiplin Raporu	67	140
Tazmin Raporu	25	24
Teftiş Raporu (Özel)	-	3
Toplam	887	951

Kaynak: Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2015

Mülkiye Müfettişleri tarafından 2014 yılında 951 adet rapor düzenlenmiştir. Bunların 147'si araştırma, 472'si ön inceleme, 14'ü değerlendirme, 80'i inceleme, 27'si inceleme araştırma, 44'ü tevdi, 140'ı disiplin, 24'ü tazmin ve 3'ü özel teftiş raporudur.

III.3.2. Mahalli İdareler Kontrolörlerince Gerçekleştirilen Denetim

İçişleri Bakanlığı mahalli idareler kontrolörlerince gerçekleştirilen denetimler İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre gerçekleştirilmekte ve teftişe tabi birimlerin üç yılda bir denetlenmesi ilkesine bağlı kalınmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede her yıl Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca müştereken hazırlanan programa göre olağan denetimler gerçekleştirilmektedir.

Olağan denetim programı dışında aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre İçişleri Bakanının onayı ile gerektiğinde özel denetim, inceleme, soruşturma ve araştırma yapılmaktadır. İhbar ve şikâyet dilekçeleri ise ilgisine göre valiliklerce incelenip soruşturulduktan sonra sonuçlandırılmaktadır.

2013 ve 2014 yılları arasında olağan denetim kapsamında mahalli idare kontrolörlerince denetlenen mahalli idare birimlerinin türlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo:103

Mahalli İdareler Kontrolörlerince Denetlenen Mahalli İdare Türleri

Türü	2013	2014
Büyükşehir İlçe Belediyesi	-	84
İlçe Belediyesi	149	110
Belde Belediyesi	448	160
Büyükşehir Bağlı Kuruluşu	-	-
Toplam	597	354

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Olağan denetim kapsamında 2014 yılında mahalli idareler kontrolörlerince denetlenen toplam 354 mahalli idare biriminden; 84'ü büyükşehir ilçe belediyesi, 110'u ilçe belediyesi, 160'ı belde belediyesidir.

2013 ve 2014 yıllarında mahalli idareler kontrolörleri tarafından düzenlenen raporlar aşağıda gösterilmiştir:

Tablo:104

Mahalli İdareler Kontrolörleri Tarafından Düzenlenen Raporlar

Raporun Türü	2013	2014
Ön İnceleme Raporu	362	280
Denetim Raporu	597	354
Tevdi Raporu (Cumhuriyet Savcılığına)	30	16
Tevdi Raporu (Valilik-Kaymakamlıklara)	59	21
Tevdi Raporu (TBMM)	-	-
Tevdi Raporu (Diğer Bakanlıklara)	-	-
İnceleme Araştırma Raporu	14	16
Kamu Zararı Tespit Raporu	7	12
Özel Denetim Raporu	-	5
Disiplin Soruşturması Raporu	7	1
Araştırma Raporu	-	-
Değerlendirme Raporu	-	-
Toplam	1.076	705

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

2014 yılında mahalli idareler kontrolörleri tarafından 280 adet Ön İnceleme Raporu, 354 adet Denetim Raporu, 16 adet İnceleme ve Araştırma Raporu, 12 adet Kamu Zararı Tespit Raporu, 1 adet Disiplin Soruşturması Raporu ve 37 adet Tevdi Raporu düzenlenerek İçişleri Bakanlığına sunulmuştur.

Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES), köylerin içme suyu, yol, küçük ölçekli sulama ve atık su sorunlarını, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile mahalli katkıları da dâhil ederek kısa sürede çözümlenmek amacıyla başlatılmıştır.

Yüksek Planlama Kurulu (YPK) tarafından belirlenen 2014 yılı KÖYDES projesi ödeneğinin harcanmasında uygulanacak esas ve öncelikler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Tahsis edilen ödeneklerin kullanımında bileşenler arasında öncelik sırası, içmesuyu, yol, küçük ölçekli sulama ve atıksu işleri şeklindedir.
- Bölge, il çevre düzeni ve İl özel idaresinin stratejik planı, yıllık yatırım ve çalışma programlarına uygun projelere öncelik verilir.
- Halihazırda susuz olan köylerin yeterli içme suyuna kavuşturulması ile köylerin merkeze ulaşımında en çok kullandığı ve mevcutta ham yol niteliğinde olan birinci derece yollarının asgari stabilize yol standardına çıkarılması esastır.
- Yerleşik nüfusu fazla veya nüfus artış hızı en yüksek olan, gelişme ve çevresine hizmet verme potansiyeli bulunan yerleşimlere ait projelere öncelik verilir.
- Birden fazla yerleşime hizmet edecek veya yarar sağlayacak entegre projelerin KÖYDES İl Yatırım Programına alınmasına öncelik verilir.
- İşgücü, sermaye, arazi gibi yatırım giderleri itibarıyla yöre halkının aynı veya nakdi katkısı en yüksek olan projelerin gerçekleştirilmesine öncelik verilir.
- Afetlerden kaynaklanabilecek risklerin azaltılması ile afet hasarlarının telafisine yönelik projelere öncelik verilir.

Projede ödenek dağılımı aşağıdaki kriterlere göre yapılmaktadır:

- Geçmiş dönem KÖYDES Projesi ödenekleri ve uygulama sonuçları,
- Köy alt yapı envanter bilgilerine dayalı ihtiyaç analizi,
- İllerin uygulama performanslarına dayalı olarak yapılan ihtiyaç analizi.

2014 yılında Proje kapsamında 346.000.000 TL ödenek tahsis edilmiş olup, ödeneğin tamamı proje kapsamındaki köylere hizmet götürme birlikleri hesaplarına aktarılmıştır.

X.1. 2014 Yılı Proje Uygulama Sonuçları

X.1.1. Yol Çalışmaları

2014 yılında Proje kapsamında yapılan yol çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:105

KÖYDES Yol Çalışmaları

İşlerin Niteliği		Sene Başında Planlanan	Biten
Ham Yol (km)		12,4	28,8
Tesviye (km)		3,0	98,7
Stabilize (km)		933,9	765,5
Asfalt	1.Kat (km)	1.216,7	881,2
	2. Kat (km)	1.604,5	1.423,2
	Toplam (km)	2.821,2	2.304,4
Beton Yol (km)		94,3	81
Parke (m2)		1.164.726	1.023.820,7
Onarım (km)		1.821,1	1.958,9
Taş Duvar (m3)		27.101,3	16.006,4
Köprü (Adet)		19	17
Menfez (Adet)		262	305

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

31/12/2014 tarihi itibarıyla 28,8 km ham yol, 98,7 km tesviye yol, 765,5 km stabilize yol, 881,2 km 1.kat asfalt ve 1.423,2 km 2. kat asfalt yol, 81 km beton yol, 17 adet köprü ve 305 adet menfez yapılmıştır.

X.1.2. İçme Suyu Çalışmaları

2014 yılında Proje kapsamında yapılan içme suyu çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:106

KÖYDES İçme Suyu Çalışmaları

İşlerin Niteliği	Sene Başında Planlanan			Biten		
	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus
Yeni tesis	67	364	84.507	35	217	50.885
Tesis Geliştirme	-	528	114.044	-	250	63.485
Bakım Onarım	-	889	175.848	-	415	115.626

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

31/12/2014 tarihi itibarıyla susuz 35 köy ve bağlısına şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, suyu yetersiz 882 köy ve bağlısının içme suyu tesisleri yenilenmiş ve geliştirilmiştir. Yeni tesis, tesis geliştirme ve bakım–onarım şeklindeki içme suyu yatırımlarının yapıldığı toplam 917 köy ve bağlısında 229.996 kişi yaşamaktadır.

X.1.3. Küçük Ölçekli Sulama Çalışmaları

Küçük ölçekli sulama projeleri (arazi toplulaştırma çalışmaları hariç) KÖYDES Projesi kapsamına 2010 yılından itibaren dahil edilmiştir.

31/12/2014 tarihi itibarıyla küçük ölçekli sulama çalışmaları kapsamında 10 adet yerüstü sulama tesisi, bir adet yeraltı sulama tesisi tamamlanmış olup 759 çiftçi ailesinin projeden yararlanması sağlanarak 74 hektar alana hizmet götürülmüştür.

X.2. 2005- 2014 Yılları Proje Ödenekleri

Projenin başlangıç tarihi olan 2005 yılından 2014 yılına kadar;

- 2005 yılında 200 milyon TL,
- 2006 yılında 2 milyar TL
- 2007 yılında 2 milyar TL
- 2008 yılında 500 milyon TL,
- 2009 yılında 500 milyon TL,
- 2010 yılında 1 milyar 550 milyon TL,
- 2011 yılında 550 milyon TL,
- 2012 yılında 550 milyon TL,
- 2013 yılında 878 milyon TL,
- 2014 yılında 346 milyon TL olmak üzere, toplam 9 milyar 74 milyon 49 bin TL ödenek tahsis edilmiştir.

X.3. Yıllar İtibarıyla İller Bazında Dağıtılan Proje Ödenekleri

2005- 2014 yılları itibarıyla iller bazında dağıtılan Proje ödenekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 107**İller Bazında Dağıtılan KÖYDES Proje Ödenekleri**

Sıra No	İli	2013 Ödeneği	2014 Ödeneği	2005-2014 Ödeneği
1	Adana	10.225.000	-	125.273.006
2	Adıyaman	12.265.000	8.499.157	128.176.348
3	A.Karahisar	7.283.000	4.859.842	69.783.504
4	Ağrı	19.524.000	13.810.733	210.987.146
5	Aksaray	4.665.000	3.303.166	55.415.852
6	Amasya	7.425.000	5.222.501	85.033.548
7	Ankara	10.002.000	-	114.995.984
8	Antalya	14.096.000	-	161.291.692
9	Ardahan	9.104.000	6.472.721	93.848.071
10	Artvin	21.173.000	13.359.000	196.348.334
11	Aydın	8.240.000	-	86.781.649
12	Balıkesir	11.951.000	-	118.652.391
13	Bartın	7.677.000	5.239.468	92.114.991
14	Batman	11.458.000	7.908.511	121.863.655
15	Bayburt	7.685.000	3.907.598	64.963.789
16	Bilecik	5.687.000	3.909.718	55.174.287
17	Bingöl	15.665.000	10.447.124	163.292.495
18	Bitlis	12.347.000	7.871.397	120.781.826
19	Bolu	8.628.000	5.967.967	89.375.290
20	Burdur	5.804.000	4.033.786	54.769.234
21	Bursa	7.993.000	-	73.601.483
22	Çanakkale	8.285.000	5.422.370	74.897.712
23	Çankırı	7.455.000	5.148.273	81.217.649
24	Çorum	11.653.000	8.327.371	136.364.386
25	Denizli	8.947.000	-	81.310.954
26	Diyarbakır	22.098.000	-	281.225.135

Sıra No.	İli	2013 Ödeneği	2014 Ödeneği	2005-2014 Ödeneği
27	Düzce	7.591.000	4.858.782	70.454.822
28	Edirne	5.558.000	3.772.926	59.708.435
29	Elazığ	11.325.000	8.085.599	120.587.202
30	Erzincan	10.788.000	7.516.160	117.407.872
31	Erzurum	21.573.000	-	221.899.811
32	Eskişehir	8.153.000	-	64.080.187
33	Gaziantep	6.959.000	-	55.517.483
34	Giresun	18.352.000	13.098.140	213.084.823
35	Gümüşhane	12.042.000	7.693.248	126.086.820
36	Hakkari	12.864.000	9.187.361	137.002.935
37	Hatay	11.489.000	-	90.257.203
38	Iğdır	8.649.000	6.202.317	87.999.552
39	Isparta	5.947.000	3.920.322	57.364.243
40	İzmir	8.476.000	-	83.085.990
41	K.Maraş	14.448.000	-	154.114.238
42	Karabük	7.935.000	5.657.268	91.320.342
43	Karaman	6.768.000	4.525.814	68.275.564
44	Kars	12.255.000	8.647.614	119.916.404
45	Kastamonu	19.129.000	13.922.075	226.181.482
46	Kayseri	7.654.000	-	74.870.662
47	Kırıkkale	5.345.000	3.547.059	52.021.559
48	Kırklareli	4.774.000	3.365.730	45.687.723
49	Kırşehir	4.708.000	3.295.743	49.381.208
50	Kilis	6.055.000	4.299.948	51.570.949
51	Konya	13.582.000	-	120.850.089
52	Kütahya	8.190.000	5.821.631	81.724.480
53	Malatya	15.450.000	-	148.202.442
54	Manisa	10.591.000	-	98.469.712

Sıra No.	İli	2013 Ödeneği	2014 Ödeneği	2005-2014 Ödeneği
55	Mardin	13.975.000	-	132.970.005
56	Mersin	13.745.000	-	117.598.629
57	Muğla	11.997.000	-	104.581.633
58	Muş	13.005.000	9.018.756	135.287.438
59	Nevşehir	3.705.000	2.656.318	39.917.223
60	Niğde	4.725.000	3.313.770	49.983.076
61	Ordu	22.504.000	-	242.147.763
62	Osmaniye	7.060.000	4.835.453	73.401.636
63	Rize	16.538.000	10.114.156	162.424.473
64	Sakarya	6.840.000	-	69.057.392
65	Samsun	19.806.000	-	224.301.373
66	Siirt	11.625.000	8.085.599	115.155.622
67	Sinop	12.266.000	8.765.319	142.298.112
68	Sivas	18.409.000	12.840.461	199.682.228
69	Şanlıurfa	22.542.000	-	259.053.280
70	Şırnak	10.453.000	7.373.006	100.379.524
71	Tekirdağ	4.954.000	-	43.209.676
72	Tokat	10.996.000	7.842.766	118.096.807
73	Trabzon	23.221.000	-	253.614.453
74	Tunceli	11.025.000	7.449.355	121.160.321
75	Uşak	6.845.000	4.607.466	68.993.159
76	Van	22.504.000	-	226.685.943
77	Yalova	3.821.000	2.726.305	31.272.869
78	Yozgat	10.898.000	7.314.683	116.260.375
79	Zonguldak	10.605.000	7.928.147	101.851.349
Genel Toplam		550.000.000	346.000.000	9.074.049.000

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

X.4. Proje Uygulama Sonuçları (2005-2014 Yılları)

X.4.1. İçmesuyu Çalışmaları

2005-2014 yılları arasında on yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen içmesuyu çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:108

KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları (2005-2014)

İşin Türü	Planlanan			Biten		
	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus
Yeni Tesis	3.325	11.075	3.004.341	3.322	12.437	3.444.534
Tesis Geliştirme	-	19.261	5.988.699	-	22.333	7.220.754
Bakım Onarım	-	11.968	3.331.885	-	13.606	4.206.208

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır,2015

31/12/2014 tarihi itibarıyla; içme suyu sektöründe 3.322 susuz köy ve bağlısına şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, 48.376 suyu yetersiz köy ve bağlısının içme suyu tesisinin yenilenmesi sağlanmıştır. Susuz ve suyu yetersiz toplam 51.698 köy ve bağlısında yaşayan 14.871.496 vatandaşımıza içme suyu hizmeti götürülmüştür.

X.4.2. Yol Çalışmaları

2005-2014 yılları arasında on yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen yol çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:109**KÖYDES Yol Çalışmaları (2005-2014)**

İşin Türü		Planlanan	Biten
Ham Yol (km)		1.269,6	1.818,7
Tepsiye (km)		6.588,1	5.510,5
Stabilize (km)		62.137,0	79.968,9
Asfalt	1.Kat (km)	42.171,9	47.457,3
	2. Kat (km)	59.592,1	60.060,2
	Toplam (km)	101.764,0	107.517,5
Beton Yol (km)		2.721,6	2.814,5
Parke (m ²)		13.750.340,1	16.982.321,9
Onarım (km)		30.235,7	40.804,6
Taş Duvar (m ³)		1.049.057,6	1.277.472,3
Köprü (Adet)		1.090	1.323
Menfez (Adet)		28.764	37.065

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

31/12/2014 tarihi itibarıyla 1.818,7 km ham yol; 5.510,5 km tesviye yol; 79.968,9 km stabilize yol; 47.457,3 km 1.kat asfalt ve 60.060,2 km 2. kat asfalt yol; 2.814,5 km beton yol; 1.323 adet köprü ve 37.065 adet menfez yapılmıştır.

X.5. İllerin Köy Yol Envanteri

31/12/2014 tarihi itibarıyla illerin köy yol envanteri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 110**İllerin Köy Yol Envanteri**

S. No.	İl	Ham	Tesviye	Stabilize	Asfalt	Parke Taşı	Beton	Toplam	Asfalt+ Beton/ Toplam %	Stabilize/ Toplam %	Ham+ Tesviye/ Toplam %
1	Adıyaman	0	3	1.742	2.450	22	0	4.217	58,62	41,31	0,07
2	A.Karahisar	67	540	634	2.747	3	0	3.990	68,91	15,89	15,20
3	Ağrı	0	0	3.563	646	0	0	4.209	15,35	84,65	0,00
4	Aksaray	117	31	766	1.268	113	0	2.295	60,18	33,37	6,45
5	Amasya	0	297	1.321	1.402	33	0	3.054	46,99	43,28	9,73
6	Ardahan	773	0	1.127	421	144	1	2.466	22,95	45,71	31,34
7	Artvin	188	110	4.383	356	0	431	5.468	14,39	80,16	5,45
8	Bartın	0	11	456	1.323	101	0	1.890	75,31	24,13	0,56
9	Batman	76	619	952	948	15	16	2.626	37,30	36,24	26,46
10	Bayburt	98	143	900	700	0	0	1.840	38,02	48,89	13,09
11	Bilecik	0	59	854	931	0	0	1.844	50,49	46,31	3,20
12	Bingöl	58	598	2.222	921	89	0	3.888	25,98	57,15	16,87
13	Bitlis	12	464	1.091	773	0	9	2.349	33,30	46,44	20,26
14	Bolu	0	0	1.763	2.810	25	0	4.598	61,66	38,34	0,00
15	Burdur	0	124	665	1.332	108	0	2.229	64,60	29,83	5,56
16	Çanakkale	0	175	1.163	2.558	34	0	3.930	65,95	29,59	4,45
17	Çankırı	0	103	1.130	1.299	81	0	2.612	52,81	43,26	3,93
18	Çorum	0	259	2.344	2.338	0	0	4.940	47,32	47,44	5,24
19	Düzce	0	0	1.455	1.159	145	0	2.759	47,27	52,73	0,00
20	Edirne	0	0	1.018	830	18	0	1.866	45,44	54,56	0,00
21	Elazığ	0	157	2.409	2.001	0	4	4.570	43,85	52,71	3,44
22	Erzincan	8	422	1.466	2.279	0	0	4.174	54,59	35,11	10,30
23	Giresun	287	1.547	3.285	1.078	8	972	7.176	28,67	45,77	25,56
24	Gümüşhane	87	1.851	1.294	888	0	4	4.124	21,63	31,38	46,99
25	Hakkari	152	967	835	388	0	15	2.356	17,08	35,42	47,50
26	Iğdır	0	0	381	483	35	0	899	57,62	42,38	0,00
27	Isparta	0	179	464	1.377	11	0	2.031	68,34	22,85	8,81
28	Karabük	2	3	1.352	784	0	0	2.141	36,62	63,15	0,23
29	Karaman	30	0	700	1.110	140	0	1.980	63,13	35,35	1,52
30	Kars	268	675	1.818	329	21	0	3.111	11,25	58,44	30,31
31	Kastamonu	51	435	6.334	2.218	275	41	9.354	27,09	67,71	5,20

S. No.	İl	Ham	Tesviye	Stabilize	Asfalt	Parke Taşı	Beton	Toplam	Asfalt+ Beton/ Toplam %	Stabilize/ Toplam %	Ham+ Tesviye/ Toplam %
32	Kırıkkale	0	94	911	643	9	0	1.657	39,35	54,98	5,67
33	Kırklareli	99	16	546	1.257	0	0	1.918	65,54	28,47	6,00
34	Kırşehir	0	0	899	1.189	32	0	2.120	57,58	42,42	0,00
35	Kilis	0	31	415	532	0	0	978	54,40	42,43	3,17
36	Kütahya	8	356	3.766	2.242	47	0	6.419	35,66	58,67	5,67
37	Muş	22	376	722	1.606	0	0	2.726	58,92	26,47	14,61
38	Nevşehir	10	25	153	1.500	0	0	1.688	88,90	9,05	2,05
39	Niğde	135	298	937	1.426	231	0	3.027	54,74	30,95	14,30
40	Osmaniye	0	60	1.591	1.147	87	17	2.902	43,11	54,81	2,07
41	Rize	348	468	3.725	351	20	1.681	6.594	31,13	56,49	12,38
42	Siirt	76	0	801	904	3	4	1.788	50,91	44,82	4,27
43	Sinop	77	535	3.262	1.270	1	11	5.156	24,85	63,27	11,88
44	Sivas	0	515	4.293	3.063	49	0	7.920	39,29	54,20	6,50
45	Şırnak	173	373	314	1.063	11	153	2.086	58,81	15,04	26,15
46	Tokat	0	0	2.186	1.956	140	2	4.284	48,97	51,03	0,00
47	Tunceli	418	1.025	1.315	574	2	2	3.336	17,33	39,42	43,26
48	Uşak	197	86	1.028	1.415	24	0	2.750	52,33	37,38	10,28
49	Yalova	0	0	114	289	67	0	470	75,78	24,22	0,00
50	Yozgat	0	173	1.571	2.552	0	0	4.296	59,40	36,57	4,03
51	Zonguldak	0	42	1.239	1.863	317	200	3.661	65,01	33,84	1,15
Toplam		3.838	14.243	79.673	66.987	2.460	3.562	170.762	42,75	46,66	10,59

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

X.6. İllerin İçme Suyu Envanteri

31/12/2014 tarihi itibarıyla illerin içme suyu envanteri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 111

İllerin İçme Suyu Envanteri

S. No	İl	Susuz	Yetersiz		Sulu		Toplam	Susuz / Toplam	Yetersiz / Toplam		Sulu / Toplam	
			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli
1	Adıyaman	0	0	29	925	0	954	0,0	0,0	3,0	97,0	0,0
2	A.Karahisar	0	1	8	517	27	553	0,0	0,2	1,4	93,5	4,9
3	Ağrı	0	4	37	763	130	934	0,0	0,4	4,0	81,7	13,9
4	Aksaray	0	0	0	218	0	218	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
5	Amasya	2	26	1	540	49	618	0,3	4,2	0,2	87,4	7,9
6	Ardahan	1	37	0	238	0	276	0,4	13,4	0,0	86,2	0,0
7	Artvin	0	46	466	1.468	94	2.074	0,0	2,2	22,5	70,8	4,5
8	Bartın	0	10	11	754	28	803	0,0	1,2	1,4	93,9	3,5
9	Batman	33	3	42	371	119	568	5,8	0,5	7,4	65,3	21,0
10	Bayburt	0	29	0	243	0	272	0,0	10,7	0,0	89,3	0,0
11	Bilecik	0	0	0	277	8	285	0,0	0,0	0,0	97,2	2,8
12	Bingöl	41	0	127	791	183	1.142	3,6	0,0	11,1	69,3	16,0
13	Bitlis	2	1	149	478	0	630	0,3	0,2	23,7	75,9	0,0
14	Bolu	0	0	0	1.135	2	1.137	0,0	0,0	0,0	99,8	0,2
15	Burdur	0	0	0	302	0	302	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
16	Çanakkale	0	3	0	635	15	653	0,0	0,5	0,0	97,2	2,3
17	Çankırı	6	4	0	554	17	581	1,0	0,7	0,0	95,4	2,9
18	Çorum	0	0	0	1.053	88	1.141	0,0	0,0	0,0	92,3	7,7
19	Düzce	1	26	0	542	0	569	0,2	4,6	0,0	95,3	0,0
20	Edirne	0	0	0	254	0	254	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
21	Elazığ	0	0	0	1.160	126	1.286	0,0	0,0	0,0	90,2	9,8
22	Erzincan	0	6	4	697	149	856	0,0	0,7	0,5	81,4	17,4
23	Giresun	0	305	0	2.167	0	2.472	0,0	12,3	0,0	87,7	0,0
24	Gümüşhane	0	6	0	728	310	1.044	0,0	0,6	0,0	69,7	29,7
25	Hakkari	0	0	154	353	0	507	0,0	0,0	30,4	69,6	0,0
26	Iğdır	10	6	1	192	1	210	4,8	2,9	0,5	91,4	0,5
27	Isparta	4	1	2	270	58	335	1,2	0,3	0,6	80,6	17,3
28	Karabük	6	61	33	741	27	868	0,7	7,0	3,8	85,4	3,1
29	Karaman	5	5	4	232	5	251	2,0	2,0	1,6	92,4	2,0
30	Kars	1	11	6	402	7	427	0,2	2,6	1,4	94,1	1,6
31	Kastamonu	0	2	34	3.323	294	3.653	0,0	0,1	0,9	91,0	8,0
32	Kırıkkale	0	6	1	186	17	210	0,0	2,9	0,5	88,6	8,1
33	Kırklareli	0	0	0	182	0	182	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
34	Kırşehir	0	0	0	282	14	296	0,0	0,0	0,0	95,3	4,7
35	Kilis	8	14	0	179	0	201	4,0	7,0	0,0	89,1	0,0
36	Kütahya	0	79	0	520	59	658	0,0	12,0	0,0	79,0	9,0
37	Muş	21	9	7	434	63	534	3,9	1,7	1,3	81,3	11,8
38	Nevşehir	0	0	0	163	0	163	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
39	Niğde	0	0	0	149	1	150	0,0	0,0	0,0	99,3	0,7

S. No.	İl	Susuz	Yetersiz		Sulu		Toplam	Susuz/Toplam	Yetersiz/Toplam		Sulu/Toplam	
			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli
40	Osmaniye	4	11	0	500	0	515	0,8	2,1	0,0	97,1	0,0
41	Rize	40	90	0	1.685	0	1.815	2,2	5,0	0,0	92,8	0,0
42	Siirt	92	78	28	312	9	519	17,7	15,0	5,4	60,1	1,7
43	Sinop	0	40	36	1.593	282	1.951	0,0	2,1	1,8	81,7	14,5
44	Sivas	1	147	6	1.615	94	1.863	0,1	7,9	0,3	86,7	5,0
45	Şirnak	10	9	8	256	1	284	3,5	3,2	2,8	90,1	0,4
46	Tokat	0	50	1	836	36	923	0,0	5,4	0,1	90,6	3,9
47	Tunceli	0	12	765	509	178	1.464	0,0	0,8	52,3	34,8	12,2
48	Uşak	0	0	0	539	20	559	0,0	0,0	0,0	96,4	3,6
49	Yalova	0	0	0	64	0	64	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
50	Yozgat	0	0	0	589	8	597	0,0	0,0	0,0	98,7	1,3
51	Zonguldak	0	81	10	1.003	3	1.097	0,0	7,4	0,9	91,4	0,3
Genel Toplam		288	1.219	1.970	33.919	2.522	39.918	0,7	3,1	4,9	85,0	6,3

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2015

Mahalli idareler, halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Kuruluş, görev ve yetkileri yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Ülkemizde kamusal hizmetlerin halka en yakın ortamda ve onların ihtiyaçlarına uygun bir biçimde sunulması bakımından önemli bir işlev üstlenen mahalli idareler, son yıllarda yapılan hukuki düzenlemeler ile hem personel kaynakları hem de mali kaynaklar bakımından güçlenerek daha etkin bir şekilde hizmet verir hale gelmektedirler.

5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi ve bu maddeye dayanarak hazırlanan ve 17.03.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik gereğince mahalli idarelerdeki harcama yetkilisi her yıl Şubat ayı sonuna kadar birim faaliyet raporunu hazırlayarak üst yöneticiye sunar. Harcama yetkilisi, raporun içeriğinden üst yöneticiye karşı sorumludur. Mahalli idaredeki üst yöneticiler ise birim faaliyet raporlarını esas alarak idare faaliyet raporunu hazırlar. İl özel idarelerinde Mart ayı, belediye ve mahalli idare birliklerinde ise Nisan ayı sonuna kadar idare faaliyet raporu kamuoyuna açıklanır. İdare faaliyet raporunun birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı'na gönderilir. Üst yöneticiler hazırladıkları idare faaliyet raporunda yer alan bilgilerin doğruluğundan meclislerine karşı sorumludurlar.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, mahalli idarelerin idare faaliyet raporlarını esas alarak Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunu Haziran ayının 15'ine kadar hazırlayarak kamuoyuna açıklar ve birer örneğini Sayıştay ve Maliye Bakanlığı'na gönderir.

Yukarıda açıklanan esaslara göre hazırlanan 2014 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu'nda; mahalli idarelerin ülkemizdeki tarihsel gelişimi; hukuki durumları; görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklarına geniş yer verilmiştir. Ayrıca, ülkemizdeki mahalli idarelere ilişkin genel sayısal bilgiler değerlendirilmiştir.

Türkiye'nin mahalli idarelerle ilgili taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve taahhütler kapsamında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi, Avrupa Kentsel Şartı, Habitat, Yerel Gündem 21 çalışmalarına değinilmiştir.

2014 yılı itibarıyla; il özel idarelerinde 20.354, belediyelerde 200.800, bağlı idarelerde 35.622, mahalli idare birliklerinde (köy birlikleri hariç) ise 2.248 olmak üzere mahalli idarelerde toplam 259.024 personel istihdam edilmektedir. Mahalli idarelerdeki personelin % 48,7'sini memurlar, % 1,8'ini sözleşmeli personel, % 46,5'ini sürekli işçiler, % 2,9'unu ise geçici işçiler oluşturmaktadır. Ayrıca; mahalli idarelerde toplam 223.372 personel hizmet satın alma yöntemiyle çalıştırılmaktadır. Türkiye'de kamuda istihdam edilen personel sayısı 3.263.777'dir. Mahalli idarelerin kamu istihdamı içindeki payı % 7,94'e karşılık gelmektedir. Mahalli idarelerdeki memur sayısının kamuda çalışan memur sayısına oranı % 5,21, sözleşmeli personel sayısının kamuda çalışan sözleşmeli personel sayısına oranı % 4,75, sürekli işçi sayısının kamuda çalışan sürekli işçi sayısına oranı % 43,92, geçici işçi sayısının kamuda çalışan geçici işçi sayısına oranı % 41,44'tür.

6360 sayılı Kanunla 30 il özel idaresi ve 1.554 belediyenin tüzel kişiliği 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimiyle sona ermiştir. Bunların her türlü malvarlığı, personeli, ilgisine göre büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri ve su ve kanalizasyon idarelerine devredilmiştir.

Belediyelere devrolunan borçlar için özel düzenleme yapılmıştır. Bununla birlikte belediyelerde çalışan norm ve ihtiyaç fazlası 15.327 personelin kamu kurumlarına devri yapılmıştır.

Mahalli idarelerin 2014 yılı bütçe gerçekleştirmelerinde, gelirlerin giderleri karşılama oranında yükselme olduğu görülmektedir. 2013 yılında, gelirlerin giderleri karşılama oranı % 95,2 iken bu oran 2014 yılında % 103,6'ya yükselmiştir.

2014 yılında mahalli idarelerin toplam harcaması 84.172.983.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın harcama kalemlerine göre yüzdeler dağılımı şöyledir:

1	Personel Giderleri.....%	15,86	5	Cari Transferler.....%	3,54
2	SGK Devlet Primi.....%	2,58	6	Sermaye Giderleri.....%	34,03
3	Mal ve Hizmet Alımları.....%	38,67	7	Sermaye Transferleri.....%	0,80
4	Faiz Harcamaları.....%	2,10	8	Borç Verme.....%	2,42

2014 yılında mahalli idarelerin toplam gelirleri 87.170.755.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın gelir kalemlerine göre yüzdeler dağılımı şöyledir:

1	Vergi Gelirleri.....%	10,66	4	Faizler, Paylar ve Cezalar.%	49,25
2	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....%	20,68	5	Sermaye Gelirleri.....%	7,64
3	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler..%	8,01	6	Alacaklardan Tahsilatlar..%	3,76

Öz gelirlerin toplam mahalli idareler gelirleri içindeki payı % 49,34'tür. Bu oran; belediyeler genelinde % 43,68, büyükşehir belediyelerinde % 32,74, il belediyelerinde % 43,46, ilçe ve belde belediyelerinde % 55,14, belediye bağlı idarelerinde % 88,63, il özel idarelerinde % 8,37 ve mahalli idare birliklerinde % 28,47'dir.

2014 yılı genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere aktarılan pay 37.180.691.000 TL olup; bu gelirin toplam mahalli idare gelirleri içindeki payı % 42,65'tir. Toplam bütçe gelirleri içerisindeki genel bütçe vergi gelirleri payı il özel idarelerinde % 24,19, belediyeler genelinde % 54,54, büyükşehir belediyelerinde % 66,76, il belediyelerinde % 54,70, ilçe ve belde belediyelerinde % 41,60, belediye bağlı idarelerinde ise % 8,09'dur.

Mahalli idarelerin denetimi yapılan yasal düzenlemelere uygun şekilde gerçekleştirilmektedir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilen çerçeveye uygun olarak İl Özel İdaresi ve Belediye Kanununda denetime dair ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu kapsamda; il özel idaresi ve belediyelerde iç ve dış denetimin yapılacağı, denetimin iş ve işlemlerin hukuka uygunluğu ile sınırlı olacağı, denetimde performansa önem verileceği, mali işlemler dışında kalan diğer idari işlemlerin İçişleri Bakanlığı tarafından da denetleneceği yapılan düzenlemeler arasında yer almıştır. 2014 yılında yapılan denetimler kapsamında 354 mahalli idare birimi denetlenmiş, 1.656 muhtelif rapor düzenlenmiştir. Sayıştay tarafından 2014 yılında 234 adet mahalli idare biriminin denetimi yapılmıştır.

Mahalli idare birimi olan köy idarelerine, 5018 sayılı Kanun kapsamına girmediklerinden dolayı Raporda değinilmemiştir. Köylerin ihtiyaç duydukları hizmetler, merkezi idare, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri tarafından yerine getirilmektedir. Köylerin içme suyu ve yol sorunlarını çözmek amacıyla İçişleri Bakanlığı koordinasyonunda uygulanan KÖYDES Projesi ile köylerin alt yapı hizmetleri münhasıran köylere hizmet götürme birlikleri eliyle gerçekleştirilmiştir.

2014 yılı sonu itibarıyla Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünce hazırlanan köy yolu ve köy içme suyu envanterine göre; il özel idarelerinin sorumluluk alanındaki toplam yol ağı 170.763 km'dir. Bunun % 42,75'i asfalt, parke taşı ve beton yol, % 46,66'sı stabilize, % 10,59'u de ham ve tesviye yoldur. Köylerin il, ilçe ve belde merkezleri ile devlet ve il yollarına en uygun güzergahla ulaşımını sağlayan birinci derece yollar asfalt, stabilize ve beton yol standardında olup, bu yolların tüm köy yolları içindeki oranı % 92,51'dir.

Öte yandan, kırsal kesimde bulunan 39.918 yerleşim yerinin % 91,3'ünün yeterli içme suyu varken, % 8'i yetersiz içme suyuna sahiptir. Susuz olan köy ve bağlılarının oranı ise % 0,7'dir. Susuz ve suyu yetersiz olan yerleşim yerlerinin büyük çoğunluğunun nüfusu 50'nin altında olup, içme suyu kaynaklarının yetersizliği sebebiyle yatırım yapılamamıştır.

Sonuç olarak; ülkemizdeki mahalli idarelerin, son yıllarda gerçekleştirilen hukuki düzenlemeler çerçevesinde yetki ve mali kaynaklarındaki artış sonucunda ortaya çıkan veriler, mahalli idare faaliyetlerinin insanımızın günlük yaşamında geçmişe göre daha fazla yer alacağını, mahalli idarelerin kamu yönetimi içindeki ağırlığının artacağını, kullandıkları kaynaklar ve üstlendikleri görevler itibarıyla mahalli idarelerin hayatımızı daha çok etkileyeceğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Aydemir, Süleyman R.:Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi,Cilt 6 Sayı 6,Ankara, Türkiye’de Yerel Yönetimler,Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Açısından Bir Değerlendirme, 2001
- DURU, Bülent : Kıyı Politikası, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayını, Ankara, 2003
- GÖYMEN, Korel : Türk Yerel Yönetiminde Katılımcılığın Evrimi,Merkeziyetçi Bir Devlette Yönetişim Dinamikleri (Amme İdaresi Dergisi Cilt 32, Sayı 4, 1999
- İNAÇ, Hüsamettin & ÜNAL, Feyzullah: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 17, 2007,Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler
- KAYAN, Ahmet :Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Cilt 10,Sayı 12, 2005
- KAYAN, Ahmet : Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi,Cilt 11,Sayı 1, 2006
- SAYIŞTAY : 2014 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, 2015, www.sayistay.gov.tr
- MUHASEBAT GENEL MD.: 2014 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni, 2015
- YENER, Zerrin & ARAPKİRLİOĞLU, Kumru: Avrupa Kentsel Şartı İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1996

İnternet Kaynakları

- MİGM : <http://www.migm.gov.tr>
- Muhasebat Genel Md. : <http://www.muhasibat.gov.tr>
- Mülkiye Teftiş Kurulu : <http://www.teftis.icisleri.gov.tr>
- TÜİK : <http://www.tuik.gov.tr>
- Devlet Personel Başkanlığı :<http://www.dpb.gov.tr>